

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Mgr. Marta Procházková

**Odpovědnost statutárních orgánů obchodních korporací v případě porušení
povinností ze zákona o úpadku**

Rigorózní práce

Olomouc 2017

Prohlašuji, že jsem rigorózní práci na téma „Odpovědnost statutárních orgánů obchodních korporací v případě porušení povinností ze zákona o úpadku“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 18. 4. 2017

.....
Mgr. Marta Procházková

Obsah

Úvod	7
1. Vymezení pojmů.....	11
1.1 Odpovědnost za škodu.....	11
1.2 Reprezentanti obchodních korporací	12
<i>1.2.1 Statutární orgán.....</i>	<i>12</i>
<i>1.2.2 Ředitel.....</i>	<i>14</i>
1.3 Úpadek a jeho formy	16
<i>1.3.1 Úpadek a jeho formy v českém právu.....</i>	<i>16</i>
<i>1.3.2 Úpadek, jeho formy a způsob řešení úpadku v britském právu</i>	<i>18</i>
1.4 Povinnost reprezentantů obchodních korporací jednat s péčí a nezbytnou loajalitou	20
<i>1.4.1 Péče řádného hospodáře a podnikatelský úsudek v českém právu</i>	<i>20</i>
<i>1.4.2 Povinnost jednat s řádnou péčí, schopnostmi a svědomitě, fiduciární povinnosti v britském právu</i>	<i>22</i>
2. Odpovědnost za škodu v souvislosti s úpadkem obchodní korporace podle insolvenčního zákona	24
2.1 Odpovědnost za škodu v souvislosti s úpadkem obchodní korporace v českém právu	25
<i>2.1.1 Povinnost podání insolvenčního návrhu.....</i>	<i>25</i>
<i>2.1.2 Odpovědnost za škodu nebo jinou újmu vůči věřitelům v důsledku nepodání insolvenčního návrhu a při opožděném podání insolvenčního návrhu</i>	<i>27</i>
<i>2.1.3 Stanovení a prokázání škody.....</i>	<i>27</i>
<i>2.1.3.1 Předpoklady odpovědnosti za škodu.....</i>	<i>28</i>
<i>2.1.3.2 Důkazní břemeno.....</i>	<i>29</i>
<i>2.1.3.3 Žaloba o náhradu škody nebo jiné újmy a návrh na nařízení předběžného opatření.....</i>	<i>31</i>
<i>2.1.3.4 Promlčení nároku.....</i>	<i>33</i>
2.2 Odpovědnost za škodu v souvislosti s úpadkem obchodní korporace v britském právu	35
<i>2.2.1 Misfeasance</i>	<i>37</i>
<i>2.2.2 Wrongful trading</i>	<i>38</i>
<i>2.2.2.1 Podmínky vzniku odpovědnosti vyplývající z wrongful trading.....</i>	<i>38</i>
<i>2.2.2.2 Řízení ve věci odpovědnosti vyplývající z wrongful trading.....</i>	<i>39</i>
<i>2.2.2.3 Novela institutu wrongful trading.....</i>	<i>42</i>
<i>2.2.2.4 Wrongful trading a misfeasance.....</i>	<i>42</i>
<i>2.2.3 Fraudulent trading</i>	<i>43</i>
<i>2.2.3.1 Podmínky vzniku odpovědnosti vyplývající z fraudulent trading.....</i>	<i>44</i>

2.2.4 <i>Wrongful trading a fraudulent trading</i>	46
2.2.5 <i>Phoenix syndrom</i>	46
2.3 Komparace vybraných právních institutů	47
3. Odpovědnost statutárních orgánů v souvislosti s úpadkem podle zákona o obchodních korporacích	49
3.1 Vydání prospěchu získaného ze smlouvy o výkonu funkce insolvenčnímu správci	49
3.1.1 <i>Podmínky pro vydání prospěchu získaného ze smlouvy o výkonu funkce</i>	50
3.2 Vyloučení člena statutárního orgánu obchodní korporace z výkonu funkce a srovnání této úpravy s následky dle starého ObchZ (zejména s § 38l ObchZ)	53
3.2.1 <i>Předpoklady pro vydání rozhodnutí o diskvalifikaci</i>	55
3.2.2 <i>Důsledky diskvalifikace</i>	57
3.2.3 <i>Diskvalifikace ředitelů dle britského zákona o diskvalifikaci ředitelů</i>	59
3.2.3.1 <i>Diskvalifikace ředitele korporace nacházející se v úpadku z důvodu nezpůsobilosti</i>	59
3.2.3.2 <i>Diskvalifikace ředitele korporace z důvodu wrongful a fraudulent trading</i>	62
3.2.4 <i>Komparace některých aspektů diskvalifikace statutárního orgánu v českém právu a ředitele v britském právu</i>	63
3.3 Ručení členů statutárního orgánu při úpadku obchodní korporace	64
3.3.1 <i>Vznik ručitého vztahu</i>	66
3.3.2 <i>Rozsah ručení</i>	71
3.3.3 <i>Akcesorita ručitého vztahu</i>	72
3.3.4 <i>Ručení vlivné a ovládající osoby za porušení povinností odvracet hrozící úpadek</i>	73
3.3.5 <i>Souběh povinnosti k náhradě škody dle § 99 IZ a ručení dle § 68 ZOK</i>	76
3.3.6 <i>Ručení dle § 68 ZOK a wrongful trading</i>	77
3.4 <i>Novela zákona o obchodních korporacích</i>	79
Závěr	81
Seznam použité literatury, právních předpisů a jiných zdrojů	85
Použitá literatura	85
Odborné články	87
Použité právní předpisy	89
Použitá soudní judikatura	90
Jiné zdroje	95
Abstrakt práce	100
Abstract	100
Klíčová slova	101
Key words	101

Přílohy	102
<i>Příloha č. 1 - Hypotetický případ.....</i>	<i>103</i>
<i>Příloha č. 2 – schéma zemí EU.....</i>	<i>107</i>
<i>Příloha č. 3 - návrh na nařízení předběžného opatření podle § 100 IZ.....</i>	<i>108</i>
<i>Příloha č. 4 - Žaloba o náhradu škody vůči statutárnímu orgánu podle § 99 IZ</i>	<i>110</i>
<i>Příloha č. 5 – Srovnání rozdílů institutů britského insolvenčního práva</i>	<i>113</i>
<i>Příloha č. 6 - Výzva insolvenčního správce k vydání prospěchu dle § 62 ZOK</i>	<i>114</i>
<i>Příloha č. 7 – Výpis z registru diskvalifikovaných osob</i>	<i>116</i>
<i>Příloha č. 8 – návrh znění novelizovaného ustanovení § 66 ZOK.....</i>	<i>117</i>

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK:

CA	Zákon o obchodních společnostech z roku 2006 – Companies Act 2006
CDDA	Zákon o diskvalifikaci ředitelů z roku 1986 – Company Directors Disqualification Act 1986
IA	Insolvenční zákon z roku 1986- Insolvency Act 1986
IZ	Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů
NOZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ObchZ	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
SEEA	Zákon o malých podnicích, podnikání a zaměstnanosti - The Small Business, Enterprise and Employment Act 2015
VSOL	Vrchní soud v Olomouci
VSPH	Vrchní soud v Praze
ZOK	Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů

Úvod

Každá obchodní korporace¹ by měla vyvíjet svoji činnost za účelem dosažení co nejvyššího zisku. Současně musí racionálně přistupovat ke svým závazkům takovým způsobem, aby nedošlo k úpadku obchodní korporace. Ač se tato koncepce může zdát jasná, mnohdy i přes přijetí vhodných opatření, se obchodní korporace ocitne v úpadku. V průběhu úpadku korporace dochází k podstatné změně jejích původních znaků. Subjektivita korporace ztrácí význam a na rozdíl od korporace zdravé, která sama nakládá se svým majetkem a je pánem nad svými obligacemi, je podstatou existence korporace v úpadku pouhý majetkový vztah mezi majetkem korporace a jejími věřiteli.² Cílem insolvenčního řízení je dosažení rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů s tím, že by insolvenční řízení mělo být vedeno tak, aby žádný z účastníků nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn.

Všechny státy Evropské unie mají ve svých právních rádech zakotvené instituty, které mají zajistit, v případě, že se korporace nachází v úpadku či v hrozícím úpadku, aby byly pohledávky věřitelů korporace uspokojeny v co nejvyšší míře. Právní úprava členských států Evropské unie rozlišuje dvě základní strategie směřující k ochraně věřitelů dlužníka, povinnost statutárního orgánu podat včas insolvenční návrh a povinnost statutárního orgánu, resp. ředitelů jednat jménem obchodní korporace takovým způsobem, aby byly chráněny zájmy věřitelů.³ Zároveň jednotlivé právní úpravy ukládají statutárním orgánům obchodních korporací, aby vykonávaly svou funkci s nezbytnou loajalitou a péčí. Pokud by statutární orgán porušil některou ze svých povinností, bude odpovídat třetím osobám i samotné korporaci za způsobenou škodu či jinou újmu. Právní úprava odpovědnosti by tedy měla motivovat členy statutárních orgánů, resp. jednotlivé ředitele k řádnému dodržování povinností a zároveň by je měla pod hrozbou sankce odradit od neuvážlivého a nezákonného jednání.

Osobně jsem se z odborného hlediska s problematikou odpovědnosti statutárních orgánů obchodních korporací v případě porušení povinností ze zákona o úpadku setkala

¹ Pro účely práce používám ustálené pojmosloví „obchodní korporace“, případně „korporace“ jako označení pro obchodní společnosti.

² HAVEL, Bohumil. *Obchodní korporace ve světle proměn: Variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*. Praha: Auditorium s.r.o., 2010, s. 62.

³ *Study on Directors' Duties and Liability*, vytvořeno pro Evropskou komisi DG Markt: Gerner-Beuerle Carsten, Paech Philipp a Schuster Philipp Edmund, Department of Law, London School of Economics, LSE Enterprise, Londýn 2013. [online] [cit. 2. ledna 2016]. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/board/2013-study-analysis_en.pdf.

poprvé při tvorbě své diplomové práce. Danou problematikou se zabývám i nadále ve své praxi advokátního koncipienta působícího v kanceláři insolvenčního správce. Vzhledem ke skutečnosti, že jsem téma chtěla zpracovat podrobněji, navazuje tato rigorózní práce na práci diplomovou, kterou jsem rozšířila zejména o britskou právní úpravu odpovědnosti ředitelů v souvislosti s úpadkem korporace a o srovnání české a britské právní úpravy odpovědnosti reprezentantů obchodních korporací.⁴ K volbě britské právní úpravy mě přivedlo několik důvodů. Pojetí odpovědnosti reprezentantů obchodních korporací je v české a britské právní úpravě v mnoha aspektech odlišné. Současně byla tvorba zákona o obchodních korporacích inspirovaná také britskou právní úpravou a považuji tedy za vhodné se jí zabývat detailněji. Zároveň účinností zákona o malých podnicích, podnikání a zaměstnanosti⁵ bylo v britském právu přijato značně změn směřujících ke zvýšení transparency a důvěry v obchodní korporace. Do rigorózní práce jsem s ohledem na rozsah práce nezahrnula kapitulu č. 3 a kapitulu č. 4 své diplomové práce zabývající se odpovědností za škodu vůči korporaci za jednání učiněné před zahájením insolvenčního řízení, které lze uplatnit také v rámci insolvenčního řízení a odpovědností za škodu v souvislosti s podáním věřitelského insolvenčního návrhu. V práci se tak pouze věnuji odpovědnosti za škodu způsobenou reprezentantem obchodní korporace, která se ocitne v (hrozícím) úpadku. Současně není v práci obsažena kapitola č. 6 věnující se odpovědnosti za škodu dle občanského zákoníku,⁶ přičemž pojem péče řádného hospodáře a podnikatelský úsudek je stručně vymezen v kapitole první.

Toto téma představuje spojení práva korporátního s právem insolvenčním. Téma své práce pokládám za aktuální, což vyvozují zejména z přijatých legislativních změn, v důsledku kterých došlo k posunu ve sféře odpovědnosti členů statutárních orgánů. O aktuálnosti tématu svědčí také nízká míra uspokojení zajištěných i nezajištěných věřitelů v insolvenčním řízení, která je v odborné literatuře často zmiňovaná a dávána do souvislosti právě s problematikou odpovědnosti statutárních orgánů.

V předkládané rigorózní práci budu vycházet především z komentářové literatury, která reagovala na přijaté legislativní změny, a považuji ji za aktuální. Dále budu čerpat z monografických publikací, úplných znění právních předpisů a soudních rozhodnutí. Užitečným zdrojem informací jsou publikace v odborných časopisech a internetové zdroje.

⁴ Pro účely práce jsem zvolila jednotný termín „reprezentant obchodní korporace“ jako souhrnné označení pro statutární orgán obchodní korporace v českém právu a ředitele v britském právu.

⁵ The Small Business, Enterprise and Employment Act 2015 (dále jen též „SEEA“).

⁶ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále též jen „NOZ“).

Mezi metody, které budu v práci používat, patří metoda analýzy, syntézy a dedukce. V některých kapitolách bude použita rovněž metoda komparace.

Primárním cílem práce je podrobný rozbor odpovědnosti statutárních orgánů v případě porušení povinností ze zákona o úpadku. Budu usilovat o zhodnocení právní úpravy odpovědnosti statutárních orgánů, která je obsažena v insolvenčním zákoně⁷ a v zákoně o obchodních korporacích.⁸ Současně bych poukázala na změny, ke kterým došlo s přijetím ZOK, a odpověděla na otázku, zda je nová úprava efektivnější. Pokusím se nastínit řešení situace, kdy statutární orgán poruší jak povinnost vyplývající z insolvenčního zákona (§ 99 IZ), tak i ze zákona o obchodních korporacích (§ 68 ZOK). Zároveň se ve své práci budu věnovat britské právní úpravě odpovědnosti ředitelů korporace, která je obsažena v insolvenčním zákoně,⁹ v zákoně o obchodních společnostech¹⁰ a v zákoně o diskvalifikaci ředitelů.¹¹ Sekundárním cílem práce je komparace odpovědnosti statutárního orgánu v českém právu s odpovědností ředitelů v britském právu, kdy se pokusím jednotlivé instituty srovnat a odpovědět na otázku, která právní úprava je účinnější. Odpovědnost reprezentantů obchodních korporací za škodu dále srovnám v hypotetickém případě.¹²

Abych mohla tyto cíle naplnit, nejdříve vymezím základní pojmy, které prostupují celou práci. Na tuto první kapitolu navážu analýzou odpovědnosti reprezentantů obchodních korporací obsaženou v českém a britském insolvenčním zákoně, kdy se budu především zabývat odpovědností za škodu v důsledku nepodání insolvenčního návrhu statutárním orgánem korporace nacházející se v úpadku a rozboru odpovědnosti dle britského insolvenčního práva, zejména institutu wrongful trading. V kapitole třetí se věnuji právní úpravě obsažené v zákoně o obchodních korporacích upravující nové instituty odpovědnosti statutárního orgánu v souvislosti s úpadkem obchodní korporace, diskvalifikaci ředitelů dle CDDA a komparaci institutu wrongful trading s ručením při úpadku.

Vzhledem k omezenému rozsahu rigorózní práce se zaměřuji pouze na soukromoprávní odpovědnost statutárních orgánů. I když věřím, že problematika trestněprávní odpovědnosti statutárních orgánů by se také mohla stát předmětem diskuzí a zcela jistě se v praxi vedle soukromoprávní odpovědnosti uplatňuje. V rigorózní práci se také nebudu zabývat situací v družstvu, v evropské společnosti, v evropském hospodářském

⁷ Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení - insolvenční zákon (dále též jen „IZ“).

⁸ Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech - zákon o obchodních korporacích (dále též jen „ZOK“).

⁹ Insolvenční zákon z roku 1986 – Insolvency Act (dále též jen „IA“).

¹⁰ Zákon o obchodních společnostech z roku 2006 – Companies Act (dále též jen „CA“).

¹¹ Zákon o diskvalifikaci ředitelů z roku 1986 - Company Directors Disqualification Act (dále též jen „CDDA“).

¹² Hypotetický případ je obsažen v příloze č. 1.

zájmovém sdružení a v evropské družstevní společnosti, které rovněž řadíme k obchodním korporacím.

Tato práce je zpracována ke dni 18. 4. 2017.

1. Vymezení pojmů

1.1 Odpovědnost za škodu

Pilířem soukromoprávní odpovědnosti je odpovědnost za škodu,¹³ kterou především můžeme chápat jako právní následek způsobení škody porušením nějaké konkrétní právní povinnosti.¹⁴ V souvislosti s rekodifikací českého soukromého práva došlo k zásadním změnám v právní úpravě odpovědnosti za škodu. Obecná úprava odpovědnosti za škodu je obsažena v NOZ,¹⁵ přičemž k této základní úpravě přistupují jednotlivé zvláštní úpravy. Sjednocení právní úpravy odpovědnosti za škodu do jednoho kodexu lze uvítat, neboť budou odstraněny interpretační nejasnosti, které vznikaly zejména v souvislosti s určením, zda škoda vznikla v důsledku porušení obchodně závazkových vztahů či nikoli.

Dle nové právní úpravy jsou rozlišovány tři typy základních deliktů, u nichž se ke vzniku povinnosti nahradit škodu vyžaduje úmyslné porušení dobrých mravů (§ 2909 NOZ), porušení povinnosti dané zákonem (§ 2910 NOZ) nebo porušení smluvní povinnosti bez ohledu na zavinění (§ 2913 NOZ). Neméně podstatnou změnou je oddělení smluvní a mimosmluvní náhrady škody. Obecná odpovědnost za porušení povinností stanovených zákonem je postavena na subjektivním pojetí odpovědnosti s presumovaným zaviněním z nedbalosti.¹⁶ Povinnost nahradit škodu, která vznikla v důsledku porušení smluvního závazku, je upravena na principu objektivní odpovědnosti s možností striktně omezeného liberačního důvodu.¹⁷ Zároveň došlo k terminologickým změnám, kdy NOZ opouští pojem *odpovědnost za škodu*, který nahrazuje po novu termínem povinnost nahradit škodu. Kromě toho nové pojetí již nebere za východisko pojem „škoda“, ale pojem „újma“, který kryje jak újmu majetkovou, tak nemajetkovou.¹⁸

V zásadě lze škodu vymežit jako újmu, která nastala (se projevuje) v majetkové sféře poškozeného a je objektivně vyjádřitelná všeobecným ekvivalentem, tj. penězi (a je tedy - nedochází-li k naturální restituci - napravitelná poskytnutím majetkového plnění, především

¹³ PELIKÁNOVÁ, Irena. Obchodní právo. 5 díl. *Odpovědnost (s přihlédnutím k návrhu nového občanského zákoníku)*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2012. s. 31.

¹⁴ PELIKÁNOVÁ, Irena. Obchodní právo. 5 díl. *Odpovědnost (s přihlédnutím k návrhu nového občanského zákoníku)*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2012. s. 31.

¹⁵ Sjednocením právní úpravy tak došlo k odstranění dvojkolejnosti, kdy v předchozí právní úpravě byla odpovědnost za škodu ve vztazích obchodněprávních (zahrnující i odpovědnost statutárních orgánů za škodu) podřízena obchodněprávní úpravě odpovědnosti za škodu obsažené v obchodním zákoníku.

¹⁶ VÍTEK, Jindřich. *Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2012, s. 28.

¹⁷ TOMSA, Miloš. Náhrada škody a nemajetkové újmy v novém občanském zákoníku. *Obchodní právo*. 2013, č. 11, s. 388.

¹⁸ HULMÁK, Milan a kol.: *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1497.

poskytnutím peněz).¹⁹ Škodou se míní újma na jmění, která zahrnuje nejenom snížení majetku poškozeného, ale i vznik dluhu popřípadě jeho zvětšení (§ 2894 odst. 1 NOZ, § 495 NOZ). Dochází tak k odklonu od dosavadní judikatury,²⁰ která nespatořovala vznik škody v tom, že poškozenému vznikl přičiněním škůdce dluh.²¹

Základními předpoklady pro vznik práva na náhradu škody jsou porušení právní povinnosti, vznik škody a příčinná souvislost mezi porušením právní povinnosti a vznikem škody. K výše uvedeným základním předpokladům řadíme i další předpoklady, a to zavinění, v případě porušení povinnosti stanovené zákonem, a neexistenci liberačních důvodů, v případě porušení smluvní povinnosti.

1.2 Reprezentanti obchodních korporací

1.2.1 Statutární orgán

Statutární orgán má výjimečnou pozici mezi ostatními orgány či zástupci právnické osoby, neboť vše, co není svěřeno jinému orgánu právnické osoby, a to jakýmkoliv možným intervenčním způsobem (od zakladatelského právního jednání přes rozhodnutí orgánu veřejné moci až po zákon), patří do působnosti statutárního orgánu.²²

Nová právní úprava soukromého práva se dotýká také postavení statutárních orgánů. Na rozdíl od předchozí úpravy, dle které statutární orgán jednal přímo jménem právnické osoby nebo za ni jednal zástupce, je statutární orgán zástupcem právnické osoby a jedná vždy nepřímou (§ 164 odst. 1 NOZ).

Statutárním orgánem může být fyzická osoba i právnická osoba. Bude-li členem statutárního orgánu právnická osoba, bude výkon funkce statutárního orgánu vykonávat pověřený zástupce, který bude vždy fyzickou osobou. Základní podmínkou pro výkon funkce členů statutárního orgánu je plná svéprávnost fyzické osoby, která je členem orgánu obchodní korporace, popřípadě plná svéprávnost zástupce právnické osoby, která je sama členem voleného orgánu jiné obchodní korporace (§ 152 odst. 2 NOZ). Zároveň ZOK stanovuje další

¹⁹ Stanovisko občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 18. listopadu 1970, Cpj 87/70, publikované pod č. 55 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1971. [online] [cit. 4. února 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptcojxgfpexzvvgvpwg2lw>.

²⁰ Viz například Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. února 2003, sp. zn. 25 Cdo 986/2001; 25 Cdo 987/2001.

²¹ ČECH, Petr. Náhrada škody dle nového občanského zákoníku, Rekodifikace soukromého práva, *Legal news*. Prosinec 2013. [online] [cit. 4. února 2015]. Dostupné z: <http://www.glatzova.com/files/download/glatzova-newsletter-legal-news-nahrada-skody-dle-noveho-obcanskeho-zakoniku.pdf>.

²² SVEJKOVSKÝ, Jaroslav., DEVEROVÁ, Lenka a kol. *Právnické osoby v novém občanském zákoníku*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 109.

podmínky pro výkon funkce členů statutárních orgánů obchodních korporací, kdy musí člen statutárního orgánu prokázat, že splňuje všeobecné podmínky pro provozování živnosti.²³

Statutárnímu orgánu přísluší obchodní vedení korporace. Definice pojmu obchodní vedení nebyla obsažena v obchodním zákoníku a též není pojem vymezen v ZOK. Nejvyšší soud ČR ve svém rozhodnutí²⁴ uvedl, že pod pojem obchodního vedení se zpravidla zahrnuje organizace a řízení podniku, který náleží společnosti, řízení zaměstnanců, rozhodování o provozních záležitostech, tj. např. zásobování, odbyt, reklama, vedení účetnictví apod., jakož i rozhodování o podnikatelských záměrech. Pod pojem obchodního vedení pak nelze zahrnout právní úkony uzavírané korporací s třetími osobami.²⁵ V souladu s judikaturou lze tedy rozlišovat obchodní vedení jako tvorbu vůle uvnitř obchodní korporace a právní úkon, resp. právní jednání, kterým je tato vůle projevena navenek vůči třetím osobám. Jednání statutárního orgánu může být společenskou smlouvou, jiným ujednáním nebo rozhodnutím orgánu korporace sice omezeno, ale takové omezení nemá účinky vůči třetím osobám, i když bylo zveřejněno (§ 47 ZOK).

Členové statutárního orgánu vykonávají svou funkci na základě smlouvy o výkonu funkce. Jestliže tato smlouva nebude uzavřena, eventuálně smlouva nebude obsahovat údaje o odměňování, platí, že výkon funkce je bezplatný (§ 59 odst. 1 a 3 ZOK). Zatímco podle předchozí právní úpravy se vycházelo z principu, že pokud mezi členy orgánu a obchodní korporací nebyla sjednána odměna za výkon funkce, má člen statutárního orgánu nárok na odměnu, která je přiměřená, nová právní úprava naproti tomu přináší princip zásadní bezplatnosti, pokud valná hromada dotčenému členu statutárního orgánu odměnu neschválí.²⁶

Smlouva o výkonu funkce se subsidiárně řídí ustanoveními občanského zákoníku o příkazu, ledaže ze smlouvy o výkonu funkce plyne něco jiného. Příkazní smlouvou se příkazník zavazuje obstarat záležitost příkazce, přičemž je povinen plnit příkaz poctivě a pečlivě podle svých schopností (§ 2430 a 2432 odst. 1 NOZ). Dle komentáře, mohou korporace a člen jejího orgánu vyloučit použití pravidel příkazu tím, že uzavřou smlouvu

²³ Dle § 46 odst. 1 ZOK nemůže být členem orgánu také ten, kdo není bezúhonný ve smyslu zákona o živnostenském podnikání, a ani ten, u koho nastala skutečnost, která je překážkou provozování živnosti.

²⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. dubna 2006, sp. zn. 5 Tdo 94/2006.

²⁵ Další vymezení pojmu obchodní vedení viz např. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. srpna 2004, sp. zn. 29 Odo 479/2003, Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. října 2005, sp.zn. 5 Tdo 1208/2005.

²⁶ LASÁK, Jan. Akciová společnost na prahu rekonstrukce: základní novinky. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 2, s. 46.

o výkonu funkce s komplexní úpravou vztahu, takže pro použití úpravy příkazu neponechají žádný prostor.²⁷

Statutární orgán je zpravidla určen přímo zákonem. Dle ZOK je statutárním orgánem u veřejné obchodní společnosti společník, u komanditní společnosti komplementář, u společnosti s ručením omezeným jednatel, u akciové společnosti statutární ředitel nebo představenstvo.

1.2.2 Ředitel

Dle britského práva jednají obchodní korporace prostřednictvím svých zástupců, tzv. ředitelů (*directors*). Dle ust. § 250 CA je ředitelem korporace kterákoli osoba zastávající funkci ředitele bez zřetele na označení. Počínaje měsícem říjnem 2015 může být ředitelem korporace pouze fyzická osoba.²⁸

Britské právo rozlišuje mezi výkonným ředitelem (*executive director*) a ředitelem bez výkonných pravomocí (*non-executive director*). Zákon však neobsahuje legální definici. Výkonný ředitel zajišťuje v korporaci každodenní záležitosti zahrnující zejména uzavírání smluv s třetími osobami, zajišťování personální agendy a nakládání s majetkem korporace, za výkon své funkce je odměňován měsíční mzdou případně dalšími bonusy.²⁹ Především s ohledem na skutečnost, že je mnohdy pro výkonné ředitele složité zachovat při rozhodování o záležitostech korporace objektivitu, jsou do funkce reprezentantů obchodních korporací jmenováni tzv. ředitelé bez výkonných pravomocí. Tito by měli zajišťovat dohled nad výkonným vedením korporace, poskytovat výkonným ředitelům odborné rady, účastnit se zasedání ředitelů (*board meetings*) a celkově přispívat k rozvoji strategie v korporaci.³⁰ Ředitelé bez výkonných pravomocí se nevěnují výkonu své funkce na denní bázi. Vzhledem k tomu, že zpravidla vykonávají vedle výkonu funkce ředitele jiné zaměstnání, by měla být zaručena nezávislost jejich úsudku. Ačkoliv se míra účasti na řízení korporace u výkonných

²⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana., HAVEL, Bohumil., CILEČEK, Filip., KUHN, Petr., ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 150.

²⁸ K této změně došlo přijetím zákona o malých podnicích, podnikání a zaměstnanosti (SEEA). Nicméně Sekretář státu (*The secretary state*) může udělit výjimku za podmínek stanovených vládou a povolit, aby byla právnická osoba ředitelem korporace. Před nabytím účinnosti zákona § 155 odst. 1 CA stanovil, že ředitelem korporace mohla být jak fyzická tak právnická osoba, přičemž alespoň jeden ředitel v korporaci musel být fyzickou osobou.

²⁹ Smlouva o službách poskytovaných ředitelem (*directors' service agreement*) může obsahovat bonus spočívající například v hrazení soukromého zdravotního pojištění či v nároku na odměnu ze zisku korporace.

³⁰ HIGGS, Derek. *Review of the role and effectiveness of non-executive directors* („Higgs report“), Londýn 2003, str. 31. [online] [cit. 20. 12. 2016]. Dostupné z: <http://www.ecgi.org/codes/documents/higgsreport.pdf>.

ředitelů a ředitelů bez výkonných pravomocí značně liší, jsou oba ředitelé za výkon své funkce stejně odpovědní.³¹

Britské právo dále rozeznává *de jure* ředitele, kteří jsou do funkce formálně jmenováni v souladu se společenskou smlouvou, a *de facto* ředitele, kteří vykonávají funkci ředitele korporace, avšak nikdy nebyli do funkce formálně jmenováni. Při posouzení zda osoba působí v korporaci jako *de facto* ředitel, by měly brát soudy v úvahu zejména tyto faktory: jestli osoba (a) jedná jako ředitel, (b) použila při své činnosti označení ředitele, (c) měla k dispozici při svém rozhodování správné informace, (d) učinila pro korporaci zásadní rozhodnutí.³² Od *de facto* ředitele je nezbytné odlišit tzv. stínové ředitele (*shadow directors*). Ustanovení § 251 CA definuje stínového ředitele jako osobu, dle jejíchž instrukcí nebo pokynů jsou ředitelé korporace zvyklí jednat, přičemž za stínového ředitele nelze považovat osobu pouze z toho důvodu, že ředitelé jednájí na základě jí poskytnuté rady v rámci její profesní činnosti.

V soukromé korporaci musí být alespoň jeden ředitel, veřejná korporace musí mít alespoň dva ředitele (§ 154 CA).³³ Ředitelem může být jmenována jakákoliv fyzická osoba starší 16 let (§ 157 CA), která nebyla vyloučena z výkonu funkce podle zákona o diskvalifikaci ředitelů. Současně dle § 216 odst. 3 IA ředitel korporace, o jejímž úpadku bylo soudem rozhodnuto, nemůže vykonávat po dobu následujících 5 let počínaje dnem rozhodnutí o úpadku korporace funkci ředitele v korporaci se stejnou nebo obdobnou obchodní firmou ani se nesmí jinak podílet na řízení korporace, přičemž se toto pravidlo použije též na bývalého ředitele, který působil v korporaci v období 12 měsíců předcházejících dni rozhodnutí o úpadku.

Ředitelé vykonávají svoji funkci zpravidla na základě tzv. smlouvy o službách poskytovaných ředitelem (*directors' service agreement*), přičemž smlouva uzavřená na 2 a více let musí být schválena společníky korporace (§ 227 a 188 CA). Mezi ředitelem a korporací vzniká zaměstnanecký vztah, kdy je ředitel při výkonu své funkce chráněn i dle pracovněprávních předpisů.³⁴ Na druhou stranu zákon o obchodních společnostech vymezuje v ustanovení § 171 až § 177 obecné povinnosti, které jsou ředitelé nuceni při výkonu své

³¹ V rozhodnutí *Dorchester Finance Co. Ltd v. Stebbing* [1989] B.C.L.C. 498, CH D. soud dovodil, že jsou výkonní ředitelé a ředitelé bez výkonných pravomocí vázáni při výkonu své funkce totožnými povinnostmi.

³² KEAY, Andrew. *Company directors' responsibilities to creditors*. Abingdon, Oxon: Routledge-Cavendish, 2007, s. 6.

³³ Britské právo rozlišuje soukromou a veřejnou korporaci, přičemž každá korporace, která není veřejnou korporací, je korporací soukromou. Patrně nejdůležitější rozdíl spočívá v tom, že akcie veřejné korporace jsou při splnění zákonem stanovených podmínek obchodovatelné na burze.

³⁴ Například je chráněn na základě předpisů týkajících se ochrany zaměstnanců zaměstnaných na dobu určitou (*Protection of the Fixed term Employees*), předpisů upravujících pracovní dobu zaměstnanců (*The working time Regulations*).

funkce dodržovat a to i pokud by tyto povinnosti nebyly přímo obsaženy ve smlouvě o službách poskytovaných ředitelem. Současně jsou ředitelé vázáni i dalšími povinnostmi vyplývajícími z pravidel common law a equity.³⁵ Britské právo tedy umožňuje, aby byl ředitel zaměstnancem korporace, nicméně jsou na výkon jeho funkce ve srovnání s běžným zaměstnancem kladeny vyšší nároky spočívající v dodržování specifických povinností a v následné odpovědnosti za jejich porušení.

1.3 Úpadek a jeho formy

K úpadku obchodní korporace může dojít v důsledku mnoha příčin, kdy úpadek korporace může být způsoben jak vlivem vnitřních faktorů (reprezentant obchodní korporace jedná v rozporu s péčí a nezbytnou loajalitou), tak vlivem vnějších faktorů (ekonomická globální krize).³⁶

1.3.1 Úpadek a jeho formy v českém právu

Insolvenční zákon rozlišuje dvě formy úpadku, platební neschopnost a předlužení. Jestliže je osvědčen úpadek dlužníka pro platební neschopnost, není pro zjištění úpadku nutné zjišťovat, zda dlužník také je či není předlužen.³⁷

V případě úpadku pro platební neschopnost musí být kumulativně splněny tři podmínky (§ 3 odst. 1 IZ). Dlužník musí mít **více věřitelů** (alespoň dva), přičemž insolvenční návrh je oprávněn podat kterýkoliv z věřitelů. Dlužník musí mít peněžité závazky **po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti**. Požadavek lhůty 30 dnů po termínu splatnosti je nutné vykládat v souladu s třetí podmínkou **objektivní neschopností dlužníka dostát svým splatným dluhům**. Neschopnost platit své splatné dluhy je stav, kdy dlužník trpí nedostatkem peněžních prostředků k úhradě takovýchto dluhů, i když jinak tyto dluhy uznává a je ochoten je uhradit.³⁸ Insolvenční zákon definuje platební neschopnost ve formě čtyř vyvratitelných domněnek, kdy při jejich naplnění se má za to, že dlužník není objektivně schopen plnit své splatné závazky.³⁹ Těmito podmínkami dle § 3 odst. 2 IZ jsou: a) dlužník zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, b) dlužník neplní své peněžité závazky po dobu

³⁵ Pravidla zvykového práva tzv. common law rules a zásady spravedlnosti tzv. equitable principles.

³⁶ FINCH, Vanessa. Corporate insolvency law: perspectives and principles. 2. vyd. Cambridge: Cambridge University Press, 2009, s. 151.

³⁷ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10.12.2008, sp.zn. 1 VSOL 157/2008-A-30 ve věci sp.zn. KsBR 44 INS 639/2008.

³⁸ HÁSOVÁ, Jiřina a kol. Insolvenční zákon. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 21.

³⁹ KOZÁK, Jan, BUDÍN, Petr, DADAM, Alexandr, PACHL, Lukáš. Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2013, s.10.

delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti, c) není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, d) dlužník nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1, kterou mu uložil insolvenční soud. Dlužník vyvrátí domněnku své platební neschopnosti, jakmile v insolvenčním řízení osvědčí nebo prokáže schopnost uhradit všechny splatné závazky těch věřitelů, jež má insolvenční soud pro účely rozhodnutí o věřitelském insolvenčním návrhu za osvědčené.⁴⁰ K vymezení platební neschopnosti je třeba dodat, že insolvenční soud zamítne insolvenční návrh podaný věřitelem, osvědčí-li dlužník jednající v dobré víře, že jeho platební neschopnost vznikla v důsledku protiprávního jednání třetí osoby a že se zřetelem ke všem okolnostem lze důvodně předpokládat, že ji odvrátí v době do 3 měsíců po splatnosti jeho peněžitých závazků (§ 143 odst. 3 IZ).

Předlužení je definováno jako stav, kdy má dlužník, který je právnickou osobou nebo fyzickou osobou - podnikatelem, více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku (§ 3 odst. 3 IZ). Při stanovení hodnoty dlužníkovy předlužení se posuzuje souhrn dlužníkových dluhů (včetně nesplatných) v poměru k hodnotě jeho majetku, přičemž se musí přihlídnout k další správě dlužníkovy majetku (např. k výnosům z nájemného, z dividend, z úroků) nebo k dalšímu provozování dlužníkovy obchodního závodu (tj. zejména k předpokládanému zisku), lze-li důvodně předpokládat, že dlužník bude pokračovat ve správě svého majetku nebo v provozu svého obchodního závodu.⁴¹ Zatímco úpadek ve formě platební neschopnosti, označovaný jako zjevný úpadek, věřitelé dlužníka vidí, poznají, že jim dlužník neplatí splatné závazky a mají reálnou šanci možnost řešit situaci podáním vlastního věřitelského insolvenčního návrhu,⁴² úpadek ve formě předlužení, označovaný jako skrytý úpadek, nemají věřitelé zpravidla možnost rozpoznat, neboť nemají přístup k dlužníkovu účetnictví. Možnost podání věřitelského insolvenčního návrhu je v případě úpadku ve formě předlužení prakticky vyloučena.⁴³

Aby mohl statutární orgán dostát své povinnosti podat bez zbytečného odkladu insolvenční návrh, musí průběžně sledovat a vyhodnocovat aktiva, která jsou tvořena zejména

⁴⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 1. března 2012, sp. zn. 29 NSČR 38/2010.

⁴¹ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 33.

⁴² ŽIŽLAVSKÝ, Michal. Odpovědnost manažerů za opožděné podání insolvenčního návrhu po 1. lednu 2012. *Bulletin advokacie*. 2011, č. 11, s. 37. [online] [cit. 13. února 2015].

Dostupné z: http://www.bulletin-advokacie.cz/assets/zdroje/casopis/2011/ba_11_2011_web.pdf.

⁴³ HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 26: Z pozice věřitelů by tak mohly činit spíše orgány veřejné moci, které si mohou přístup k dlužníkovu účetnictví zjednat, případně jim dlužník sám musí účetnictví zapůjčit za účelem provedení příslušné kontroly, například správě sociálního zabezpečení nebo orgánům finanční či celní správy.

pohledávkami a majetkem, a pasiva, která představují souhrn všech závazků korporace. Správnost postupu ocenění aktiv korporace provedené statutárním orgánem bude zpravidla prověřena v soudním řízení, kdy bude určující nikoli cena majetku zjištěná statutárním orgánem, ale cena aktiv zjištěná v soudním řízení.⁴⁴

1.3.2 Úpadek, jeho formy a způsob řešení úpadku v britském právu

Britské právo neobsahuje pouze jednu zákonnou definici úpadku. Základní pravidlo stanoví, že korporace je v úpadku, pokud není schopna platit své závazky. Britský insolvenční zákon obsahuje několik testů dlužníkovy neschopnosti platit své závazky, které můžeme rozdělit do dvou kategorií. Pro první skupinu je charakteristické, že skutečnosti zakládající platební neschopnost lze snadno specifikovat a zjistit; konkrétně korporace není schopna platit své závazky, jestliže (1) neuhradí splatný dluh přesahující částku 750 liber ve lhůtě 3 týdnů anebo (2) pohledávka věřitele nebyla uspokojena v rámci exekučního řízení (§ 123 odst. 1 písm. a), b) IA).⁴⁵ Do druhé skupiny, která zahrnuje více obecná kritéria stanovující neschopnost platit své závazky, řadíme (3) test cash flow a (4) balance sheet test.

Test cash flow je obsažen v ust. § 123 odst. 1 písm. e) IA, dle kterého je korporace považována za neschopnou platit své závazky, pokud se prokáže, že není schopna platit své závazky v okamžiku jejich splatnosti. Věřitel je oprávněn podat insolvenční návrh proti dlužníkovi, i pokud by hodnota majetku dlužníka převyšovala souhrn jeho závazků.⁴⁶ V testu cash flow jsou vzaty v úvahu pouze splatné závazky, případně závazky splatné v blízké budoucnosti. Pro posouzení, jestli se korporace nachází v úpadku, je zásadní, zda finanční situace korporace umožňuje pokračování v podnikání a uhrazení jejích závazků.⁴⁷ Zjištění úpadku dlužníka by tedy mělo předcházet zhodnocení finanční situace korporace v celém rozsahu. Test cash flow se použije v insolvenčních řízeních winding up nebo administration.

Balance sheet test nalezneme v ust. § 123 odst. 2 IA, dle kterého je korporace považována za neschopnou platit své závazky, pokud je hodnota jejího majetku nižší, než je

⁴⁴ ŽIŽLAVSKÝ, Michal. Odpovědnost manažerů za opožděné podání insolvenčního návrhu po 1. lednu 2012. *Bulletin advokacie*. 2011, č. 11, s. 38.

⁴⁵ GOODE, Roy. *Principles of corporate insolvency law*. Londýn: Sweet & Maxwell, 2011, s. 112.

⁴⁶ *Cornhill Insurance Plc v Improvement Services Ltd.* [1986], 1.W.L.R. 114; [1986] 2 B.C.C. 98942; [1986] P.C.C. 204, Ch D. Spol. Cornhill Insurance Plc dlužila věřiteli - spol. Improvement Services Ltd. částku ve výši 1154 liber. Ačkoliv Cornhill Insurance Plc souhlasila, že dlužnou částku uhradí, dluh Improvement Services Ltd. neuhradila. Spol. Improvement Services Ltd. tedy podala insolvenční návrh. Cornhill Insurance Plc navrhla soudu, aby byl insolvenční návrh zamítnut s odůvodněním, že je veřejnou společností mající majetek, a že není dán žádný důvod nesolventnosti. Soud uvedl, že jsou dány podmínky k podání insolvenčního návrhu: „Toto je případ bohaté společnosti, která je schopna uhradit nesporný dluh ale rozhodla se, neuhradit ho. Z tohoto důvodu jsou dány podmínky k podání insolvenčního návrhu.“ Cornhill Insurance Plc uhradila dlužnou částku věřiteli zanedlouho po vydání rozsudku.

⁴⁷ *Macplant Services v Contract Lifting Services Ltd.* [2008], CSOH 158, 2009 S.C. 125; 2008 G.W.D.

souhrn jejích závazků, přičemž je nutné přihlídnout k podmíněným a k budoucím závazkům. Balance sheet test tedy, na rozdíl od testu cash flow, zahrnuje závazky v širším pojetí. Podmíněnou pohledávkou (*contingent liability*) je závazek vyvstávající z existující právní povinnosti, který může nebo nemusí vzniknout v závislosti na tom, zda nastane předvídaná událost (např. ručitelský závazek).⁴⁸ Budoucí závazek (*prospective liability*) je závazek, který se stane splatným v budoucnu, buď k přesně určenému datu splatnosti anebo k datu vymezenému na základě určité skutečnosti, která nastane v budoucnosti.⁴⁹ Balance sheet test se uplatní v insolvenčním řízení winding up, administration, wrongful trading a při diskvalifikaci ředitelů.

Britské právo rozlišuje celkem pět způsobů řešení úpadku korporace: administration, administrative receivership, winding up, dohoda s věřiteli (CVA) a workouts (restructurings).⁵⁰

S ohledem na skutečnost, že hlavním účelem administration receivership bylo uspokojení zajištěného věřitele, kdy insolvenční správce⁵¹ jednal v zájmu pouze zajištěného věřitele, byl administration receivership přijetím zákona o podnikání⁵² nahrazen, s několika výjimkami, administration. Administration má tedy v první řadě za úkol řešit kolektivním způsobem úpadek korporace. Záležitosti korporace jsou svěřeny insolvenčnímu správci jednajícím v zájmu všech věřitelů, jehož primárním cílem je zachránit korporaci jako going concern, přičemž pokud záchrana korporace není možná, je jeho sekundárním cílem dosáhnout většího uspokojení pohledávek věřitelů, než jakého by bylo dosaženo ve winding up.⁵³

Winding up (liquidation)⁵⁴ je kolektivním způsobem řešení úpadku směřujícím k zániku korporace. Ve winding up insolvenční správce zejména zjišťuje majetek náležející do majetkové podstaty, vymáhá pohledávky dlužníka, zabývá se příčinami úpadku korporace. Následně z výnosu zpeněžení majetkové podstaty (po odečtení nákladů winding up) poměrně

⁴⁸ GOODE, Roy. Principles of corporate insolvency law. Londýn: Sweet & Maxwell, 2011, s. 134.

⁴⁹ Např. rozhodnutí Stonegate Securities Ltd v Gregory [1980] Ch. 576, 3 W.L.R. 168; [1980] 1 All E.R. 241; (1980) 124 S.J. 495, CA.

⁵⁰ S ohledem na skutečnost, že jednotlivé způsoby řešení úpadku nelze doslovně přeložit, budu ve své práci používat britské názvy.

⁵¹ Ve své práci budu používat jednotný název „insolvenční správce“, ačkoliv britské právo rozlišuje několik typů správců s rozdílnými pravomocemi v závislosti na způsob řešení úpadku, kdy v administration vystupuje administrator, v administration receivership vystupuje administrative receiver, ve winding up vystupuje liquidator.

⁵² Enterprise Act 2002.

⁵³ GOODE, Roy. Principles of corporate insolvency law. Londýn: Sweet & Maxwell, 2011, s. 33.

⁵⁴ Britské právo používá název winding up nebo liquidation. Ve své práci budu používat název winding up.

uspokojí věřitele. Britské právo rozlišuje dva způsoby winding up. Věřitelský dobrovolný winding up (*creditors' voluntary winding up*), tento je výsledkem rozhodnutí společníků (nikoliv věřitelů) o vstupu korporace nacházející se v úpadku do winding up. O nuceném winding up (*compulsory winding up*) rozhoduje soud na základě insolvenčního návrhu samotné korporace, ředitele korporace nebo věřitele. Zatímco u věřitelského dobrovolného winding up je insolvenční řízení především v rukou věřitelů, nucený winding up je více formálním insolvenčním řízením, který podléhá kontrole ze strany soudu. Korporace může vstoupit do winding up také v důsledku neúspěšné administration.

Korporace nacházející se v úpadku může řešit svoji insolventnost také uzavřením dohody s věřiteli (například dohoda o uhrazení části splatného dluhu, dohoda o uznání sporného závazku). Dohoda může být uzavřena jednak v rámci insolvenčního práva (tzv. *company voluntary arrangement* „CVA“), jednak dle zákona o obchodních společnostech (tzv. *workouts*).⁵⁵

1.4 Povinnost reprezentantů obchodních korporací jednat s péčí a nezbytnou loajalitou

V každé právní úpravě nalezneme normy obsahující povinnost reprezentantů obchodní korporace jednat při výkonu funkce s požadovanou péčí a s nezbytnou loajalitou. V případě, že reprezentant obchodní korporace poruší tuto povinnost, odpovídá korporaci za způsobenou škodu. Hlavním účelem právní regulace jednání reprezentantů obchodních korporací je stanovení pravidel pro výkon jejich funkce a vymezení případných sankcí, které mají reprezentanta korporace od nezákonného jednání odradit.

1.4.1 Péče řádného hospodáře a podnikatelský úsudek v českém právu

V důsledku přijetí nové právní úpravy soukromého práva upravují postavení a charakteristiku a odpovědnost statutárního orgánu dva právní předpisy, občanský zákoník, který upravuje obecné instituty vztahující se na všechny právnické osoby a zákon o obchodních korporacích upravující především postavení a odpovědnost u jednotlivých obchodních korporací.

Výkonem funkce člena statutárního orgánu v souladu s kritériem péče řádného hospodáře se rozumí povinnost výkonu funkce s nezbytnou loajalitou i s potřebnými

⁵⁵ Ke schválení dohody dle zákona o obchodních společnostech (*Companies Act*) je nutný souhlas 75% všech tříd věřitelů. Naopak dohody dle insolvenčního práva (CVA) jsou závazné pouze pro ty věřitele, kteří s uzavřením dohody souhlasili.

znalostmi a pečlivostí (§ 159 odst. 1 NOZ). Povinnost loajality spočívá v tom, že členové statutárního orgánu jsou povinni se při výkonu funkce řídit zájmy korporace a nemohou prosazovat své individuální zájmy na úkor zájmu celé korporace.⁵⁶ Povinnost loajality zahrnuje jak aktivní složku, představující požadavek, aby člen statutárního orgánu přistupoval k záležitostem korporace svědomitě o odpovědně s odhodláním hájit zájmy korporace, tak složku pasivní spočívající ve zdržení se jakéhokoli jednání, kterým byl mohl ohrozit zájmy korporace.⁵⁷ Při vymezení povinnosti jednat s řádnou péčí se aplikuje § 51 odst. 1 ZOK, dle kterého pečlivě a s potřebnými znalostmi jedná ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu korporace. V uvedeném ustanovení je zachyceno tzv. pravidlo podnikatelského úsudku (*business judgment rule*), které je v českém právu formulováno prvně.⁵⁸ Na základě pravidla podnikatelského úsudku klade zákon důraz na rozhodovací proces, nikoli na vlastní výsledek rozhodnutí. Z tohoto důvodu, nebude nést člen statutárního orgánu při výkonu své funkce v rozhodovacím procesu odpovědnost za případný nepříznivý výsledek svého rozhodnutí, jestliže bude jednat se zákonem požadovanou péčí. Nicméně je třeba zdůraznit, že pravidlo podnikatelského úsudku se aplikuje pouze na složku řádné péče, nikoli na složku loajality. Zakotvení pravidla podnikatelského úsudku lze jenom uvítat, neboť se statutární orgán nebude muset obávat, že by odpovídal za přijetí rizikového rozhodnutí, které by mohlo přinést korporaci nepříznivý výsledek. Jednání člena statutárního orgánu tak bude efektivnější, když bude tento moci přijímat rozhodnutí v nejlepším zájmu korporace, což v konečném důsledku může přinést korporaci větší zisk.

S porušením povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře je primárně spojena odpovědnost člena statutárního orgánu za škodu, kterou svým jednáním způsobí korporaci. Zároveň v případě neuhrazení způsobené škody korporaci vzniká členovi statutárního orgánu zákonné ručení vůči věřitelům. Důkazní břemeno ohledně skutečnosti, zda člen statutárního orgánu jednal s péčí řádného hospodáře, nese tento člen. Nově je ovšem definováno hledisko spravedlivosti, které může vést k přenosu důkazní povinnosti ze žalovaného člena statutárního orgánu na obchodní korporaci.⁵⁹

⁵⁶ BROULÍK, Jan. Pravidlo podnikatelského úsudku a riziko. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 6, s. 161.

⁵⁷ DOČKAL, Tomáš. Odpovědnost členů orgánu společnosti za porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře a povinností loajality. In VRBA Milan (ed.) *Odpovědnost a ručení v právu obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2013, s. 51.

⁵⁸ Nicméně judikatura dovodila pravidlo podnikatelského úsudku i bez výslovného zákonného ustanovení. Např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. března 2011, sp.zn. 29 Cdo 4276/2009.

⁵⁹ HAMPEL, Petr. Statutární orgán a jeho základní povinnosti. *Rekodifikace & Praxe*. 2014, č. 11, s. 16.

Povinnost jednat s péčí řádného hospodáře je základním požadavkem pro výkon funkce člena statutárního orgánu. Jestliže člen statutárního orgánu přivede svým jednáním korporaci k úpadku, bude nepochybně vždy jednat v rozporu s péčí řádného hospodáře. Zákon sice připouští použití korektivu podnikatelského úsudku, ale dle mého soudu, jestliže statutární orgán přijme rizikové rozhodnutí vedoucí k úpadku korporace, nejedná s péčí řádného hospodáře.

1.4.2 Povinnost jednat s řádnou péčí, schopnostmi a svědomitě, fiduciární povinnosti v britském právu

Ředitel při výkonu své funkce musí jednat vždy s řádnou péčí, schopnostmi a svědomitě, což znamená jednat s takovou péčí, schopnostmi a svědomitostí, kterou by použila přiměřeně svědomitá osoba se všeobecnými znalostmi, schopnostmi a zkušenostmi, které lze přiměřeně očekávat od osoby, jež plní úkoly ředitele ve vztahu ke společnosti, a s všeobecnými znalostmi, schopnostmi a zkušenostmi, které má daný ředitel.⁶⁰ Ředitel musí svým jednáním naplnit jak objektivní test, dle kterého je ředitel povinen vykonávat funkci s péčí, schopnostmi a svědomitostí očekávané od jiné svědomité, resp. rozumné osoby v obdobné funkci, tak subjektivní test, dle něhož musí ředitel jednat s péčí, jíž je on sám schopen.

Na rozdíl od povinnosti jednat s řádnou péčí, schopnostmi a svědomitě, kdy je vyžadována od ředitele odborná způsobilost či kompetentnost, fiduciární povinnost můžeme vystihnout jako vztah mezi korporací a ředitelem, který je založený na důvěře, resp. loajalitě. Ředitel je vázán fiduciárními povinnostmi vůči korporaci, přičemž má povinnost zajišťovat úspěch korporace, předejít střetu zájmů, nepřijímat výhody od třetích osob a musí jednat zejména v mezích pravomocí, v dobré víře a v nejlepším zájmu korporace. Soud v rozhodnutí *Extrasure Travel Insurances Ltd and another v Scattergood and another* uvedl, že fiduciární povinnosti jsou spojené s konceptem čestnosti a loajality, ne s konceptem schopnosti, kdy ohromná neschopnost, resp. nezpůsobilost, může být základem pro žalobu z důvodů porušení péče anebo porušení smlouvy, ale ne pro porušení fiduciární povinnosti.⁶¹

V případě porušení fiduciární povinnosti může být řediteli uložena povinnost: (1) k náhradě způsobené újmy korporaci, (2) uvedení do původního stavu (např. vrácení majetku, neoprávněně získaného prospěchu), či (3) s ním může být rozvázána smlouva o službách

⁶⁰ § 174 CA, MANCELOVÁ, Silvia. *Loajalita a péče řádného hospodáře v akciové společnosti*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 114.

⁶¹ *Extrasure Travel Insurances Ltd and another v Scattergood and another* [2002], All ER (D) 307. MANCELOVÁ, Silvia. *Loajalita a péče řádného hospodáře v akciové společnosti*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 91-92.

poskytovaných ředitelem. Pokud ředitel poruší povinnost jednat s řádnou péčí, schopnostmi a svědomitě, bude povinen nahradit způsobenou škodu.

Jestliže ředitel poruší povinnost, kterou je vázán vůči korporaci tak, že způsobí její úpadek, bude s největší pravděpodobností shledán odpovědným z titulu misfeasance, případně z titulu wrongful trading bude-li pokračovat v podnikání korporace a věřitelům bude způsobena škoda.⁶² Domnívám, že i riskantní rozhodnutí, které přivede korporaci do úpadku, bude posouzeno jako jednání učiněné v rozporu s řádnou péčí, schopnostmi a svědomitě, neboť ředitel by měl dle mého názoru přijímat pouze ta rozhodnutí, u kterých nehrozí existenci korporace.

⁶² Institut wrongful trading a misfeasance je rozebírán v kapitole č. 2.2.1 a 2.2.2.

2. Odpovědnost za škodu v souvislosti s úpadkem obchodní korporace podle insolvenčního zákona

Insolvenční právo by mělo obsahovat instituty, které zajistí ochranu věřitelů dlužníka. Pokud by příslušné právní úpravy neobsahovaly ustanovení upravující odpovědnost reprezentantů kapitálových společností, tak by tito, s ohledem na skutečnost, že společníci kapitálové společnosti neručí za dluhy společnosti, v momentě, kdy se korporace ocitne ve finančních problémech, nejspíše přijímali velmi riskantní rozhodnutí, která by sice mohla s malou pravděpodobností přinést korporaci zisk, ale patrně by korporaci v důsledku jejich přijetí vznikaly závazky vůči dalším sekundárním věřitelům a pohledávky primárních věřitelů by byly uspokojeny v nižší míře. Současně by mohlo ze strany reprezentantů kapitálových společností docházet k převádění majetku korporace na třetí subjekty, aniž by byly uspokojeny pohledávky věřitelů korporace.

V rámci práva Evropské unie můžeme rozlišit dvě základní strategie směřující k ochraně věřitelů dlužníka a to, povinnost reprezentantů obchodní korporace podat včas insolvenční návrh a jednat jménem obchodní korporace takovým způsobem, aby byly chráněny zájmy věřitelů.⁶³ V českém právu musí statutární orgán dlužníka podat včas insolvenční návrh, jinak mu hrozí odpovědnost dle insolvenčního zákona (případně dle dalších právních předpisů) a od okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, je povinen se zdržet nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet, pokud by mělo jít o podstatné změny ve skladbě, využití nebo určení tohoto majetku anebo o jeho nikoli zanedbatelné zmenšení (§ 111 IZ). V britském právu se uplatňuje druhá strategie, kdy ředitelé musí v případě (hrozícího) úpadku jednat v zájmu věřitelů ale nejsou povinni podat v momentě, kdy se korporace ocitne v úpadku, insolvenční návrh. Ředitelé tak mohou, ačkoliv je korporace v (hrozícím) úpadku jednat jménem korporace např. uzavírat smlouvy, prodat majetek, je-li to v zájmu věřitelů dlužníka.

⁶³ Příloha č. 2 – schéma zemí EU, ve kterých jsou reprezentanti obchodní korporace povinni podat insolvenční návrh a ve kterých jsou povinni jednat jménem obchodní korporace takovým způsobem, aby byly chráněny zájmy věřitelů

2.1 Odpovědnost za škodu v souvislosti s úpadkem obchodní korporace v českém právu

Institut odpovědnosti za škodu způsobenou nepodáním či opožděným podáním insolvenčního návrhu by měl motivovat statutární orgán k včasnému podání insolvenčního návrhu.

2.1.1 Povinnost podání insolvenčního návrhu

Jestliže se obchodní korporace nachází v úpadku, je povinností jejího statutárního orgánu podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se statutární orgán dozvěděl nebo při náležité pečlivosti měl dozvědět o úpadku korporace (§ 98 odst. 1 a 2 IZ). Insolvenční návrh je podán bez zbytečného odkladu, pokud je statutární orgán schopen učinit veškeré úkony a splnit veškeré své povinnosti tak, aby jeho návrhu bylo v souladu s insolvenčním zákonem vyhověno a byl osvědčen jeho úpadek.⁶⁴ Statutární orgán má povinnost podat insolvenční návrh vždy, i v případě, že úpadek sám nezpůsobil a nemohl problémům zabránit.⁶⁵ Rovněž se statutární orgán nezbaví povinnosti podat insolvenční návrh, jestliže pověří vedením účetnictví jinou osobu, kdy je jeho povinností prověřit, zda se jedná o osobu kvalifikovanou, a výkon svěřené působnosti efektivně kontrolovat.⁶⁶

S účinností od 1. 1. 2012 je statutární orgán povinen podat insolvenční návrh i při zjištění úpadku ve formě předlužení, kdy tato změna byla velmi diskutována v odborných periodicích.⁶⁷ Dle mého soudu je tato změna přínosná, neboť se rozšířil okruh skutečností, ze kterých vyplývá povinnost pro statutární orgán podat insolvenční návrh, a tím dochází k větší ochraně věřitelů. Nová úprava by měla předcházet situacím, v nichž je podán statutárním orgánem insolvenční návrh opožděně až v době, kdy existuje extrémní nepoměr mezi závazky a majetkem korporace a míra uspokojení věřitelů je tak mizivá. Zároveň je na místě souhlasit s H.U. Theobaldem, P. Budíkovou, když uvádějí, že nová právní úprava nezavedla automatismus vzhledem k povinnosti podat insolvenční návrh, jakmile korporace vykazuje

⁶⁴ KOMÁREK, Lukáš. Odpovědnost za škodu způsobenou opožděným podáním insolvenčního návrhu dle insolvenčního zákona. Epravo.cz. [online] [cit. 15. února 2015]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/odpovednost-za-skodu-zpusobenou-opozdenym-podanim-insolvencniho-navrhu-dle-insolvencniho-zakona-91415.html>.

⁶⁵ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. března 2012, sp.zn. 3 VSOL 94/2012-A-9 ve věci sp.zn. KSOS 38 INS 576/2012.

⁶⁶ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 15. května 2012, sp.zn. 2 VSOL 311/2012-B-95 ve věci sp.zn. KSBP 24 INS 2680/2009.

⁶⁷ Viz např. KOLESÁR, Pavel., HAVEL, Bohumil. Něco málo k hysterii okolo (staro)nové návrhové povinnosti pro předlužení. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 2, s. 42., ŽIŽLAVSKÝ, Michal. Odpovědnost manažerů za opožděné podání insolvenčního návrhu po 1. lednu 2012. *Bulletin advokacie*. 2011, č. 11, s. 38.

negativní vlastní kapitál, nicméně je však na statutárním orgánu, aby kvalifikovaně vyhodnotil s péčí řádného hospodáře ekonomickou situaci korporace a zodpověděl si otázku, zda s přihlédnutím k aktuální výši majetku podnikatele a s přihlédnutím k další správě jeho majetku, lze se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník bude moci ve správě majetku nebo v provozu podniku pokračovat či ne. Bude-li odpověď kladná a budou při učinění této úvahy splněna kritéria „going concern“, není statutární orgán povinen podat insolvenční návrh.⁶⁸

Statutární orgán má povinnost podat insolvenční návrh také tehdy, byl-li pravomocně zastaven výkon rozhodnutí postižením dlužníkovra závodu⁶⁹ nebo exekuce podle zvláštního právního předpisu⁷⁰ proto, že cena majetku náležejícího k závodu nepřevyšuje výši závazků náležejících k závodu, to neplatí, má-li dlužník více závodů (§ 98 odst. 1 IZ).

Aby statutární orgán splnil svou zákonnou povinnost, musí podat včas a řádně insolvenční návrh obsahující všechny náležitosti věcně příslušnému insolvenčnímu soudu. Domnívám se, že na rozdíl od předcházející právní úpravy⁷¹ insolvenční návrh nebude podán včas, bez zbytečného odkladu, pokud by statutární orgán před podáním návrhu svolal valnou hromadu, neboť ZOK⁷² výslovně stanoví povinnost statutárního orgánu svolat valnou hromadu bez zbytečného odkladu poté, co zjistí, že korporaci hrozí úpadek, tedy ještě před tím, než se korporace dostane do úpadku. Statutární orgán může být v souvislosti s podáním insolvenčního návrhu vyzván k zaplacení zálohy na náklady insolvenčního řízení,⁷³ přičemž insolvenční soud, nebude-li záloha zaplacena, může před rozhodnutím o insolvenčním návrhu insolvenční řízení zastavit. Na rozhodnutí o povinnosti zaplatit zálohu nemá zásadního vlivu okolnost, že dlužník v době zahájení insolvenčního řízení již potřebnými prostředky nedisponuje a nemá žádný majetek, z jehož prodeje by zálohu mohl uhradit.⁷⁴ Pro úplnost

⁶⁸ THEOBALD, Hans-Ulrich., BUDÍKOVÁ, Petra. Povinnost k podání insolvenčního návrhu po novele v praxi. *Epravo.cz*. [online] [cit. 15. února 2015]. Dostupné z:

<http://www.epravo.cz/top/clanky/povinnost-k-podani-insolvenčního-navrhu-po-novele-v-praxi-84833.html>.

⁶⁹ Dle ust. § 338z zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen též „OSŘ“).

⁷⁰ Dle ust. § 70, § 71 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁷¹ Dle ust. § 193 odst. 1 ObchZ představenstvo svolá valnou hromadu, pokud zjistí, že se společnost dostala do úpadku.

⁷² Dle § 182 ZOK u společnosti s ručením omezeným. Povinnost svolat valnou hromadu v případě hrozícího úpadku není u akciové společnosti výslovně stanovena. Nicméně lze tuto povinnost dovodit z ust. § 403 odst. 2 ZOK, dle kterého představenstvo svolá valnou hromadu z jiného vážného důvodu, kdy příkladem jiného vážného důvodu je hrozící úpadek společnosti.

⁷³ Insolvenční soud tuto povinnost uloží, je-li to nutné ke krytí nákladů řízení a prostředky k tomu nelze zajistit jinak. V případě insolvenčních návrhů podaných statutárními orgány bude tato povinnost uložena zpravidla vždy.

⁷⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. července 2009, sp. zn. 1VSPH 364/2009-A ve věci sp.zn. KSUL 45 INS 3601/2009.

uvádím, že stanovením povinnosti zaplatit zálohu nedochází k porušení práva na spravedlivý proces.⁷⁵

2.1.2 Odpovědnost za škodu nebo jinou újmu vůči věřitelům v důsledku nepodání insolvenčního návrhu a při opožděném podání insolvenčního návrhu

Přímá odpovědnost členů statutárního orgánu věřitelům za škodu způsobenou porušením povinnosti podat insolvenční návrh je právním institutem, jehož účelem je dosažení náhrady škody, která věřiteli vznikne tím, že člen statutárního orgánu dopustí, aby na sebe korporace vzala nový závazek v situaci, kdy již měla být splněna povinnost podat insolvenční návrh, popřípadě že tato povinnost nebyla řádně splněna a věřiteli se tak snížila míra uspokojení jeho nároku v rámci prohlášeného konkursu, než kterou by dosáhl, kdyby byla povinnost podat insolvenční návrh splněna včas.⁷⁶

Statutární orgán, který v rozporu s ustanovením § 98 IZ nepodal insolvenční návrh, odpovídá věřiteli za škodu⁷⁷ nebo jinou újmu (např. ušlý zisk), kterou způsobí porušením této povinnosti (§ 99 odst. 1 IZ). Statutární orgán bude odpovídat nejenom za nepodání insolvenčního návrhu, ale i tehdy, jestliže podá insolvenční návrh opožděně. Odpovědnost za škodu nebo jinou újmu je konstruována jako individuální občanskoprávní odpovědnost ve smyslu ust. § 2894 NOZ a násl. Skutková podstata obsažená v § 99 IZ samostatně pojmenovává základní předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu, a coby lex specialis tak má přednost před úpravou obecné občanskoprávní odpovědnosti za škodu.⁷⁸

Odpovědnost statutárního orgánu je odpovědností objektivní, které se může statutární orgán zprostit, jen prokáže-li existenci liberačních důvodů.

2.1.3 Stanovení a prokázání škody

Stanovení a prokázání škody je klíčové pro vznik odpovědnosti za škodu statutárního orgánu.

⁷⁵ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 5. května 2011, sp.zn. III.ÚS 973/11.

⁷⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. října 2009, sp. zn. 29 Cdo 4824/2007.

⁷⁷ Insolvenční zákon nebyl prozatím harmonizován s terminologií NOZ, z tohoto důvodu zákon upravuje odpovědnost za škodu a jinou újmu. Nicméně je nutné pojem odpovědnost za škodu vykládat v souladu s NOZ, kdy škoda vyjadřuje náhradu újmy na jmění. Ve své práci se budu držet terminologie obsažené v insolvenčním zákoně.

⁷⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. září 2007, sp.zn. 29 Odo 1220/2005.

2.1.3.1 Předpoklady odpovědnosti za škodu

Nejvyšší soud ČR ve svém rozhodnutí⁷⁹ vymezil základní předpoklady občanskoprávní odpovědnosti za škodu ve spojení s porušením povinnosti podat insolvenční návrh.

1. **Porušení právní povinnosti.** Statutární orgán poruší právní povinnost, nepodá-li insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co zjistí, že je dlužník v úpadku. Nečinnost statutárního orgánu nelze spojovat se znakem protiprávnosti, nebyl-li postupy podle insolvenčního zákona dlužníkův úpadek osvědčen.⁸⁰ Tudíž nezbytnou podmínkou porušení povinnosti statutárního orgánu je osvědčení úpadku.
2. **Vznik škody.** Škoda nebo jiná újma je v insolvenčním zákoně definována jako rozdíl mezi v insolvenčním řízení zjištěnou výší pohledávky přihlášené věřitelem k uspokojení a částkou, kterou věřitel v insolvenčním řízení na uspokojení pohledávky obdržel (§ 99 odst. 2 IZ). Na takto stanovené vymezení nemá vliv skutečnost, zda byla pohledávka věřitele v době vzniku povinnosti podat insolvenční návrh splatná nebo nesplatná. Navíc se nesplatné pohledávky proti dlužníku prohlášením konkursu na majetek dlužníka považují za splatné. Věřitel tedy může uplatňovat škodu nebo jinou újmu jen ve výši rozdílu mezi zjištěnou výší pohledávky na přezkumném jednání, event. určenou rozhodnutím ve sporu o určení pravosti výše nebo pořadí pohledávky, a částkou určenou v rozvrhovém usnesení.⁸¹

Zajímavá je formulace zákonodárce, „*pohledávka přihlášená věřitelem k uspokojení*“, která budí dojem, že pohledávky, které se v insolvenčním řízení nepřihlašují,⁸² nepodléhají režimu odpovědnosti osob uvedených v § 98 IZ. Dle mého názoru, za případnou škodu nebo jinou újmu vzniklou v důsledku neuspokojení pohledávky za majetkovou podstatou bude v konkursu odpovídat vždy insolvenční správce v souladu s ust. § 37 odst. 3 IZ, když tyto pohledávky mohou vzniknout až po zahájení insolvenčního řízení nebo po rozhodnutí o úpadku (§ 168 odst. 1 a 2 IZ), a proto nebude relevantní, zda statutární orgán dlužníka podal včas insolvenční návrh nebo nepodal. Co se týká pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou, tak by, dle mého soudu, mohl statutární orgán odpovídat za škodu dle ust. § 99 IZ, která by vznikla věřitelům pracovníprávních pohledávek a věřitelům pohledávek na náhradu škody

⁷⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. září 2007, sp.zn. 29 Odo 1220/2005.

⁸⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. září 2007, sp.zn. 29 Odo 1220/2005.

⁸¹ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 163.

⁸² V insolvenčním řízení se nepřihlašují pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou. Současně se některé pohledávky věřitelů považují za přihlášené ze zákona (např. § 231 IZ, 275 IZ).

způsobené na zdraví. Bylo by v rozporu s účelem insolvenčního řízení, kdyby se věřitelé pracovněprávních pohledávek a věřitelé pohledávek na náhradu škody způsobené na zdraví nebyli oprávněni domáhat náhrady škody nebo jiné újmy vůči statutárnímu orgánu dle ust. § 99 IZ.

3. **Příčinná souvislost mezi porušením právní povinnosti a vznikem škody.** O vztah příčinné souvislosti se jedná, vznikla-li škoda následkem porušení povinnosti podat insolvenční návrh, tedy, je-li prokázáno, že nebýt takového porušení povinnosti, ke škodě by nedošlo. Při zjišťování příčinné souvislosti je třeba zkoumat, zda existuje skutečnost, se kterou zákon odpovědnost v daném případě spojuje, pokud do děje vstoupila jiná skutečnost, která je pro vznik škody rozhodující, nebude naplněna příčinná souvislost.⁸³

2.1.3.2 Důkazní břemeno

Zákon rozděluje důkazní břemena mezi statutární orgán, který měl porušit povinnost podat včasný insolvenční návrh (škůdce), a věřitele uplatňujícího náhradu škody nebo jiné újmy, která mu v důsledku jednání statutárního orgánu vznikla (poškozeného).

Věřitel musí prokázat, kdy nastal úpadek dlužníka a kdy byl podán insolvenční návrh. V případě, že by nebyl osvědčen úpadek dlužníka, nebude naplněn základní předpoklad vzniku občanskoprávní odpovědnosti. Domnívám se, že věřitelé nebudou mít zpravidla problém prokázat osvědčení úpadku dlužníka, když tato skutečnost bude prokazována usnesením insolvenčního soudu, kterým byl zjištěn úpadek dlužníka. Jelikož se insolvenční řízení zahajuje pouze na návrh, je věřitel, v případě, že statutární orgán nedostojí své povinnosti podat insolvenční návrh, oprávněn tento podat. Kromě toho musí být věřitelem prokázána výše škody. O škodě (jiné újmě) způsobené dlužníkovu věřiteli ve smyslu § 99 odst. 2 IZ lze uvažovat jen v případě, že se nepodáním insolvenčního návrhu sníží míra uspokojení věřitelovy pohledávky, tedy že v důsledku toho došlo v konkrétním časovém období k takové změně majetkových poměrů dlužníka, která výrazně snížila či znemožnila uspokojení pohledávek, jejichž úhradu by bylo možno logicky vzhledem k předchozí ekonomické situaci dlužníka očekávat.⁸⁴ Věřitel nemůže vznik škody stavět na předpokladu, že pokud by byl statutárním orgánem podán včas insolvenční návrh, tak by věřitel s dlužníkem nevstoupil do smluvního vztahu a pohledávka věřitele by nikdy nevznikla. Závazkové vztahy vzniklé mezi věřitelem a dlužníkem za úpadku korporace nezakládají bez

⁸³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. září 2007, sp.zn. 29 Odo 1220/2005.

⁸⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. října 2011, sp.zn. 3 VSPH 491/2011-A-30 ve věci sp.zn. MSPH 95 INS 1776/2011.

dalšího odpovědnost statutárního orgánu za škodu nebo jinou újmu, když věřitelem musí být prokázáno, že samo uskutečnění tohoto obchodu znamenalo zmenšení dlužníkovy majetku.

S ohledem na skutečnost, že odpovědnost za škodu nebo jinou újmu vzniklou nepodáním insolvenčního návrhu, je objektivní, bude statutární orgán odpovídat za škodu nebo jinou újmu vždy, bez ohledu na zavinění. Statutární orgán musí prokázat, že i v případě, kdy by insolvenční návrh byl podán včas, škoda by nenastala vůbec nebo by vznikla v menším než deklarovaném rozsahu.⁸⁵ Odpovědnosti se statutární orgán tedy zproští, jen prokáže-li existenci liberačních důvodů uvedených v § 99 odst. 3 IZ. Prvním liberačním důvodem je skutečnost, že okamžik podání insolvenčního návrhu neměl vliv na míru uspokojení pohledávky (tj. že nedošlo k prohloubení dlužníkovy úpadku v době mezi vznikem povinnosti podat insolvenční návrh a dobou, kdy byl insolvenční návrh podán).⁸⁶ Druhý liberační důvod by byl naplněn, pokud by statutární orgán prokázal, že tuto povinnost nesplnil vzhledem ke skutečnostem, které nastaly nezávisle na jeho vůli a které nemohl odvrátit ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze po něm spravedlivě požadovat (například hospitalizace v nemocnici).

Právní konstrukci odpovědnosti za škodu nebo jinou újmu v případě nepodání insolvenčního návrhu hodnotím kladně v souvislosti s přesným vymezením škody,⁸⁷ za kterou může statutární orgán případně odpovídat, a dále ve stanovení objektivní odpovědnosti statutárního orgánu, která posiluje postavení věřitelů. Na druhou stranu má věřitel nesnadnou úlohu spočívající v prokázání skutečnosti, že mu vznikla škoda v důsledku nepodání či opožděného podání insolvenčního návrhu, kdy mnohdy bývá návrh na nařízení předběžného opatření nebo žaloba o náhrady škody právě z důvodu neprokázání vzniku škody v důsledku nepodání či opožděného podání insolvenčního návrhu zamítnuta. Příkladem může být rozhodnutí,⁸⁸ ve kterém soud neshledal, že by opožděně podaným insolvenčním návrhem vznikla věřiteli škoda, i když bylo prokázáno, že se dlužník ocitl v úpadku již v průběhu roku 2012 (insolvenční návrh byl podán až v červnu roku 2013), a že jednatelé vyvedli majetek dlužníka na třetí osoby.

⁸⁵ POHL, Tomáš. Odpovědnost za škodu podle insolvenčního zákona. *Bulletin advokacie*. 2010, č. 7-8, s. 36. ISSN 1210-6348. [online] [cit. 15. února 2015]. Dostupné z: http://www.bulletin-advokacie.cz/assets/zdroje/casopis/2010/ba_7-8_2010_web.pdf.

⁸⁶ ZELENKA, Jaroslav a kol. *Insolvenční zákon. Poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. Vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2008, s. 165.

⁸⁷ V zákoně č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání (dále jen též „ZKV“) statutární orgán odpovídal věřitelům dle § 3 odst. 2 za škodu, která jim tím vznikne, ledaže prokáže, že škodu nezavinil.

⁸⁸ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. září 2014, sp.zn. 4 VSPH 1725/2014-B-31, ve věci sp.zn. MSPH 76 INS 17598/2013.

2.1.3.3 Žaloba o náhradu škody nebo jiné újmy a návrh na nařízení předběžného opatření

Jestliže statutární orgán nepodá (včas) insolvenční návrh, je věřitel oprávněn domáhat se náhrady škody nebo jiné újmy, která mu vznikla, přičemž může již v průběhu insolvenčního řízení podat návrh na nařízení předběžného opatření podle § 100 IZ.⁸⁹ Kromě toho věřitel může podat žalobu o náhradu škody nebo jiné újmy.⁹⁰ K projednání sporu o náhradě škody nebo jiné újmy bude věcně a místně příslušný insolvenční soud.⁹¹ Jestliže věřitel žaluje statutární orgán o náhradu škody nebo jiné újmy, nese důkazní břemeno ohledně vzniku škody. Ta nemůže být vyčíslena, dokud probíhá insolvenční řízení, když věřitel nemůže vědět, v jaké míře bude uspokojen z majetkové podstaty dlužníka. Neexistuje-li škoda v době rozhodování, je soud nucen zamítnout žalobu věřitele pro předčasnost. Z tohoto důvodu lze zpravidla žalobu o náhrady škody podat až po skončení insolvenčního řízení. Nicméně Nejvyšší soud ČR připustil, že výši škody způsobené věřiteli porušením povinnosti podat insolvenční návrh lze určit i dříve než (až) v souvislosti s rozvrhovým usnesením.⁹² V řadě případů bude možné uzavřít, v jaké výši vznikla věřiteli škoda, již při pravomocném schválení konečné zprávy, bude-li z ní patrné, že dosažený výtěžek zpeněžení majetkové podstaty nebude postačovat ani k plnému uspokojení pohledávek za podstatou a pracovních nároků, takže nezajištění věřitelé neobdrží při rozvrhu ničeho.⁹³ V situaci, kdy se věřitel nedomáhá plné výše vzniklé (tvrzené) škody, přitom může být podkladem pro závěr o výši škody i zpráva insolvenčního správce o stavu insolvenčního řízení, která vyloučí možnost uspokojení věřitelovy pohledávky v konkursu v rozsahu, v němž se domáhá náhrady škody.⁹⁴

Je-li zřejmé, že věřiteli vznikla škoda nebo jiná újma porušením povinnosti statutárního orgánu podat insolvenční návrh, je věřitel oprávněn podat již v průběhu insolvenčního řízení návrh na nařízení předběžného opatření, kterým insolvenční soud statutárnímu orgánu uloží, aby na náhradu této škody nebo jiné újmy složil do úschovy u soudu přiměřenou peněžitou částku (§ 100 odst. 1 IZ). Předběžné opatření lze vydat pouze na návrh věřitele dlužníka, a to jen v insolvenčním řízení, jestliže je osvědčena skutečnost, že věřiteli vznikla škoda opožděným podáním, popř. nepodáním insolvenčního návrhu. Nařízení předběžného opatření nebrání, že celkovou výši škody nebo jiné újmy dosud nelze vyčíslit.

⁸⁹ Vzor návrhu na nařízení předběžného opatření podle § 100 IZ je obsažen v příloze č. 3 této práce.

⁹⁰ Vzor žaloby o náhradu škody vůči statutárnímu orgánu obchodní korporace dle § 99 IZ je obsažen v příloze č. 4 této práce.

⁹¹ §7a písm. c) IZ. Do účinnosti revizní novely IZ (zákon č. 294/2013 Sb.) byly k projednání sporu o náhradu škody nebo jiné újmy věcně a místně příslušné soudy v občanském soudním řízení.

⁹² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. září 2007, sp.zn. 29 Odo 1220/2005.

⁹³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. dubna 2012, sp.zn. 29 Cdo 4968/2009.

⁹⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. dubna 2012, sp.zn. 29 Cdo 4968/2009.

Výše částky, kterou statutární orgán bude podle předběžného opatření skládat do soudní úschovy, bude určována soudem jako odhad mezi výší zjištěné, příp. přihlášené pohledávky věřitele, který navrhl vydání předběžného opatření, a částkou, kterou bude pohledávka uspokojena.⁹⁵ Věřitel je povinen v souvislosti se svým návrhem na nařízení předběžného opatření složit jistotu ve výši 10.000,- Kč (přiměřeně se použije ustanovení § 75b OSŘ). Současně s nařízením předběžného opatření uloží insolvenční soud oprávněnému věřiteli, aby ve lhůtě, jež nesmí skončit dříve, než skončí insolvenční řízení, podal u insolvenčního soudu vůči statutárnímu orgánu žalobu o náhradu škody nebo jiné újmy (§ 100 odst. 2 IZ). Jestliže insolvenční soud vyhoví žalobě, je jeho rozhodnutí taktéž udělením souhlasu s vydáním předmětu úschovy žalobci.⁹⁶

K uplatňování návrhu na nařízení předběžného opatření existuje rozsáhlá judikatura. Soudy shodně deklarují, že dopad předběžného opatření nařízeného do majetkové sféry osob jednajících za dlužníka je zcela zásadní proto, že jsou podle něj povinny plnit ihned, zatímco svůj negativní postoj k uplatněnému nároku na náhradu škody nemohou uplatnit v řízení insolvenčním, ale až následně poté, v nalézacím řízení vyvolaném žalobou věřitele obvykle po skončení insolvenčního řízení. Z tohoto důvodu je k nařízení předběžného opatření třeba přistoupit maximálně uvážlivě a zásadně toliko v případě zjevného selhání povinných, o němž nelze mít vzhledem k okolnostem žádných pochyb bez toho, aby soud znal dopředu jejich stanoviska.⁹⁷ Vrchní soud v Praze (dále jen též „VSPH“) v rámci systematického výkladu dříve dovozoval, že návrh na nařízení předběžného opatření lze vydat jen v průběhu insolvenčního řízení do rozhodnutí o úpadku dlužníka s ohledem na jeho zajišťující charakter.⁹⁸ VSPH tedy ve starších rozhodnutích návrhy podle § 100 IZ zamítal (eventuelně potvrzoval rozhodnutí krajských soudů, kterými byl návrh na nařízení předběžného opatření zamítnut), kdy důvodem zamítnutí bylo nedostatečné prokázání vzniku škody v důsledku podání opožděného insolvenčního návrhu nebo skutečnost, že již bylo rozhodnuto o úpadku dlužníka. Vrchní soud v Olomouci (dále jen též „VSOL“) se ke zmíněné problematice stavil rozdílně. V průlomovém rozhodnutí v roce 2010 potvrdil rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě, kterým byla uložena povinnost jednateli dlužníka složit do soudní úschovy částku

⁹⁵ KOZÁK, Jan, BUDÍN, Petr, DADAM, Alexandr, PACHL, Lukáš. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2013, s. 223.

⁹⁶ Ve smyslu § 298 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

⁹⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. prosince 2010, sp.zn. 1 VSPH 1010/2010-A-24 ve věci sp.zn. MSPH 98 INS 9006/2010. Dále např.: Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. února 2013, sp.zn. 3 VSPH 136/2013-B-51, ve věci sp.zn. MSPH 78 INS 8880/2012. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. září 2014, sp.zn. 4 VSPH 1725/2014-B-31, ve věci sp.zn. MSPH 76 INS 17598/2013. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. května 2009, sp.zn. 1 VSPH 190/2009-B-62 ve věci sp.zn. KSUL 69 INS 2058/2008.

⁹⁸ Viz např. 4 VSPH 1725/2014-B-31; 3 VSPH 136/2013-B-51 (citováno v pozn. č. 97).

na případnou úhradu náhrady škody nebo jiné újmy, která věřiteli vznikla porušením jeho povinnosti podat insolvenční návrh dle § 98 IZ.⁹⁹ Zároveň se VSOL neztotožňoval s názorem VSPH ohledně možnosti nařízení předběžného opatření jen do rozhodnutí o úpadku dlužníka, kdy ve svých dvou rozhodnutích dovodil, že návrh na předběžné opatření může být podán prakticky kdykoliv v průběhu insolvenčního řízení.¹⁰⁰ K problematice se vyjádřil Nejvyšší soud, který publikoval rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci č.j. 2 VSOL 115/2015 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod R 115/2016. Vrchní soud v Praze v relativně nedávném rozhodnutí uvedl, že jeho dřívější judikatura je překonána judikaturou novější a z pouhého systematického zařazení ustanovení § 100 do IZ nelze dovozovat, že by předběžné opatření mohlo být nařízeno pouze do rozhodnutí o úpadku.¹⁰¹

Tento vývoj v judikatuře vítám, když dle mého názoru věřitel nemá možnost zjistit vznik škody a faktický úpadek korporace dříve než po rozhodnutí o úpadku. Výše uvedené opírám o to, že skutečnost, zda věřiteli vznikla škoda nebo jiná újma porušením povinnosti podat insolvenční návrh, bude zjištěna nejdříve na přezkumném jednání a schůzi věřitelů, kdy budou přezkoumány přihlášené pohledávky ostatních věřitelů, správcem bude předložen soupis majetkové podstaty dlužníka a přednesena zpráva o hospodářské situaci dlužníka. Současně pokud bude věřitel mít v úmyslu uplatnit nárok dle § 99 nebo § 100 IZ, musí prokázat, že mu škoda vznikla v důsledku opožděného podání insolvenčního návrhu. K jakému okamžiku, byl dlužník v úpadku, a kdy měl statutární orgán nejpozději podat insolvenční návrh, bude moci věřitel zjistit z účetnictví dlužníka a to prostřednictvím věřitelského výboru, který je volen na schůzi věřitelů konané zpravidla až po přezkumném jednání.

2.1.3.4 Promlčení nároku

Zajímavou otázkou je, kdy se nárok na náhradu škody promlčuje a do kdy nejpozději by měl věřitel podat žalobu o náhradu škody nebo jiné újmy či návrh na nařízení předběžného opatření. Právo na náhradu škody se promlčuje v tříleté subjektivní lhůtě, která počíná běžet, jakmile se poškozený věřitel mohl o škodě dozvědět (§ 620 odst. 1 a 629 odst. 1 NOZ).

⁹⁹ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. listopadu 2010, sp.zn. 3 VSOL 421/2010-B-22, ve věci sp.zn. KSOS 14 INS 8315/2009.

Dále bylo stejně bylo rozhodnuto v Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. března 2011, sp.zn. 2 VSOL 43/2011-B-85, ve věci sp.zn. KSBR 24 INS 7483/2009.

¹⁰⁰ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 12. ledna 2015, sp.zn. 2 VSOL 1295/2014-B-83, ve věci sp.zn. KSOS 14 INS 35225/2013. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 4. března 2015, sp.zn. 2 VSOL 115/2015-B-96, ve věci sp.zn. KSOS 14 INS 35225/2013.

¹⁰¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze č.j. 4 VSPH 53/2017-B-59 ze dne 19. ledna 2017 ve věci KSLB 86 INS 15150/2014.

Současně se právo na náhradu škody nejpozději promlčí v objektivní lhůtě deseti let, případně patnácti let, byla-li škoda způsobena úmyslně (§ 636 NOZ). Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí dovodil, že má-li být náhrada škody ve formě peněžitého plnění poskytnuta v rozsahu, v němž se pohledávka věřitele vůči jeho dlužníku stala nedobytnou v důsledku porušení povinnosti podat včas návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka, pak dnem, kdy taková škoda vznikla (nejpozději mohla vzniknout), je den, kdy byl skutečně podán návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka.¹⁰² Z výše citovaného rozhodnutí vyplývá, že subjektivní promlčecí doba počne běžet nejpozději dnem,¹⁰³ kdy byl podán insolvenční návrh. Průměrná doba délky konkursu korporace činí 2 roky.¹⁰⁴ Bude-li tedy konkurs korporace trvat cca 2 roky, nemusí se věřitel promlčení nároku obávat. Nicméně mnoho konkursů trvá delší dobu, v tomto případě lze věřitelům doporučit, aby se svého nároku domáhali včas. Dle mého názoru judikatura prozatím neřešila situaci, kdy by se věřitel po statutárním orgánu domáhal náhrady škody z důvodu nepodání včasného insolvenčního návrhu před skončením insolvenčního řízení, v době, kdy by nebyla výše způsobené škody ještě zřejmá,¹⁰⁵ a včasnost podání žaloby by byla věřitelem odůvodňována rizikem promlčení nároku. Domnívám se, že s ohledem na posun judikatury ve věci návrhu na nařízení předběžného opatření, by soud žalobu spíše zamítl pro předčasnost s odkazem, že věřitel může uplatnit svůj nárok na náhradu škody v souladu s § 100 IZ. Věřiteli bych tedy navrhovala, aby nejprve podal návrh na nařízení předběžného opatření dle § 100 IZ. Pokud by tomuto návrhu nebylo ze strany soudu vyhověno, tak by měl věřitel následně nejpozději ve lhůtě tří let od podání insolvenčního návrhu podat žalobu o náhradu škody dle § 99 IZ bez ohledu na skutečnost, že insolvenční řízení ještě neskončilo.

¹⁰² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. června 2014, sp.zn. 29 Cdo 2735/2012.

¹⁰³ Promlčecí lhůta může začít běžet i dříve. Občanský zákoník k počátku běhu subjektivní promlčecí doby vyžaduje vědomost poškozeného věřitele. Domnívám se, že běžnému věřiteli, který o hrozícím úpadku korporace a o připravovaném insolvenčním návrhu nemohl nic vědět, lhůta poběží až podáním insolvenčního návrhu.

¹⁰⁴ Insolvence 2016. Insolvenční řízení, očekávání, realita a budoucnost insolvenčního řízení – Výsledky výzkumu VŠE, SCHÖNFELD Jaroslav. 26. 4. 2016. [online] [cit. 18. února 2017] Dostupné z: <http://vyzkuminsolvence.cz/data/files/2016-cnb/3-insolvenčni-řízení-očekávání-realita-a-budoucnost-insolvenčního-řízení-výsledky-výzkumu-vse.pdf>

¹⁰⁵ Za situace kdy by nebylo možné postupovat dle rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 29 Odo 1220/2005, sp.zn. 29 Cdo 4968/2009 (citováno v pozn. č. 92 a 93).

2.2 Odpovědnost za škodu v souvislosti s úpadkem obchodní korporace v britském právu

Výchozím bodem při posuzování odpovědnosti ředitelů korporace je povinnost ředitelů jednat v zájmu věřitelů, nachází-li se korporace v úpadku či hrozí-li jí úpadek. V judikatuře se můžeme setkat s rozdílnými názory, zda je *povinnost ředitelů jednat v zájmu věřitelů* zahrnuta v tradiční fiduciární povinnosti jednat v dobré víře v zájmu korporace, anebo zda se jedná o individuální povinnost, kterou jsou ředitelé vázáni přímo vůči věřitelům. Podle argumentace znějící ve prospěch přímé odpovědnosti ředitelů ve vztahu k věřitelům, by měli věřitelé větší pravděpodobnost kompenzace škody vzniklé porušením povinnosti a to s ohledem na skutečnost, že by měli aktivní legitimaci k podání žaloby proti ředitelům.¹⁰⁶ Věřitelé jsou ti, kteří jsou nezákonným jednáním ředitelů nejvíce poškozeni, a měli by mít tak možnost vzniklou škodu vymáhat soudní cestou. V rozhodnutí *Winkworth v Edward Baron Development Co. Ltd*¹⁰⁷ soud uvedl, že ředitelé mají povinnost jednat v zájmu korporace a v zájmu věřitelů, aby bylo zajištěno, že záležitosti korporace budou řádně spravovány a že majetek korporace nebude využit řediteli v jejich prospěch na úkor věřitelů, a dovedl tak přímou odpovědnost ředitelů vůči věřitelům.¹⁰⁸ Nicméně v novějších soudních rozhodnutích a na akademické půdě převažuje názor, že povinnost jednat v zájmu věřitelů je odvozená, resp. nepřímá. Hlavním argumentem proti přímé odpovědnosti je, že tato může umožnit věřitelům zasahovat do vedení korporace. Věřitelé by například mohli hrozit ředitelům zahájením soudního řízení, případně zahájit soudní řízení za účelem, aby ovlivnili jednání ředitelů. V rozhodnutí *Yukong Lines Ltd of Korea v Rendsburg Investments Corporation*¹⁰⁹ soud deklaroval, že povinnost ředitelů jednat v zájmu věřitelů je obsažena ve fiduciární povinnosti jednat v zájmu korporace.¹¹⁰

Soudy převážně hovoří o věřitelích jako o homogenní skupině, ačkoliv zájmy věřitelů mohou být velmi odlišné. Korporace může mít závazky vůči zajištěným věřitelům, zaměstnancům, pronajímatelům, dodavatelům apod. Věřitelé s krátkodobými pohledávkami nebo zajištění věřitelé budou zpravidla případným úpadkem korporace méně poškozeni než

¹⁰⁶ KEAY, Andrew. *Company directors' responsibilities to creditors*. Abingdon, Oxon: Routledge-Cavendish, 2007, s. 265.

¹⁰⁷ [1986] 1 W.L.R. 1512.

¹⁰⁸ Přímá odpovědnost ředitelů ve vztahu k věřitelům byla dále dovozena např. v rozhodnutí *Hooker Investments Pty Ltd. v Email Ltd* [1986], 10 ACLR 443, *Hutton v West Cork Railway Co* [1883], 23 LR CH D 654.

¹⁰⁹ [1998] BCC 870.

¹¹⁰ Viz např. *Colin Gwyer & Associates Ltd v London Wharf (Limehouse) Ltd* [2003] 2 BCLC 153; *Kuwait Asia Bank EC v National Mutual Life Nominees Ltd* [1990] BCC 567, [1991] 1AC 187.

nezajištění věřitelé s dlouhodobými pohledávkami. Je-li korporace v (hrozícím) úpadku, tak by ředitelé měli brát v potaz při přijímání každého rozhodnutí zájmy všech věřitelů. Ředitelé, kteří by svým rozhodnutím zvýhodnili některé věřitele, případně některou skupinu věřitelů, poruší svým jednáním povinnost jednat v zájmu věřitelů.¹¹¹

Ředitelé jsou povinni jednat v zájmu věřitelů vždy, je-li korporace v úpadku. V rozhodnutí *West Mercia Safetywear Ltd v Dodd*¹¹² soud konstatoval, že ředitel korporace porušil svou povinnost jednat v zájmu věřitelů, když převedl peněžní prostředky z účtu korporace nacházející se v úpadku v rozporu se zájmy věřitelů. Ředitelé porušili povinnost jednat v zájmu věřitelů také v případě, když uzavřeli jako pronajímatelé v době úpadku korporace nevýhodnou nájemní smlouvu a poškodili tak své věřitele.¹¹³ Zároveň dle rozhodnutí *Re Frederick Inns Ltd* ředitelé nemohou nakládat, nachází-li se korporace v úpadku, s majetkem korporace jinak než ve prospěch věřitelů.¹¹⁴ Ředitelé jsou dále povinni jednat v zájmu věřitelů, i když korporaci hrozí úpadek,¹¹⁵ přičemž by měli před přijetím daného rozhodnutí zhodnotit finanční situaci korporace a rozhodnutí přijmout, jen pokud korporace zůstane následně solventní.¹¹⁶ Současně by ředitelé neměli přijmout rozhodnutí, kterým by riskovali úpadek korporace.¹¹⁷ Britské soudy též dovodily, že ředitelé jsou povinni jednat v zájmu věřitelů, pokud se korporace nachází v nebezpečné finanční situaci, ve finanční nestabilitě či ve finančních problémech.¹¹⁸

Jestliže chce korporace prosperovat, je mnohdy nezbytné, aby její ředitelé přijali riskantní rozhodnutí, která mohou korporaci přinést jednak velký zisk, ale jednak i ztrátu ukáže-li se, že rozhodnutí bylo nesprávné. Stupeň dovoleného rizika se bude odvíjet od finanční situace korporace. Společníci a ředitelé korporace nacházející se ve finančních problémech nemají velmi riskantním rozhodnutím vcelku co ztratit, naopak velmi riskantní rozhodnutí může přinést korporaci zisk.¹¹⁹ Pokud by ovšem riskantní rozhodnutí ředitelů přineslo korporaci (další) ztrátu, budou poškozenými věřitelé. Ředitelé by tak neměli přijímat rozhodnutí, která by byla zcela v rozporu se zájmy věřitelů. V rozhodnutí *Multinational Gas*

¹¹¹ *Pantone 485 Ltd, Re* [2002] 1 BCLC 266.

¹¹² [1988] BCLC 250.

¹¹³ *Kinsela v. Russell Kinsela Pty Ltd* [1986] 4 ACLC 215.

¹¹⁴ *Frederick Inns Ltd, Re* [1991] ILRM 582; [1994] ILRM 387.

¹¹⁵ *Gwyer v London Wharf (Limehouse) Ltd* [2003] 2 BCLC 153; [2002] EWHC 2748.

¹¹⁶ KEAY, Andrew. *Company directors' responsibilities to creditors*. Abingdon, Oxon: Routledge-Cavendish, 2007, s. 206.

¹¹⁷ *Nicholson v Permakraft (NZ) Ltd* [1985] 3 ACLC 453.

¹¹⁸ *Facia Footwear Ltd (in administration) v. Hinchliffe* [1998] 1 BCLC 218; *Linton v. Telnet Pty Ltd* (1999) 30 ACSR 465.

¹¹⁹ KEAY, Andrew. *Company directors' responsibilities to creditors*. Abingdon, Oxon: Routledge-Cavendish, 2007, s. 212.

and Petrochemical Co v Multinational Gas and Petrochemical Services Ltd¹²⁰ soud uvedl, že rozhodnutí přijaté řediteli, které se následně ukázalo jako špatné rozhodnutí, nemůže založit odpovědnost ředitelů a to s ohledem na skutečnost, že v momentě rozhodování byla korporace solventní a ředitelé jednali v dobré víře. Hypotetický případ¹²¹ může přiblížit, jak by měli ředitelé při přijetí rozhodnutí případně postupovat. Korporace A má majetek v hodnotě 10 milionů liber a závazky v hodnotě 8 milionů liber. Ředitelé jednají o dvou možných projektech. První z nich je konzervativní: výdaje ve výši 5 milionů, 90% šance zisku ve výši 6 milionů, 10% šance zisku ve výši 4 milionů, tedy 90% šance čistého zisku ve výši 1 milionu, 10% šance ztráty ve výši 1 milionu. Druhý z nich je více riskantní: výdaje ve výši 10 milionů, 10% šance zisku ve výši 100 milionů, 90% šance ztráty ve výši 10 milionů, tedy 10% šance čistého zisku ve výši 90 milionů, 90% šance ztráty ve výši 20 milionů. Pro věřitele není výhodný ani jeden z projektů. Případný čistý zisk by získali v obou případech společníci korporace, naopak případná ztráta poškodí věřitele, když by jejich pohledávky nebyly pravděpodobně uspokojeny v prvním projektu v plné výši a v druhém projektu v žádné výši. Naopak pro společníky je výhodný druhý projekt, kteří by v případě jeho úspěchu získali mnohonásobně větší majetek. Ředitelé by se neměli v žádném případě rozhodnout pro druhý projekt, když by v případě jeho neúspěchu odpovídali korporaci a věřitelům za porušení povinnosti jednat v zájmu korporace, resp. věřitelů. Při přijímání zásadního rozhodnutí by měli ředitelé zhodnotit finanční situaci korporace, posoudit zda jsou dostatečně relevantně informováni, případně se obrátit na odborníka¹²² (např. daňového poradce) a současně by měli zvážit dopad jejich rozhodnutí na pohledávky věřitelů.¹²³

2.2.1 Misfeasance

Institut misfeasance by se dal volně přeložit jako civilní delikt, který vznikl v důsledku porušení fiduciární, případně jiné povinnosti. Britský insolvenční zákon upravuje tento institut v § 212 IA. Aktivní legitimaci k podání žaloby má insolvenční správce a věřitelé, přičemž žaloba může směřovat vůči kterémukoliv vedoucímu zaměstnanci.¹²⁴ Žalobce musí prokázat, jakou povinnost osoba svým jednáním porušila. Soud je oprávněn uložit osobě, která se deliktu dopustila, aby uhradila korporaci odpovídající kompenzaci. Částka, kterou uhradí

¹²⁰ [1983] Ch 258.

¹²¹ Hypotetický případ citován z publikace KEAY, Andrew. *Company directors' responsibilities to creditors*. Abingdon, Oxon: Routledge-Cavendish, 2007, s. 245.

¹²² Hitco 2000 Ltd, Re [1995] 2 BCLC 63.

¹²³ Gwyer v London Wharf (Limehouse) Ltd [2003] 2 BCLC 153; [2002] EWHC 2748.

¹²⁴ Zákon v § 212 odst. 1 IA uvádí termín úředník korporace (*officer of the company*). Dále zmiňuje, že se ustanovení aplikuje i na osobu, která působí ve vedení společnosti.

žalovaná osoba, se stává součástí majetku korporace. Žaloby pro porušení fiduciární nebo jiné povinnosti jsou v praxi insolvenčními správci podávány někdy ve spojení s žalobou ve věci odpovědnosti vyplývající z wrongful trading,¹²⁵ někdy samostatně.

Insolvenční správce se může domáhat vrácení peněžité částky nebo majetku, případně náhrady škody způsobené korporaci. Žaloba z titulu misfeasance se bude například podávat, pokud je způsobena škoda korporaci zpronevřením majetku, nezákonným rozdělením majetku či jestliže ředitelé obdrželi od korporace výhody v důsledku porušení povinností.¹²⁶ Nicméně žaloba z titulu misfeasance je derivatní žalobou, kterou je insolvenční správce oprávněn podat pouze v případě, byla-li způsobena škoda přímo korporaci, naopak, byla-li škoda způsobena věřitelům například podvodným jednáním korporace, nebude insolvenční správce zmocněn k jejímu podání.¹²⁷

2.2.2 Wrongful trading

Britský insolvenční zákon upravuje v § 214 tzv. wrongful trading. Institut wrongful trading nebyl navržen za účelem potrestání ředitelů, nýbrž jeho smyslem je řešit situaci, kdy ředitelé vědí nebo mohli vědět, že se korporace nachází v (hrozícím) úpadku, a nechrání zájmy věřitelů.¹²⁸ Wrongful trading byl včleněn do insolvenčního zákona z důvodu, že institut fraudulent trading nepostačoval k adekvátní ochraně věřitelů, kdy v řízeních ve věci odpovědnosti z titulu fraudulent trading bylo velmi problematické prokázat ředitelům vinu.

2.2.2.1 Podmínky vzniku odpovědnosti vyplývající z wrongful trading

Aby byla založena odpovědnost ředitelů vyplývající z wrongful trading, musí být splněno několik podmínek. (1) **Korporace se musí nacházet v úpadku - ve winding up nebo administration**, přičemž pro účely wrongful trading je korporace v úpadku, pokud je hodnota majetku nižší, než je souhrn jejích závazků (§ 214 odst. 2 písm. a), odst. 6 IA). Řízení může směřovat pouze vůči (2) **ředitelům korporace**, kdy se za ředitele korporace považuje de jure ředitel, de facto ředitel, výkonný ředitel, ředitel bez výkonných pravomocí i stínový ředitel (ust. § 214 odst. 2 písm. c), odst. 7 IA). (3) **Ředitel korporace věděl nebo musel vědět v určité době před zahájením insolvenčního řízení, že nelze očekávat, že by korporace byla schopna odvrátit úpadek** (§ 214 odst. 2 písm. b IA). (4) **Ředitel korporace se může zprostit**

¹²⁵ Např. Purpoint Ltd, Re [1991] BCC 121; [1991] BCLC 491. Viz dále.

¹²⁶ GOODE, Roy. Principles of corporate insolvency law. Londýn: Sweet & Maxwell, 2011, s. 652-653.

¹²⁷ Ambrose Lake Tin & Copper Mining Co Ex p. Moss, Re [1880] L.R.14 Ch.D. 390 CA.

¹²⁸ KEAY, Andrew. *Company directors' responsibilities to creditors*. Abingdon, Oxon: Routledge-Cavendish, 2007, s. 76.

odpovědnosti, pokud prokáže, že učinil veškeré kroky k minimalizování hrozící újmy věřitelů korporace (§ 214 odst. 3 IA).

Zásadním předpokladem vzniku odpovědnosti vyplývající z *wrongful trading* je skutečnost, že ředitel věděl (mohl vědět), že nastane úpadek korporace. Kombinuje se zde objektivní princip, dle něhož má ředitel jednat a posoudit situaci s péčí, kterou je možné rozumně očekávat od jiné osoby vykonávající stejnou funkci, a subjektivní princip představující povinnost ředitele posoudit situaci s náležitou péčí, již je on sám schopen (§ 214 odst. 4 IA). Vždy musí být naplněny oba testy. Pokud by ředitel sice jednal s péčí, kterou je možné očekávat od osoby v obdobné funkci, ale nejednal by v souladu se svými znalostmi, dovednostmi a zkušenostmi, tak by byla založena jeho odpovědnost vyplývající z *wrongful trading*.

2.2.2.2 Řízení ve věci odpovědnosti vyplývající z *wrongful trading*

Řízení ve věci odpovědnosti vyplývající z *wrongful trading* může zahájit insolvenční správce ustanovený ve *winding up* tzv. liquidator a v *administration* tzv. administrator.¹²⁹ Insolvenční správce musí prokázat, že ředitel korporace věděl nebo musel vědět v určité době před zahájením insolvenčního řízení, že nelze očekávat, že by korporace byla schopna odvrátit úpadek. Zároveň insolvenční správce musí určit den, kdy došlo ke vzniku *wrongful trading*, tedy je nutné, aby specifikoval den, od kterého měl ředitel vědět o úpadku korporace. Škoda, která vznikla věřitelům, se bude vždy posuzovat až ode dne vzniku *wrongful trading*. Insolvenční správce by měl ve své žalobě uvést, jaký majetek měla korporace v době vzniku *wrongful trading* a v době vstupu do insolvence tzv. *net deficiency*.¹³⁰ Zda bude zahájeno řízení ve věci odpovědnosti vyplývající z *wrongful trading* je zcela na insolvenčním správci, přičemž toto rozhodnutí je obchodního charakteru, ke kterému se nevyžaduje souhlas věřitelského výboru či soudu.¹³¹ Insolvenční správce by měl však vždy postupovat

¹²⁹ K této změně došlo přijetím zákona o malých podnicích, podnikání a zaměstnanosti (SEEA). Před účinností novely mohl řízení ve věci odpovědnosti z titulu *wrongful trading* pouze zahájit insolvenční správce ustanovený ve *winding up*. Pokud se korporace nacházela v *administration* a jestliže se insolvenční správce (tzv. administrator) domníval, že je založena odpovědnost ředitelů z titulu *wrongful trading*, musel navrhnout *winding up* korporace.

¹³⁰ V době vzniku *wrongful trading* měla korporace £ 1000 aktiva, £ 10.000 pasiva. S ohledem na skutečnost, že přes úpadek korporace ředitelé provozovali závod, vznikly korporaci další závazky ve výši £ 2000. Korporace tedy v době vstupu do insolvence měla £ 1000 aktiva, £ 12.000 pasiva. *Net deficiency*, tj. o kolik byly navýšeny závazky korporace, je £ 2000.

¹³¹ *Longmeade Ltd (In Administration)*, Re [2016] EWHC 356 (Ch). [online] [cit. 28. prosince 2016]. Dostupné z: <http://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/Ch/2016/356.html>.

v nejlepším zájmu korporace v úpadku a jejích věřitelů.¹³² Shledá-li soud, že se ředitel dopustil wrongful trading, je oprávněn mu uložit povinnost přispět do majetkové podstaty korporace ve výši, jakou uzná za vhodnou.¹³³ S ohledem na skutečnost, že soud má ve věci rozhodování o výši příspěvku do majetkové podstaty diskreční pravomoc, může upustit od jeho uložení. Nicméně v tomto případě by měl soud nejprve stanovit maximální částku, kterou je možné požadovat, aby ředitel v souvislosti se svým jednáním hradil, a až následně uplatnit svou diskreční pravomoc.¹³⁴ Při určování částky bude soud zvažovat zejména následující faktory: finanční situace korporace se zhoršila také v důsledku jiných skutečností; ředitelé nebyli o vážné situaci korporace informováni svými poradci; postoj ředitelů k poskytnutým radám poradců; zda se ředitel spoléhal na zkušenosti a převahu jiného ředitele;¹³⁵ přičemž maximální výše příspěvku do majetkové podstaty se bude rovnat škodě způsobené věřitelům (net deficiency). Vzhledem k tomu, že účelem institutu wrongful trading je primárně chránit věřitele, se částka uhrazená do majetkové podstaty rovnoměrně rozděluje mezi všechny nezajištěné věřitele.¹³⁶

Jestliže se korporace ocitne ve finančních problémech, může být pro ředitele obtížné rozhodnout se, zda pokračovat v podnikání, anebo zda ukončit provoz závodu. Na jedné straně pokud bude korporace pokračovat v podnikání, vystaví se ředitel riziku odpovědnosti vyplývající z wrongful trading, na straně druhé, ukončení provozu závodu a její vstup do winding up nemusí být vždy pro korporaci nejlepším řešením, když ne vždy je výhodné prodávat majetek v insolvenčním řízení. V případě, že insolvenční správce zahájí řízení vůči řediteli z titulu odpovědnosti vyplývající z wrongful trading, se ředitel může zprostit odpovědnosti, pouze pokud prokáže, že učinil veškeré kroky k minimalizování hrozící újmy věřitelů společnosti, kdy důkazní břemeno leží na řediteli. Mohlo by se jednat například o situaci, kdy ředitelé přijali zvláštní opatření směřující k zachování aktiv či k realizaci aktiv korporace ve prospěch věřitelů¹³⁷ a jejich účast v záležitostech korporace byla aktivní a zaměřená na ochranu věřitelů.¹³⁸ Odpovědnost z titulu wrongful trading nebude založena, pokud ředitelé prokážou, že nebyla věřitelům způsobena škoda.¹³⁹ Ředitelé nikdy nebudou

¹³² Longmeade Ltd (In Administration), Re [2016] EWHC 356 (Ch), bod 66. [online] [cit. 28. prosince 2016]. Dostupné z: <http://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/Ch/2016/356.html>.

¹³³ § 214 odst. 1 IA. Též v rozhodnutí Produce Marketing Consortium Ltd, Re (1989) 5 BCC 569.

¹³⁴ Continental Assurance, Re [2001] BPIR 733.

¹³⁵ Pierson (Brian D.) (Contractors) Ltd, Re [1999] BCC 26; [2001] BCLC 275.

¹³⁶ Oasis Merchandising Services Ltd, Re [1995] BCC 911; [1997] 1 All ER 1009.

¹³⁷ Pierson (Brian D.) (Contractors) Ltd, Re [1999] BCC 26; [2001] BCLC 275.

¹³⁸ GRIFFIN, Stephen. *Personal Liability and Disqualification of company directors*. Oxford: Hart Publishing, 1999, s. 74-75.

¹³⁹ Liquidator of Marini Ltd v Dickensen [2004] BCC 172; [2003] EWHC 334.

zproštění odpovědnosti, jestliže se řídili (špatnými) radami svých poradců. Nicméně soud zpravidla přihlíží k tomu, že ředitel vyhledal odbornou pomoc a snažil se problémy korporace řešit.¹⁴⁰ Ve věci *Re Purpoint Ltd*¹⁴¹ byl ředitel shledán odpovědným z titulu *wrongful trading*, když nedbal ohledně finanční situace korporace rady svých poradců a do *winding up* korporace vstoupila až téměř po roce.¹⁴² Stejně tak byli shledáni odpovědnými z titulu *wrongful trading* ředitelé, kteří pokračovali v provozování podniku, ačkoliv věděli, že investor, který slíbil financovat korporaci, odmítl plnit.¹⁴³

Ve věci *wrongful trading* bylo vydáno v roce 2016 poměrně diskutované rozhodnutí *Re Ralls Builders*.¹⁴⁴ Ředitelé korporace, která byla prokazatelně v úpadku, pokračovali v podnikání, a to i přesto, že nebyly korporaci investorem vyplaceny přislíbené finanční prostředky. V období od srpna, kdy měl být podán insolvenční návrh, do října 2010, kdy korporace vstoupila do insolvence, ředitelé dále provozovali závod a korporaci tak vznikaly nové závazky. Nicméně s ohledem na skutečnost, že nově vzniklé závazky byly z velké části uhrazeny ze zůstatku na bankovním účtu, nedošlo ke dni vstupu do insolvence k celkovému navýšení závazků korporace. Ředitelé sice nebyli zproštěni odpovědnosti dle ust. 214 odst. 3 IA, když soud uvedl, že k tomu není dán důvod, neboť korporace hradila své závazky pouze některým věřitelům, a nikoliv poměrně všem věřitelům, ale přestože byly splněny všechny zákonné podmínky pro založení odpovědnosti z titulu *wrongful trading*, soud zároveň svým rozhodnutím nezaložil odpovědnost ředitelů. Soud dovodil, že při posuzování odpovědnosti z titulu *wrongful trading* je nutné vzít v úvahu ne nově vzniklé závazky, ale celkové navýšení závazků korporace, ke kterému došlo v důsledku *wrongful trading*, a současně je nezbytné prokázat, že příčinou zvýšení závazků korporace bylo nezákonné jednání ředitele.

¹⁴⁰ Např. *Bath Glass Ltd, Re* [1988] BCLC 329; *Douglas Construction Services Ltd, Re* [1988] BCLC 397.

¹⁴¹ *Purpoint Ltd, Re* [1991] BCC 121; [1991] BCLC 491.

¹⁴² Korporace *Purpoint Ltd* začala podnikat v únoru 1986. Ředitel korporace potvrdil, že již od prosince 1986 nebyla korporace schopna splácet své závazky. V květnu 1987 účetní sdělili řediteli, že se korporace nachází v kritickém stavu a ředitel by mohl být shledán odpovědným z titulu *wrongful trading*. Nicméně korporace ukončila provozování závodu až v listopadu 1987 a do insolvence vstoupila v květnu 1988. Od června 1986 byl ředitel zaměstnán v další korporaci. Soud shledal ředitele odpovědným jak z titulu *wrongful trading* dle § 214 IA z důvodu, že ačkoliv ředitel věděl, že se korporace nachází v úpadku, pokračoval v podnikání a způsobil svým jednáním újmu ve výši £53.572, tak z titulu *misfeasance* dle ust. § 212 IA z následujících důvodů: osobní automobil nebyl koupen a používán pro účely podnikání, vybrané peníze z účtu korporace byly použity k osobním účelům ředitele a jeho manželky, mezi korporací v úpadku a novou korporací ředitele probíhaly transakce v rozporu se zákonem (celkem byla způsobena škoda ve výši £ 12.666).

¹⁴³ *Rubin v. Gunner and Another* 2004, BCC 684, 2004 2 BCLC 110.

¹⁴⁴ *Ralls Builders Limited (in liquidation)* [2016] EWHC 243 (Ch); [2016] EWHC 1812 (Ch). [online] [cit. 10. ledna 2017]. Dostupné z: <http://www.radcliffechambers.com/wp-content/uploads/2016/07/Ralls-Stage-2-Judgment.pdf>.

2.2.2.3 *Novela institutu wrongful trading*

Zpočátku, byl institut wrongful trading vnímán jako účinná ochrana věřitelů před nezákonným jednáním ředitelů korporace. Nicméně v období od roku 1986 do roku 2013 bylo oficiálně evidováno pouze 29 řízení ve věci odpovědnosti ředitelů vyplývající z wrongful trading, přičemž pouze v 11 řízeních byla soudy založena odpovědnost.¹⁴⁵ Uvedená situace nastala z několika důvodů. Jednak před účinností zákona o malých podnicích, podnikání a zaměstnanosti byl k podání žaloby aktivně legitimován jen insolvenční správce ve winding up, jednak bylo (a je) pro insolvenčního správce obtížné specifikovat přesný den, kdy došlo ke vzniku wrongful trading a jednak byly (a jsou) s řízením spojeny vysoké náklady. Nadto úspěch insolvenčního správce ve věci neznamena vždy náhradu soudních nákladů. Soud v rozhodnutí *Re Robin Hood Centre plc, Brooks v Armstrong*¹⁴⁶ nepřiznal insolvenčnímu správci náklady soudního řízení, ačkoliv shledal ředitele korporace odpovědnými z titulu wrongful trading a uložil jim povinnost přispět do majetkové podstaty částkou ve výši £35.000, přičemž v odůvodnění rozhodnutí uvedl, že insolvenční správce požadoval žalobou úhradu vyšší částky, a proto nemůže být ohledně nákladů řízení úspěšný.

Ve snaze zlepšit postavení insolvenčního správce a ochranu věřitelů byla přijata novela SEEA. Kromě již zmíněné změny ohledně aktivní legitimace ve sporu, bylo novelizováno ustanovení § 118 IA, dle kterého insolvenční správce může postoupit pohledávku vzniklou z titulu wrongful trading na třetí osobu. Tato následně může financovat soudní řízení. Nová právní úprava by tak měla umožnit zahájení více soudních sporů, ve kterých nemohla být s ohledem na majetkovou podstatu korporace podána žaloba.

2.2.2.4 *Wrongful trading a misfeasance*

Insolvenční správce je oprávněn podat žalobu jak v řízení ve věci odpovědnosti vyplývající z wrongful trading dle § 214 IA, tak ve věci odpovědnosti pro porušení fiduciární či jiné povinnosti dle § 212 IA. Zatímco řízení ve věci odpovědnosti z titulu wrongful trading je řízením ve prospěch věřitelů, kterým byla nezákonným jednáním způsobena škoda, kdy částka uhrazená do majetkové podstaty se rozděluje mezi všechny nezajištěné věřitele, řízení ve věci odpovědnosti pro porušení fiduciární či jiné povinnosti je řízením ve prospěch korporace, kdy částka uhrazená žalovanou osobou se stává majetkem korporace a pokud má korporace přednostní věřitele, jsou jejich pohledávky uspokojovány přednostně.

¹⁴⁵ Linklaters.com: How effective is wrongful trading legislation in holding rogue directors to account? Londýn, květen 2016, s. 1. [online] [cit. 28. 12. 2016]. Dostupné z: http://www.linklaters.com/pdfs/mkt/london/GC6805_Rogue_Directors_BAFS_FINAL_A_SCREEN.PDF.

¹⁴⁶ *Brooks and another (Joint Liquidators of Robin Hood Centre plc in liquidation) v Armstrong and another* [2016] EWHC 2893 (Ch), [2016] All ER (D) 117.

Nepochybně může nastat situace, kdy ředitel svým jednáním poruší povinnost vyplývající z obou právních předpisů. V tomto případě je nutné posoudit, zda škoda vzniklá z titulu wrongful trading dle § 214 IA je zahrnuta ve škodě způsobené porušením povinnosti dle ustanovení § 212 IA, nebo zda obě škody vznikly nezávisle na sobě. Za předpokladu, že obě škody vznikly nezávisle na sobě, bude soud hodnotit, jestli škoda způsobená porušením povinnosti dle § 212 IA vznikla před wrongful trading nebo až následně. Jestliže ředitel způsobí škodu dle § 212 IA před wrongful trading a následně se dopustí wrongful trading, bude povinen hradit obě vzniklé škody v plné výši.¹⁴⁷ Pokud škody vznikly souběžně, bude eventuelní snížení škody dle § 214 IA záviset na net deficiency. Snížení škody bych vysvětlila na následujícím příkladu:¹⁴⁸

- vysouzená částka dle § 212 IA:	£ 100.000
- škoda způsobená dle § 214 IA:	£ 75.000
- celkové net deficiency před úhradou částky dle § 212 IA:	£ 150.000
- maximální škoda dle § 214 IA:	£ 50.000

Vzhledem ke skutečnosti, že již byla vysouzena částka dle § 212 IA ve výši £ 100.000, je net deficiency £ 50.000, z tohoto důvodu může soud uložit řediteli, aby hradil částku maximálně ve výši £ 50.000.

2.2.3 Fraudulent trading

Ředitelé korporace mohou být shledáni odpovědnými také z titulu fraudulent trading dle ustanovení § 213 IA. Institut fraudulent trading je obsažen jak v insolvenčním zákoně, tak v ust. § 993 CA, dle kterého může být proti řediteli zahájeno trestní řízení.¹⁴⁹ Zatímco účelem ustanovení v insolvenčním zákoně je chránit věřitele a kompenzovat jim škodu způsobenou nezákonným jednáním ředitelů, účelem ustanovení obsaženým v zákoně o obchodních společnostech je uložit sankci řediteli, který se dopustil trestného činu.¹⁵⁰

¹⁴⁷ Ředitel vykonává funkci ředitele ve dvou korporacích A a B. Ředitel převede peněžní prostředky korporace A ve výši £ 4000 korporaci B, korporace B z těchto prostředků uhradí závazek, který má vůči třetí osobě. Následně se korporace A dostane do úpadku a ředitel nepodá insolvenční návrh a pokračuje v provozování závodu, kdy tím způsobí korporaci A navýšení závazků o £ 2000. Insolvenční správce je oprávněn podat žalobu pro porušení povinnosti dle § 212 IA – převedení peněžních prostředků ve výši £ 4000 a žalobu z titulu wrongful trading ve výši £ 2000. Vzhledem k tomu, že peněžní prostředky byly převedeny před vznikem wrongful trading, bude ředitel povinen uhradit obě způsobené škody v celkové výši £ 6000.

¹⁴⁸ Příklad citován z publikace: GOODE, Roy. *Principles of corporate insolvency law*. Londýn: Sweet & Maxwell, 2011, s. 677-678.

¹⁴⁹ Trestní řízení může být zahájeno pouze na základě obžaloby státního zástupce. Ředitelé mohou být potrestáni odnětím svobody až na 10 let a (nebo) peněžním trestem. Ve své práci se, s ohledem na rozsah práce, dále nebudu zabývat trestními aspekty fraudulent trading.

¹⁵⁰ KEAY, Andrew. *Company directors' responsibilities to creditors*. Abingdon, Oxon: Routledge-Cavendish, 2007, s. 27.

2.2.3.1 Podmínky vzniku odpovědnosti vyplývající z *fraudulent trading*

Aby mohl být ředitel shledán odpovědným na základě ust. § 213 IA je nutné, aby byly splněny následující podmínky. (1) *Korporace podniká s úmyslem zkrátit své věřitele nebo má jiný podvodný záměr.* (2) *Osoba, která má být shledána v řízení odpovědnou, byla účastna podvodného podnikání korporace.* (3) *Osoba jednala s vědomím,¹⁵¹ že krátí věřitele nebo způsobuje podvodné jednání.¹⁵²*

V řízení ve věci odpovědnosti z titulu *fraudulent trading* je aktivně legitimován insolvenční správce ustanovený ve winding up i administration¹⁵³ a pasivně legitimována jakákoliv osoba,¹⁵⁴ která byla vědomě účastna podvodného jednání korporace. Zpravidla jsou žaloby podávány proti ředitelům, případně managementu korporace. Nicméně soud shledal odpovědným také věřitele, který věděl, že jeho pohledávka byla korporací uhrazena z peněžních prostředků získaných podvodem.¹⁵⁵ Pro založení odpovědnosti je však nezbytné, aby sama korporace byla součástí podvodného jednání, resp. krácení věřitelů.¹⁵⁶ Korporace tedy musí jednat s podvodným úmyslem (*intent to defraud*). Insolvenční správce musí nejenom prokázat, že ředitel jednal nepoctivě resp. nečestně (*dishonesty*), ale také, že ředitel si byl vědom toho, že jedná nepoctivě. Zda je jednání ředitele poctivé nebo nepoctivé bude posouzeno v závislosti na tom, jak by v obdobném postavení jednala jiná rozumná a poctivá osoba. Jednání ředitele bude nepoctivým, i pokud by se domníval, že jeho jednání nepoctivým není, aktuálně se tak judikatura přiklání k objektivnímu pojetí.¹⁵⁷ Současně postačí, pokud insolvenční správce dokáže, že ředitel měl tzv. *'blind-eye' knowledge*, tj. že záměrně zavíral oči před realitou. Dle rozhodnutí soudu ve věci *Morris v Bank of India*¹⁵⁸ *'blind-eye' knowledge* vyžaduje, aby se ředitel záměrně vyhýbal zjištění relevantních informací, ačkoliv

¹⁵¹ *Morris v State Bank of India* [2003] BCC 735; [2004] 2 BCLC 236; [2004] BCC 404; [2005] EWCA Civ 693; [2005] 2 BCLC 328; [2005] BPIR 1067.

¹⁵² GOODE, Roy. *Principles of corporate insolvency law*. Londýn: Sweet & Maxwell, 2011, s. 658.

¹⁵³ Aktivní legitimace insolvenčního správce v administration byla inkorporována do zákona novelou SEEA obdobně jako u *wrongful trading*.

¹⁵⁴ Dále se budu zaměřovat pouze na odpovědnost ředitelů jako reprezentantů kapitálové společnosti.

¹⁵⁵ *Cooper (Gerald) Chemicals Ltd, Re* [1978] Ch 262.

¹⁵⁶ *Barnett (Augustus) & Sons Ltd, Re* (1986) 2 BCC 98904.

Korporace Augustus byla dceřinou společností korporace Rumasa. Podnikání spol. Augustus bylo po dobu několika let pouze ztrátové. Do insolvence společnost nevstoupila pouze z důvodu, že spol. Rumasa přislíbila, že bude spol. Augustus podporovat a poskytla spol. Augustus částku ve výši £ 4.000.000. Věřitelé pokračovali v obchodování se spol. Augustus, když měli záruku, že spol. Rumasa bude Augustus podporovat. Nicméně Rumasa odstoupila od svého slibu a podporu Augustus přestala poskytovat. Augustus vstoupil do insolvence. Insolvenční správce se v řízení domáhal toho, že se spol. Rumasa dopustila *fraudulent trading*. Soud uvedl, že Rumasa nemůže být odpovědná z titulu *fraudulent trading*, když spol. Augustus nejednala nezákonně (ředitelé se domnívali, že spol. Augustus bude poskytována finanční podpora dále), a *fraudulent trading* se tedy nedopustila.

¹⁵⁷ *Barlow Clowes International Ltd (In Liquidation) v Eurotrust International Ltd* [2005] UKPC 37; [2006] 1 W.L.R. 1476; *Abou-Rahmah v Abacha* [2006] EWCA Civ 1492; [2007] Bus. L.R. 220.

¹⁵⁸ *Morris v State Bank of India* [2003] BCC 735; [2004] 2 BCLC 236; [2004] BCC 404; [2005] EWCA Civ 693; [2005] 2 BCLC 328; [2005] BPIR 1067.

o jejich existenci má podezření. Insolvenční správce musí rovněž prokázat příčinnou souvislost mezi způsobenou újmou věřitelů a nezákonným jednáním ředitele. Shledá-li soud, že se ředitel dopustil fraudulent trading, je oprávněn mu uložit, aby přispěl do majetkové podstaty částkou ve výši, jakou uzná za vhodnou (§ 213 odst. 2 IA). Ředitel bude shledán odpovědným z titulu fraudulent trading, pokud si korporace vzala nový úvěr v okamžiku, kdy je zřejmé, že korporace nebude moci uhradit všechny své závazky.¹⁵⁹ Ustanovení ohledně fraudulent trading se použije i v případě, že existuje pouze jeden zkrácený (podvedený) věřitel a tento byl zkrácen jedinou transakcí.¹⁶⁰ Na druhou stranu, upřednostnění jednoho věřitele samo o sobě nezakládá odpovědnost vyplývající z fraudulent trading.¹⁶¹

Ve věci fraudulent trading bylo v roce 2015 vydáno důležité rozhodnutí *Jetivia SA v Bilta (UK) Ltd.*¹⁶² Korporace Bilta, společnost registrovaná v Británii, byla použita k páchání karuselových obchodů, když vstupovala s třetími osobami včetně se švýcarskou spol. Jetivia do řady transakcí týkajících se uhlíkových kreditů. Následně bylo zahájeno ohledně spol. Bilta insolvenční řízení. Insolvenční správce spol. Bilta podal žalobu podle § 213 IA proti bývalým ředitelům spol. Bilta a proti spol. Jetivia. Insolvenční správce v žalobě argumentoval tím, že ředitelé spol. Bilta svým jednáním porušovali své fiduciární povinnosti a spol. Jetivia ředitelům v nezákonném jednání nepoctivě pomáhala. Obrana spol. Jetivia spočívala v tzv. illegality defence¹⁶³ a v nemožnosti aplikace britského institutu fraudulent trading na švýcarskou společnost. Spol. Jetivia tedy zejména tvrdila, že s ohledem na skutečnost, že se nezákonné jednání ředitelů přičítá korporaci, nemůže insolvenční správce podat žalobu ve prospěch korporace, která jednala nezákonně. Spol. Jetivia se dále odkazovala na rozhodnutí House of Lords ve věci *Stone & Rolls Ltd v Moore Stephens*.¹⁶⁴ Nejvyšší soud uvedl, že

¹⁵⁹ R v Grantham [1984] 1 QB 675; [1984] 2 WLR 815; [1984] BCLC 270.

¹⁶⁰ *Morphitis v Bernasconi* [2003] EWCA Civ 289; [2003] Ch 552; [2003] BCC 540.

¹⁶¹ *Sarflax Ltd, Re* [1979] 1 Ch 592. Nicméně takovéto jednání by založilo odpovědnost dle § 212 IA (misfeasance).

¹⁶² *Jetivia SA v Bilta (UK) Ltd (In Liquidation) and others* [2015] UKSC 23. [online] [cit. 30. 12. 2016]. Dostupné z <http://www.bailii.org/uk/cases/UKSC/2015/23.html>.

¹⁶³ The Law Commission. *The illegality defence*. Londýn: The Stationery Office. Březen 2010. [online] [cit. 30. 12. 2016]. Dostupné z:

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/229171/0412.pdf.

Illegality defence vzniká v okamžiku, kdy žalovaný v civilním řízení namítá, že žalobce není oprávněn uplatňovat svá práva z důvodu, že byl účasten nezákonného jednání, se kterým jeho žaloba souvisí.

¹⁶⁴ *Stone & Rolls Ltd v Moore Stephens* [2009] UKHL 39, [2009] 1 AC 1391. [online] [cit. 30. 12. 2016]. Dostupné z: <http://www.bailii.org/uk/cases/UKHL/2009/39.html>.

Pan Stojevic byl jediným ředitelem a společníkem spol. Stone & Rolls. Ředitel Stojevic zfalšoval dokumenty ohledně finanční situace korporace. V letech 1996 až 1998 byly prováděny audity auditorskou společností, ta podvod pana Stojevice neodhalila. Věřitelé spol. Stone & Rolls zažalovali auditorskou společnost. House of Lords uvedl, že nezákonné jednání ředitele pana Stojevice lze přičíst i spol. Stone & Rolls, a to s ohledem na skutečnost, že pan Stojevic je zároveň jediným společníkem.

institut illegality defence nemůže prolomit odpovědnost ředitelů pro porušení fiduciárních povinností, když nezákonné jednání ředitelů nelze přičítat korporaci, kterou ředitelé reprezentují, neboť korporace má vlastní právní subjektivitu. Zároveň soud dovodil, že skutečnost, že spol. Bilta nikdy neměla žádný majetek,¹⁶⁵ neznamena, že nemohla utrpět ztrátu. Korporaci naopak újma vznikla v důsledku neuhrazené daně z přidané hodnoty finančnímu úřadu (*HM Revenue & Customs*). Současně soud sdělil, že institut fraudulent trading dle § 213 IA má mezinárodní účinek a lze ho aplikovat na švýcarskou korporaci. V opačném případě by účel fraudulent trading postrádal smysl a byly by poškozeny základní principy insolvenčního řízení.

2.2.4 Wrongful trading a fraudulent trading

Závěrem bych chtěla shrnout zásadní rozdíly mezi instituty wrongful trading a fraudulent trading. (1) Nepoctivost je základním znakem fraudulent trading. U wrongful trading se nepoctivost či podvodné jednání ředitelů neprokazuje. (2) Řízení ve věci wrongful trading může být zahájeno pouze proti řediteli, na rozdíl od řízení ve věci fraudulent trading, které může být zahájeno proti kterékoliv osobě, pokud byla tato účastna podvodného jednání korporace. (3) Zatímco v řízení ve věci wrongful trading může být řediteli uložena maximálně povinnost k uhrazení peněžní částky, či jeho diskvalifikace z výkonu funkce ředitele,¹⁶⁶ ve věci fraudulent trading může být zahájeno i trestní řízení, kdy může být ředitel odsouzen až k 10 letům odnětí svobody.

2.2.5 Phoenix syndrom

Britské insolvenční právo se v § 216 a 217 IA zabývá tzv. phoenix syndromem.¹⁶⁷ Ustanovení § 216 a 217 IA zakazují, aby ředitel korporace, která vstoupila do insolvence, působil po dobu 5 let jako ředitel v korporaci se stejnou nebo obdobnou obchodní firmou. Zákaz se vztahuje i na název korporace, který byl používán interně jako reklamní zkratka,¹⁶⁸ a na ředitele, který vykonával v korporaci funkci jako ředitel v posledních 12 měsících před vstupem korporace do insolvence. Pokud ředitel poruší zákaz, vystavuje se trestní i civilní odpovědnosti. Nadto je dle ust. § 217 IA osobně odpovědný za dluhy, které vznikly korporaci

Odborná veřejnost výše uvedené rozhodnutí přijala s velkou kritikou. Rozhodnutí bylo modifikováno Nejvyšším soudem ve věci *Jetivia SA v Bilta (UK) Ltd* (viz výše).

¹⁶⁵ Spol. Bilta byla pouhým prostředkem k páčání karuselových podvodů, z tohoto důvodu nic nevlastnila.

¹⁶⁶ Viz kapitola 3.2.3.2 diskvalifikace ředitele korporace z důvodu wrongful a fraudulent trading.

¹⁶⁷ Tj. situaci, kdy se ředitel korporace nacházející se v úpadku stane ředitelem v jiné korporaci nesoucí obdobnou obchodní firmu.

¹⁶⁸ *ESS Production Ltd v. Sully* [2005] BCC 435.

se stejnou (obdobnou) obchodní firmou v době, kdy vykonával funkci ředitele v takovéto korporaci. Řízení dle ust. § 217 IA může zahájit k vymožení své pohledávky i věřitel.¹⁶⁹

2.3 Komparace vybraných právních institutů

Strategie ochrany věřitelů se v českém a britském insolvenčním právu odlišují. Zatímco v českém právu má statutární orgán povinnost podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležité pečlivosti měl dozvědět o svém úpadku, v britském právu musí ředitel od určitého okamžiku jednat v zájmu věřitelů. V českém právu není k uplatňování nároku z titulu odpovědnosti dle § 99 IZ aktivně legitimován insolvenční správce, ale pouze věřitelé. Důvodem je skutečnost, že výše nároku na náhradu škody se odvíjí od míry uspokojení věřitele v insolvenčním řízení, resp. v konkursu a žalobu bude věřitel zpravidla podávat až po skončení insolvenčního řízení. V britském právu je naopak ve většině případů aktivně legitimován pouze insolvenční správce a v případě úspěchu ve věci se vymožené plnění rozděluje mezi věřitele v rámci insolvenčního řízení. Britské právo rozlišuje několik institutů, na základě kterých může být ředitel shledán odpovědným pro porušení zákonem a judikaturou stanovených povinností. Každý z institutů má svá specifika a mezi sebou navzájem se liší zejména aktivní, pasivní legitimací, typem porušení povinnosti, úpadkem i postihem.¹⁷⁰ Český insolvenční zákon upravuje ve vztahu ke statutárnímu orgánu v souvislosti s úpadkem korporace odpovědnost za škodu způsobenou opožděným podáním (případně nepodáním) insolvenčního návrhu. Na statutární orgán jsou však kladeny i další povinnosti jinými právními předpisy.¹⁷¹

Dle mého názoru nelze dovodit, že by byla česká nebo britská právní úprava efektivnější, a to s ohledem na skutečnost, že každá z právních úprav je založena na jiném principu. Zároveň v nedávné době v obou právních úpravách došlo k posílení ochrany věřitelů, kdy v britském právu byla přijata novela SEEA a do českého práva byla v ZOK inkorporována nová úprava odpovědnosti statutárních orgánů v souvislosti s úpadkem. Domnívám se, že by se česká úprava mohla britskou úpravou inspirovat ohledně tzv. phoenix provisions, když žádné obdobné ustanovení v české úpravě, na rozdíl od všech ostatních britských institutů, nenalezneme. V praxi se mnohdy setkávám s následující situací: na majetek korporace A je prohlášen konkurs. Před tím než je zahájeno insolvenční řízení, tak společníci a statutární orgán korporace A založí novou korporaci B, která má obdobnou

¹⁶⁹ FINCH, Vanessa. Corporate insolvency law: perspectives and principles. 2. vyd. Cambridge: Cambridge University Press, 2009, s. 703-704.

¹⁷⁰ Základní rozdíly jednotlivých institutů britského insolvenčního práva srovnávám v příloze č. 5 (zelená barva).

¹⁷¹ Komparace wrongful trading a ručení dle § 68 ZOK je obsaženo v kapitole 3.3.6.

obchodní firmu. Zákazníci korporace A začnou odebírat služby, výrobky apod. od nové korporace B, aniž by zpravidla zaznamenaly změnu, a rovněž korporaci B hradí faktury za odebrané služby. V důsledku toho, že zákazníci začnou odebírat služby od korporace B, přichází korporace A o případné plnění do své majetkové podstaty. Pokud by byl v českém právu formulován zákaz, aby statutární orgán, který jednal za korporaci nacházející se v úpadku, nemohl působit v korporaci se stejnou nebo obdobnou obchodní firmou, bylo by výše nastíněné jednání statutárního orgánu a společníků ztíženo. Přestože tímto postupem nebude možné zabránit tomu, aby vznikla korporace B se zcela odlišnou obchodní firmou, tak by tato úprava mohla být vhodným doplněním k diskvalifikaci statutárního orgánu dle § 63 ZOK.

3. Odpovědnost statutárních orgánů v souvislosti s úpadkem podle zákona o obchodních korporacích

Zákon o obchodních korporacích přinesl mnoho klíčových změn a novinek v právní úpravě korporačního práva, v důsledku kterých došlo k posunu ve sféře odpovědnosti členů statutárních orgánů. Hlavním důvodem přijatých změn je snaha posílit ochranu věřitelů a omezit negativní důsledky majetkové samostatnosti obchodních korporací.

3.1 Vydání prospěchu získaného ze smlouvy o výkonu funkce insolvenčnímu správci

Právní úprava vydání prospěchu při úpadku (§ 62 ZOK) vychází z konstrukce, že dostane-li se obchodní korporace do úpadku a tato situace byla třeba jen zčásti způsobena nenáležitým jednáním členů statutárního orgánu, měli by tito členové být sankciováni,¹⁷² přičemž tato sankce spočívá *ve vydání prospěchu získaného ze smlouvy o výkonu funkce*, jakož i *ve vydání případného jiného prospěchu* obdrženého od obchodní korporace (dále též jen „prospěch“). Prospěchem se rozumí jakékoli plnění poskytnuté korporací členovi statutárního orgánu, peněžité i nepeněžité povahy. Zpravidla se bude jednat o plnění vyplývající ze smlouvy o výkonu funkce, ale stejně tak může být prospěchem i plnění, na které má statutární orgán právo ze zákona, na základě vnitřního předpisu korporace či souhlasu nejvyššího orgánu korporace. Jiný prospěch může spočívat zejména v poskytnutí služby, v hrazení pojistného na penzijní připojištění nebo v plnění poskytnutému zaměstnanci, který je současně členem statutárního orgánu.¹⁷³ Jestliže nelze vydat získaný prospěch (např. odměna měla charakter individuálního plnění, jehož navrácení není možné), nahradí člen statutárního orgánu prospěch v penězích. Je vhodné podotknout, že za okamžik získání prospěchu nelze považovat okamžik vzniku právního důvodu, na jehož základě bylo plnění poskytnuto (například okamžik uzavření smlouvy), naopak se zde nabízí okamžik splnění závazku korporace či okamžik nabytí vlastnického práva k předmětu plnění.¹⁷⁴ Zajímavou otázkou je, zda členové statutárního orgánu musí vydat veškerý prospěch, který obdrželi od

¹⁷² BĚLOHLÁVEK, J. Alexandr a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 394.

¹⁷³ Dle mého názoru lze vykonávat funkci statutárního orgánu a souběžně být zaměstnancem obchodní korporace na základě pracovní smlouvy (či dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr), a to za podmínky, že naplní pracovního poměru nebude obchodní vedení korporace a pracovní smlouva bude schválena nejvyšším orgánem společnosti ve smyslu § 61 odst. 3 ZOK.

¹⁷⁴ BĚLOHLÁVEK, J. Alexandr a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 396.

obchodní korporace. Přikláním se k názoru, že tomu tak vždy není, kdy pokud je člen statutárního orgánu zároveň zaměstnancem korporace, bude mít nárok na zaručenou mzdu ve výši obvyklé odměny dle zákoníku práce.¹⁷⁵ Člen statutárního orgánu rovněž nebude povinen vracet plnění, jež je poskytováno v rámci jiného právního vztahu (například bude-li vyplacen podíl na zisku společníkovi, který je současně členem statutárního orgánu obchodní korporace).¹⁷⁶

3.1.1 Podmínky pro vydání prospěchu získaného ze smlouvy o výkonu funkce

Ustanovení § 62 ZOK se použije jen tehdy, bylo-li insolvenční řízení **zahájeno na návrh věřitele**. Vzhledem ke skutečnosti, že se insolvenční řízení zahajuje dnem, kdy insolvenční návrh dojde věcně příslušnému soudu, nebude pro vydání prospěchu při úpadku, dle mého soudu relevantní, později podaný dlužnický návrh¹⁷⁷. Naopak v interpretaci ustanovení, které by vedlo k závěru, že statutární orgán může později podaným dlužnickým návrhem¹⁷⁸ odvrátit důsledky stanovené v § 62 ZOK, spatřuji příkrý rozpor s úmyslem zákonodárce. Lze tedy konstatovat, že jedním z cílů ustanovení je motivovat členy statutárního orgánu korporace k včasnému podání insolvenčního návrhu, neboť jedině tak můžou být odvráceny důsledky.

Dalším předpokladem zakládajícím povinnost statutárních orgánů vrátit získaný prospěch je skutečnost, že insolvenční soud rozhodl o **úpadku obchodní korporace**, přičemž způsob řešení úpadku není právně významný. Statutární orgán je povinen vydat prospěch obdrženy od obchodní korporace **za období 2 let** zpět před právní mocí rozhodnutí o úpadku na **výzvu insolvenčního správce**, který byl ustanoven v rozhodnutí o úpadku. Insolvenční správce je oprávněn vyzvat k vydání prospěchu jak stávající členy statutárního orgánu korporace, tak i bývalé členy statutárního orgánu, pokud obdrželi prospěch od korporace ve stanovené dvouleté lhůtě. Zakotvení povinnosti vrácení získaného prospěchu i bývalými členy statutárního orgánu hodnotím jako rozumné, neboť se člen statutárního orgánu nemůže zprostit této povinnosti, pokud by odstoupil ze své funkce.¹⁷⁹ Dvouletá lhůta se bude počítat

¹⁷⁵ Dle ust. § 112 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce.

¹⁷⁶ VRBA, Milan, ŘEHÁČEK, Oldřich. Nová úprava obchodních korporací a některé její souvislosti s insolvenčním právem. *Právní rozhledy*. 2012, roč. 20, č. 10, s. 360.

¹⁷⁷ § 107 odst. 1 IZ. Další insolvenční návrh podaný na majetek téhož dlužníka, dříve než insolvenční soud vydá rozhodnutí o úpadku, se považuje za přistoupení k řízení a osoba, která jej podala, se považuje za dalšího navrhovatele.

¹⁷⁸ Situace, kdy proti dlužníkovi podá insolvenční návrh jeho věřitel a následně podá insolvenční návrh i dlužník.

¹⁷⁹ Zároveň člen statutárního orgánu nemůže odstoupit ze své funkce v době, která je pro obchodní korporaci nevhodná (§ 59 odst. 5 ZOK). Za nevhodnou dobu lze jistě považovat situaci, kdy se korporace nachází v úpadku nebo v hrozícím úpadku.

zpětně ode dne, kdy nabylo právní moci rozhodnutí o úpadku korporace. Souhlasím s názorem J. Lasáka, že tato regulace může motivovat členy statutárního orgánu korporace, aby se vehementně bránili prohlášení úpadku na majetek obchodní korporace na základě věřitelského návrhu, a to i v případě, kdy úpadek korporace bude nesporný, za tím účelem, aby došlo k posunutí data, od kterého případně budou muset vrátet získaný prospěch.¹⁸⁰ Na druhou stranu nalézt vhodnější řešení bude problematické, když nelze stanovit povinnost statutárnímu orgánu k vydání prospěchu před tím, než bude zjištěn úpadek korporace.

Nezbytnou podmínkou pro vznik nároku na vrácení prospěchu statutárním orgánem, je skutečnost, že členové statutárního orgánu *věděli nebo měli a mohli vědět*, že je obchodní korporace v hrozícím úpadku a *v rozporu s péčí řádného hospodáře neučinili za účelem jeho odvrácení vše potřebné a rozumně předpokladatelné*. Pokud jde o předpoklad vědomosti hrozícího úpadku, bude nutné v konkrétním případě zkoumat, zda členové statutárního orgánu věděli, a spíše pak zda měli a mohli vědět o skutkových okolnostech, ze kterých bylo možné důvodně předpokládat, že obchodní korporace nebude schopna řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých dluhů.¹⁸¹ Dle mého soudu, ohledně prokázání skutečnosti, zda člen statutárního orgánu v rozporu s péčí řádného hospodáře učinil za účelem odvrácení hrozícího úpadku vše potřebné a rozumně předpokladatelné, a zda mohl vědět o hrozícím úpadku korporace, bude nést důkazní břemeno člen statutárního orgánu.¹⁸² Obrácení důkazního břemene vyvozuji z ust. § 52 odst. 2 ZOK, které stanoví, že je-li v řízení před soudem posuzováno, zda člen orgánu obchodní korporace jednal s péčí řádného hospodáře, nese důkazní břemeno tento člen. Domnívám se, že vědomost o hrozícím úpadku a povinnost statutárního orgánu učinit vše potřebné a rozumně předpokladatelné za účelem odvrácení hrozícího úpadku je zahrnuta v povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře, a proto lze aplikovat obrácení důkazního břemene. Vyložení pojmu *učinit vše potřebné a rozumně předpokladatelné za účelem odvrácení hrozícího úpadku* bude klíčové pro posouzení, zda bude člen statutárního orgánu povinen vrátit získaný prospěch. Zákonná povinnost odvracet úpadek korporace zahrnuje stránku efektivního řízení obchodní korporace spočívající ve snaze statutárního orgánu nejrůznějšími postupy odvrátit úpadek korporace (např. získáním

¹⁸⁰ LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. I díl. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 550.

¹⁸¹ LASÁK, Jan., POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. I díl. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 550

¹⁸² Opačný názor vysloven v komentáři: LASÁK, Jan., POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš a kol. op. cit., s. 550: „Skutečnost, že členové statutárního orgánu věděli nebo měli a mohli vědět o hrozícím úpadku, bude muset v případném sporu prokázat insolvenční správce.“ V případě sporu je na insolvenčním správci, aby tvrdil rozhodné skutečnosti nasvědčující závěru, že členové orgánu obchodní korporace neučinili za účelem odvrácení úpadku vše potřebné a rozumně předpokladatelné.“

adekvátního dluhového financování, restrukturalizací dluhů, svoláním valné hromady za účelem řešení vzniklé nepříznivé situace).¹⁸³

Povinnost vydat získaný prospěch mají ti členové statutárního orgánu, kterým byla doručena výzva insolvenčního správce k vrácení plnění.¹⁸⁴ Zákon nestanoví výslovnou povinnost insolvenčního správce vyzvat statutární orgán k vydání prospěchu. Na druhou stranu lze dovodit, že pokud by byly splněny zákonné podmínky pro vydání prospěchu a insolvenční správce by statutární orgán k jeho vydání nevyzval,¹⁸⁵ bude odpovídat za škodu věřitelům dlužníka, kterou jim tímto způsobí.

Vzhledem ke skutečnosti, že ZOK nabyl účinnosti dne 1. 1. 2014, nebude možné aplikovat ust. § 62 ZOK na členy statutárního orgánu, pokud hrozící úpadek korporace nastal před účinností zákona, a to i kdyby rozhodnutí o úpadku bylo vydáno již za účinnosti nové právní úpravy. Výše uvedené vyplývá ze zákazu přímé retroaktivity.

Dle mého názoru by nová právní úprava měla motivovat statutární orgány k efektivnímu řízení korporace a k přijetí vhodných postupů nachází-li se korporace v hrozícím úpadku. Lze si položit otázku, zda je správné, že sankce spočívající ve vrácení získaného prospěchu, nepostihuje statutární orgán, který podal insolvenční návrh opožděně. Jedním z cílů analyzovaného ustanovení je přimět statutární orgán k podání insolvenčního návrhu. S ohledem na skutečnost, že odpovědnost statutárního orgánu za podání opožděného insolvenčního návrhu je obsažena v insolvenčním zákoně, považují právní úpravu za správnou, když by další sankce za porušení povinnosti podle ZOK byla pro statutární orgán nepřiměřeně přísná. Na druhou stranu se domnívám, že v praxi nastane mnohdy problém spočívající v tom, že statutární orgán nepředá účetnictví a ostatní důležité dokumenty insolvenčnímu správci a ten nebude mít možnost se dozvědět, že člen statutárního orgánu obdržel od korporace prospěch. V takovém případě statutární orgán nebude evidentně jednat s péčí řádného hospodáře a bude za své jednání odpovídat dle insolvenčního zákona, zákona o obchodních korporacích a občanského zákoníku. Nicméně prokázat, že statutární orgán obdržel od korporace prospěch, bude velmi obtížné.

¹⁸³ LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. I díl. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 551-552.

¹⁸⁴ Vzor výzvy insolvenčního správce k vydání prospěchu získaného ze smlouvy o výkonu funkce dle § 62 ZOK obsažen v příloze č. 6 této práce.

¹⁸⁵ § 36 odst. 1 IZ. Insolvenční správce je povinen při výkonu funkce postupovat svědomitě a s odbornou péčí. V případě, že by insolvenční správce statutární orgán nevyzval, ačkoliv tak měl učinit, jistě nebude jednat svědomitě a s odbornou péčí.

3.2 Vyloučení člena statutárního orgánu obchodní korporace z výkonu funkce a srovnání této úpravy s následky dle starého ObchZ (zejména s § 38l ObchZ)

Zákon o obchodních korporacích mění zásadním způsobem¹⁸⁶ dosavadní koncepci vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce (dále jen též „vyloučení“ nebo „diskvalifikace“) obsaženou v ust. § 38l ObchZ. Účelem institutu vyloučení je především ochrana veřejnosti (budoucích věřitelů) před osobami nevhodnými pro řízení obchodních korporací, tj. zejména zamezit, aby člen statutárního orgánu podílející se na řízení korporace, která se ocitla v úpadku a následně je řešen její úpadek v insolvenčním řízení, působil jako statutární orgán v jiné korporaci.¹⁸⁷

ZOK rozlišuje dva, resp. tři případy, kdy je možné vydat rozhodnutí o diskvalifikaci. Jednak bude možné vyloučit člena statutárního orgánu, který přivedl obchodní korporaci do úpadku, resp. přispěl ke snížení majetkové podstaty obchodní korporace a k poškození jejích věřitelů po zahájení insolvenčního řízení, kdy o diskvalifikaci bude rozhodovat insolvenční soud (§ 63, § 64 ZOK). A jednak zákon zavádí nový důvod vyloučení, kdy bude možné rozhodnout o diskvalifikaci člena statutárního orgánu, který v posledních 3 letech opakovaně a závažně porušoval péči řádného hospodáře, případně jinou péči (§ 65 ZOK). Tento diskvalifikační důvod je možné vnímat jako prostředek prevence před úpadkem, zajisté však bude dopadat i na méně dramatické situace (např. opakované porušení zákazu konkurence, špatně vedené účetnictví).¹⁸⁸ Vzhledem ke skutečnosti, že opakované a závažné porušování péče řádného hospodáře nesouvisí s insolvenčním právem,¹⁸⁹ bude k rozhodnutí o vyloučení příslušný soud v občanském soudním řízení.¹⁹⁰

Na rozdíl od právní úpravy obsažené v obchodním zákoníku, dle které překážka diskvalifikace nastávala ex lege, ZOK zavádí pravidlo, dle něhož diskvalifikace člena statutárního orgánu nastává vždy rozhodnutím soudu. Skutečnost, že o vyloučení může rozhodovat pouze soud, hodnotím jako velký přínos oproti předcházející úpravě. Dle této úpravy členem statutárního orgánu nemohl být ten, kdo vykonával alespoň 1 rok před podáním insolvenčního návrhu kteroukoliv ze srovnatelných funkcí v obchodní korporaci, na

¹⁸⁶ Vzorem pro novou právní úpravu byl britský Company Directors Disqualification Act 1986, který je pokládán za nejpropracovanější úpravu diskvalifikace členů statutárních orgánů v Evropské Unii.

¹⁸⁷ DAVIES, Paul. *Principles of modern company law*. 8. vydání. Londýn: Sweet & Maxwell/Thomson Reuters, 2008, s. 241.

¹⁸⁸ PRIELOŽNÝ, Milan. Diskvalifikace (nejen) člena statutárního orgánu po rekodifikaci. *Právní rádce*. 2012, č. 10, s. 26.

¹⁸⁹ Z tohoto důvodu se nebudu v předkládané práci detailněji věnovat rozboru ust. § 65 ZOK.

¹⁹⁰ Věcně příslušným soudem bude krajský soud podle § 85 písm. a) a c) zákona č. 292/2013 Sb., zákona o zvláštních řízeních soudních (dále jen též „ZŘS“).

jejíž majetek byl prohlášen konkurs, nebo byl-li insolvenční návrh zamítnut pro nedostatek majetku (§ 381 odst. 1 ObchZ). Překážka výkonu funkce statutárního orgánu tedy nastávala ze zákona. Nezřídka se stávalo, že se člen statutárního orgánu o vzniku překážky výkonu funkce nedozvěděl (zejména to platilo v případě, kdy v obchodní korporaci, na jejíž majetek byl prohlášen konkurs, nějakou dobu nepůsobil a neudržoval s ní kontakt).¹⁹¹ Z tohoto důvodu, se v praxi mohlo stát, že výkon funkce člena orgánu v jiné obchodní korporaci vůbec nevznikl, aniž by o tom člen statutárního orgánu či samotná korporace věděli. Takovýto faktický výkon funkce pak mohl zkomplikovat otázky výplaty odměn, navazujícího zdanění a pojistného plnění a mohl též ohrozit platnost rozhodnutí, na nichž se diskvalifikovaný člen orgánu podílel.¹⁹² K výše popsané situaci nebude za účinnosti ZOK docházet, když člen statutárního orgánu, jako účastník diskvalifikačního řízení, bude soudem předvolán a rozhodnutí soudu o vyloučení mu bude doručeno vždy do vlastních rukou. Dle mého soudu, zakotvení kompetence soudu rozhodovat o diskvalifikaci člena přispívá ke zvýšení právní jistoty jak členů statutárního orgánu, kteří mají možnost v soudním řízení případně prokázat, že vykonávali svou funkci objektivně a pečlivě, tak i veřejnosti, která bude mít větší možnost se o diskvalifikaci dozvědět.¹⁹³

Jak již bylo uvedeno, o diskvalifikaci z důvodu přivedení korporace do úpadku rozhoduje insolvenční soud. Zákonodárce patrně určil věcně příslušným insolvenční soud s ohledem na skutečnost, že insolvenční soud má k dispozici veškeré informace týkající se úpadku korporace. Vhodnost tohoto řešení vzbuzuje v odborných diskuzích určité pochybnosti, především proto, že předmětem insolvenčního řízení je řešení úpadku dlužníka a ZOK předpokládá, že v rámci insolvenčního řízení bude insolvenční soud rozhodovat o právech a povinnostech osoby, která nebude (a ani nemůže být) jeho účastníkem.¹⁹⁴ Osobně se přikláním k názoru J. Lasáka, že řízení o vyloučení je samostatným nesporným řízením o některých otázkách týkajících se právnických osob dle § 85 ZŘS.¹⁹⁵

¹⁹¹ PRIELOŽNÝ, Milan. Diskvalifikace (nejen) člena statutárního orgánu po rekonstrukci. *Právní rádce*. 2012, č. 10, s. 25.

¹⁹² HURYCHOVÁ, (KULHÁNKOVÁ), Klára. Diskvalifikace z výkonu funkce v komparativním pohledu. *Obchodní právo*. 2014, č. 8, s. 326.

¹⁹³ Problematikou zveřejnění diskvalifikace se zabývám také na str. 64.

¹⁹⁴ VRBA, Milan., ŘEHÁČEK, Oldřich. Nová úprava obchodních korporací a některé její souvislosti s insolvenčním právem. *Právní rozhledy*. 2012, roč. 20, č. 10, s. 360. Autoři se domnívají, že bez odpovídající novelizace insolvenčního zákona nemůže být řešení zvolené zákonodárcem považováno za konformní s právem na spravedlivý proces.

¹⁹⁵ LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk., DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. I díl. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 1608.

3.2.1 Předpoklady pro vydání rozhodnutí o diskvalifikaci

Insolvenční soud zahajuje řízení o diskvalifikaci člena v souvislosti s úpadkem z moci úřední nebo na návrh každého, kdo má na vydání rozhodnutí důležitý zájem, který bude především mít samotná obchodní korporace, věřitelé korporace a členové korporace. Insolvenční soud je povinen vydat kladné rozhodnutí, jsou-li splněny všechny podmínky stanovené zákonem. Vyloučit lze jak osobu, která je členem statutárního orgánu¹⁹⁶ v době vydání rozhodnutí o úpadku korporace, tak i bývalého člena statutárního orgánu, jehož dosavadní jednání k úpadku korporace zřejmě přispělo. Diskvalifikace se bude vztahovat na všechny bývalé členy statutárního orgánu bez ohledu na skutečnost, kdy funkci vykonávali. Domnívám se, že zákonodárcem zvolené řešení je spravedlivější, než kdyby byla v zákoně stanovena pevná lhůta, neboť bude možné vyloučit jakéhokoli bývalého člena statutárního orgánu, který přispěl k úpadku, i kdyby funkci nevykonával delší dobu. Právní úprava sankcionuje jednání, eventuálně opomenutí (například neuplatnění oprávněných nároků korporace) člena statutárního orgánu učiněná v době, kdy byl tento ve výkonu funkce. Pokud by se rozhodnutí o vyloučení týkalo zástupce právnické osoby, která je členem statutárního orgánu, nepřestává být tato právnická osoba členem statutárního orgánu, musí si však zvolit nového zástupce, který splňuje předpoklady výkonu funkce.¹⁹⁷ V opačném případě, nebude moci tato právnická osoba vykonávat svou funkci až do doby, dokud si nezvolí způsobilého zástupce.

Jak jsem již uvedla výše, insolvenční soud může rozhodnout o vyloučení ve dvou případech, pokud výkon funkce člena statutárního orgánu s přihlédnutím ke všem okolnostem vedl k úpadku korporace (§ 64 odst. 1 ZOK), nebo jestliže člen statutárního orgánu svým jednáním zřejmě přispěl ke snížení majetkové podstaty a k poškození věřitelů (§ 64 odst. 2 ZOK).

Zatímco materiální podmínkou pro vyloučení dle § 64 odst. 1 ZOK je především prokázání toho, že výkon funkce členem statutárního orgánu korporace vedl k jejímu úpadku, přičemž zjištění, že člen statutárního orgánu byl v době rozhodnutí o úpadku členem statutárního orgánu, k vyloučení bez naplnění této materiální podmínky nestačí.¹⁹⁸ Důvod pro vyloučení podle 64 odst. 2 ZOK nesměruje k úpadku jako takovému, nýbrž sankcionuje jednání člena statutárního orgánu, který se jím stal až po zahájení insolvenčního řízení (tedy v situaci, kdy korporace již byla v úpadku), a který svým jednáním maří účel insolvenčního

¹⁹⁶ Vyloučit lze také osobu v obdobném postavení (např. prokurista, likvidátor, osoba vlivná, ovládací).

¹⁹⁷ Usnesení Vrchní soudu v Olomouci ze dne 4. listopadu 2004, sp.zn. 8 Cmo 439/2004.

¹⁹⁸ LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. I díl. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 565.

řízení. Zejména půjde o jednání, kterým člen statutárního orgánu zkrátí možnost uspokojení věřitelů (například převede majetek na třetí osobu), zároveň pod snížením majetkové podstaty lze rozumět i zvýšení závazků korporace. Jednání člena statutárního orgánu musí vést ke kumulativnímu splnění dvou podmínek, ke snížení majetkové podstaty a k poškození věřitelů. V této zákonné formulaci vidím zásadní problém týkající se odpůřících žalob v insolvenčním řízení,¹⁹⁹ kdy pokud bude na základě odpůřící žaloby rozhodnuto o neúčinnosti právních úkonů dlužníka, tak bude osoba, v jejíž prospěch byl úkon učiněn, povinna vydat do majetkové podstaty dlužníkovo plnění. Tedy jednáním člena statutárního orgánu, ač nezákonného, nedojde ke snížení majetkové podstaty a nebudou naplněny podmínky pro diskvalifikaci. Dle mého názoru, by takovýto člen statutárního orgánu měl být sankcionován, neboť lze předpokládat, že své jednání bude opakovat v jiné obchodní korporaci.

Právní úprava rovněž chrání tzv. krizové manažery, tj. členy statutárního orgánu, kteří byli do funkce ustanoveni již v době hrozícího úpadku korporace s úmyslem situaci korporace řešit. Bylo by nelogické tyto členy postihovat diskvalifikací, když jejich jednání bude zpravidla směřovat k odvrácení úpadku a pokud bude situace v korporaci natolik vážná, že se korporace v úpadku ocitne, nebude úpadek obvykle způsoben jejich jednáním. Nicméně v případě, že krizoví manažeři při výkonu své funkce přivedou korporaci k úpadku, budou splněny předpoklady vyloučení.

Hlavním kritériem pro posouzení, jestli jednání člena statutárního orgánu vedlo k úpadku korporace (resp. jestli jednání vedlo ke snížení majetkové podstaty a k poškození věřitelů), bude skutečnost, zda člen statutárního orgánu jednal s péčí řádného hospodáře v zájmu dlužníka. Důkazní břemeno ohledně zachování péče řádného hospodáře leží na členovi statutárního orgánu,²⁰⁰ který nebude z výkonu funkce vyloučen, prokáže-li že při svém jednání vynaložil takovou péči, kterou by v obdobné situaci vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba v obdobném postavení. Zda bylo jednání člena statutárního orgánu učiněno v rámci péče řádného hospodáře, je nutné také zkoumat při uplatnění pravidla podnikatelského úsudku. V řízení o diskvalifikaci bude tedy nezbytné zejména posoudit, zda jednání člena statutárního orgánu představuje porušení péče řádného hospodáře a principu pečlivosti. Jestliže došlo k porušení této péče, bude nutné zkoumat intenzitu tohoto porušení a

¹⁹⁹ § 235 odst. 2 IZ.

²⁰⁰ § 52 odst. 2 ZOK. Výjimečně může být důkazní břemeno přeneseno na obchodní korporaci.

vrátit se ke zkoumání jeho dopadů na hospodářskou situaci dotčené korporace, tedy zejména zda vedlo k úpadku, resp. k jinému podstatnému snížení majetku korporace.²⁰¹

3.2.2 Důsledky diskvalifikace

Právní mocí rozhodnutí o vyloučení z výkonu funkce vzniká členovi statutárního orgánu překážka výkonu funkce v jakékoliv obchodní korporaci v délce trvání 3 let. Tato doba zřejmě vychází z ustanovení obchodního zákoníku, dle kterého překážka výkonu funkce trvala rovněž 3 roky. Soudu není ponechána ohledně délky trvání této překážky možnost diskrece, proto bude muset soud vždy rozhodnout o vyloučení z výkonu funkce na 3 roky. Souhlasím s K. Hurychovou,²⁰² že česká právní úprava postrádá spravedlivý prvek, když postihuje stejnou měrou porušení mírné i závažné, a že by bylo vhodnější inspirovat se britskou úpravou, která umožňuje, v závislosti na míře škodlivosti jednání diskvalifikované osoby, určit dobu diskvalifikace v rozmezí 2 až 15 let. Jestliže vyloučený člen statutárního orgánu poruší zákaz uložený v rozhodnutí, soud rozhodne o jeho opětovném vyloučení až na 10 let (§ 67 odst. 1 ZOK). V tomto případě je diskrece soudu při určování délky trvání překážky umožněna.

S porušením zákazu výkonu funkce je spojen i další následek, který spočívá v ručení za splnění všech povinností obchodní korporace, které vznikly v době, kdy člen statutárního orgánu vykonával tuto funkci přes zákaz činnosti (§ 66 odst. 2 ZOK), přičemž člen statutárního orgánu bude ručit i za ty závazky, které nevznikly z jeho iniciativy. Institut ručení by tak měl odradit od porušení zákazu výkonu funkce, neboť tato sankce může značně zasáhnout do majetkových poměrů vyloučeného člena statutárního orgánu. Nicméně se nabízí otázka, zda je úprava efektivní. Podstatný problém spatřuji v neexistenci veřejného rejstříku diskvalifikací, ze kterého by bylo zřejmé, kdo a v jakém rozsahu byl diskvalifikován. Ačkoliv zákon stanoví, že zánik funkce oznámí soud, který o vyloučení rozhodl, soudu, který vede obchodní rejstřík,²⁰³ nelze předpokládat, že by byl veden v obchodním rejstříku seznam diskvalifikovaných osob. Spíše se lze domnívat, že rejstříkový soud pouze provede výmaz člena statutárního orgánu z dotčené obchodní korporace. Z tohoto důvodu věřitel, který by mohl z titulu ručení požadovat plnění po diskvalifikované osobě, mnohdy o existenci diskvalifikace člena statutárního orgánu nebude vědět.

²⁰¹ LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1 díl. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 567.

²⁰² HURYCHOVÁ, (KULHÁNKOVÁ), Klára. Diskvalifikace z výkonu funkce v komparativním pohledu. *Obchodní právo*. 2014, č. 8, s. 324-331.

²⁰³ § 66 odst. 1 ZOK.

Na rozdíl od právní úpravy obsažené v obchodním zákoníku, dle které byla nejvyššímu orgánu korporace ponechána možnost zvolení vyloučeného člena statutárního orgánu do funkce, popřípadě jeho potvrzení ve funkci,²⁰⁴ zákon o obchodních korporacích přiznává takovou kompetenci pouze soudu. Insolvenční soud může v řízení o diskvalifikaci, za předpokladu kumulativního splnění zákonných podmínek, rozhodnout, že člen statutárního orgánu upadnuvší obchodní korporace, může zůstat členem statutárního orgánu jiné korporace, pokud je tento zároveň členem statutárního orgánu jiné korporace (§ 67 odst. 2 ZOK). Dotčený člen statutárního orgánu bude muset v řízení o vyloučení prokázat, že jeho *dosavadní výkon funkce* v příslušné obchodní korporaci *neodůvodňuje vyloučení z výkonu funkce*, tedy že v rámci výkonu této funkce neporušoval své povinnosti. Zároveň musí člen statutárního orgánu prokázat, že by jeho vyloučení mohlo vést *k poškození oprávněných zájmů korporace nebo jejích věřitelů*, tedy že tuto funkci nemůže odpovídajícím způsobem vykonávat někdo jiný. Ustanovení § 63 odst. 3 ZOK umožňuje zahájení samostatného řízení před soudem o udělení souhlasu s výkonem funkce člena statutárního orgánu jiné obchodní korporace než té, které se týkalo původní řízení o vyloučení, přičemž dodatečné zrušení zákazu obsaženého v rozhodnutí o vyloučení je možné pouze ve vztahu k jiným obchodním korporacím, v nichž člen již působil jako člen statutárního orgánu před jeho vyloučením.²⁰⁵ Tedy, na rozdíl od obchodního zákoníku, vyloučený člen statutárního orgánu nebude moci vykonávat funkci v nové korporaci, v níž nikdy nepůsobil. Řízení o udělení souhlasu se zahájí na návrh vyloučeného člena statutárního orgánu nebo dotčené obchodní korporace. Jestliže soud výjimku členovi statutárního orgánu udělí, přestává působit překážka výkonu funkce ve vztahu k dotčené korporaci. Souhlasím s I. Štenglovou,²⁰⁶ že takové rozhodnutí soudu bude působit *ex tunc* a že se bude na vyloučenou osobu hledět tak, jako kdyby jí funkce člena statutárního orgánu v dotčené jiné obchodní korporaci nikdy nezanikla.

Je zřejmé, že nová právní úprava přinesla do regulace vyloučení z funkce několik podstatných změn. Uvítat lze především rozhodování o diskvalifikaci a o výjimkách z vyloučení výkonu funkce výlučně soudem. Pozitivní posun spatřuji rovněž v tom, že vyloučený člen statutárního orgánu nebude moci po stanovenou dobu vykonávat funkci

²⁰⁴ Dle ust. § 38l odst. 5 ObchZ překážka výkonu funkce odpadla, pokud byla osoba, na jejíž straně se vyskytuje, zvolena nebo jmenována do funkce se souhlasem dvou třetin hlasů společníků přítomných na valné hromadě a příslušný orgán byl na existenci této překážky upozorněn. Popřípadě dle ust. § 38l odst. 6 ObchZ mohla být volba člena statutárního orgánu v případě vzniku překážky potvrzena.

²⁰⁵ LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. I díl. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 580.

²⁰⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 164.

v nové obchodní korporaci, a v institutu ručení při porušení zákazu vyloučení. Nicméně, jak bylo popsáno výše, lze i v nové úpravě nalézt řadu nejasností, které patrně vyřeší judikatura či novelizace.

3.2.3 Diskvalifikace ředitelů dle britského zákona o diskvalifikaci ředitelů

Diskvalifikace ředitelů je upravena ve zvláštním zákoně o diskvalifikaci ředitelů. Oproti českému právu zákon o diskvalifikaci obsahuje více specifické důvody pro vyloučení ředitele z výkonu funkce, které jsou následující: odsouzení ředitele za méně závažný trestný čin související s podnikáním korporace, neustálé porušování povinností týkající se zveřejňování dokumentace v obchodním rejstříku, ředitel se dopustil fraudulent trading či wrongful trading, případně jiného podvodu ve vztahu ke korporaci, ředitel je nezpůsobilý k výkonu funkce.²⁰⁷ Zákon dále rozlišuje mezi fakultativní a mandatorní diskvalifikací ředitelů.²⁰⁸ Institut vyloučení ředitele z výkonu funkce je ve Velké Británii poměrně využíván. V období od dubna 2015 do března 2016 bylo celkem vyloučeno z výkonu funkce 1208 ředitelů, z toho 1156 případů souviselo s úpadkem korporace.²⁰⁹

3.2.3.1 Diskvalifikace ředitele korporace nacházející se v úpadku z důvodu nezpůsobilosti

Podle ust. § 6 CDDA je soud povinen diskvalifikovat ředitele, jestliže byl ředitelem korporace, u které nastal úpadek, a jeho působení ve funkci ředitele ho činí nezpůsobilým pro výkon funkce. Pro účely výše uvedeného ustanovení se za ředitele považuje i stínový ředitel a de facto ředitel, a úpadkem se rozumí, jestliže korporace vstoupí do winding up v době, kdy jsou aktiva korporace nedostačující k uhrazení dluhů a dalších závazků a nákladů insolvenčního řízení; nebo vstoupí do administration; nebo je jmenován administrative receiver. V pojmu působení ve funkci ředitele je zahrnuto dle ust. § 6 odst. 1 písm. b) CDDA i působení ředitele v jiné korporaci, pokud obě jednání spolu souvisela.

Řízení ve věci diskvalifikace ředitele korporace nacházející se v úpadku z důvodu nezpůsobilosti zahajuje Secretary of State. Alespoň 10 dní před zahájením řízení by měla být žalovanému řediteli zaslána výzva se sdělením, že bude zahájeno řízení (§ 16 odst. 1 CDDA).²¹⁰ S ohledem na skutečnost, že diskvalifikace ředitele má na ředitele významný

²⁰⁷ Ve své práci se dále zabývám diskvalifikací souvisejícím s úpadkem korporace.

²⁰⁸ Viz dále.

²⁰⁹ The Insolvency service: Enforcement outcomes, experimental statistics, duben 2015 – březen 2016. [online] [cit. 30. prosince 2016]. Dostupné z: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/522527/disqwork-april15-to-march16-1.pdf.

²¹⁰ Nicméně dle rozhodnutí Secretary of State for Trade and Industry v Langridge (1991) Ch. 402 nezaslání výzvy nezpůsobuje procesní vadu řízení.

dopad, pokud jde o jeho podnikatelskou pověst i eventuální budoucí kariéru, je nutné v řízení prokázat nedostatek poctivosti nebo vysokou míru nezpůsobilosti.²¹¹ Řízení musí být vedeno spravedlivě, kdy by měly být navrženy a provedeny důkazy ve prospěch i neprospěch ředitele a ředitel by měl mít možnost se ke všemu detailně vyjádřit.²¹² Vzhledem k tomu, že řízení týkající se vyloučení ředitele korporace nacházející se v úpadku z důvodu nezpůsobilosti zahajuje Secretary of State, zákon o diskvalifikaci ředitelů upravuje zvláštní postup pro insolvenčního správce. Domnívá-li se insolvenční správce, že jsou splněny zákonné podmínky pro vyloučení ředitele z výkonu funkce, je povinen okamžitě písemně oznámit tuto skutečnost Secretary of State (§ 7 odst. 3 CDDA). Pokud je insolvenční správce názoru, že podmínky pro vyloučení naplněny nejsou, je povinen zaslat Secretary of State prohlášení, že nezjistil žádnou informaci, na základě které by byl vyžadován postup dle § 7 odst. 3 CDDA.

Diskvalifikace ředitele korporace nacházející se v úpadku z důvodu nezpůsobilosti je mandatorní, soud tedy musí vyloučit ředitele z výkonu funkce, shledá-li, že byly naplněny zákonné podmínky. Před tím než soud vydá rozhodnutí o diskvalifikaci, musí zvážit, zda provedené důkazy skutečně prokazují nezpůsobilost ředitele. Soud v rozhodnutí ve věci *Re Carecraft Construction Ltd*²¹³ souhlasil s tím, že jednání ve věci včetně dokazování může být nahrazeno souhlasným prohlášením účastníků řízení o skutečnostech vztahujících se k nezpůsobilosti ředitele vykonávat funkci doloženým relevantními důkazy. Současně je Secretary of State oprávněn v souladu s ust. § 7 odst. 2A CDDA místo zahájení řízení ve věci diskvalifikace přijmout tzv. závazek (*disqualification undertaking*) ředitele, že tento nebude působit jako ředitel po určité stanovenou dobu, přičemž sankce za porušení závazku jsou totožné jako v případě porušení rozhodnutí soudu. V praxi jsou častěji využívány s ohledem na daleko nižší náklady *disqualification undertaking*.²¹⁴ Minimální doba vyloučení z funkce ředitele je 2 roky, nejdéle může být ředitel diskvalifikován na 15 let. V rozhodnutí *Re Sevenoaks Stationers (Retail) Ltd*²¹⁵ soud uvedl, že by měl být ředitel diskvalifikován: (1) na více než 10 let, jedná-li se o závažné jednání, zejména pokud byl ředitel již jednou

²¹¹ Secretary of State for Trade and Industry v *Hollier* [2006] EWHC 1804 (Ch); [2007] Bus. L.R. 352; [2007] B.C.C. 11.

²¹² Secretary of State for Trade and Industry v *Langridge* [1991] Ch. 402; [1991] 2 W. L.R. 1343.

²¹³ *Carecraft Construction Co Ltd, Re* [1994] 1 W.L.R. 172; [1993] 4 All E.R.499.

²¹⁴ V období od dubna 2015 do března 2016 bylo vyloučeno soudním rozhodnutím 216 ředitelů, přijetím závazku (*undertaking*) 992 ředitelů.

online] [cit. 30. prosince 2016]. Dostupné z:

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/522527/disqwork-april15-to-march16-1.pdf

²¹⁵ *Sevenoaks Stationers (Retail) Ltd, Re* [1991] CH. 164; [1990] 3 W.L.R. 1165.

v minulosti vyloučen,²¹⁶ (2) na dobu 6 až 10 let, pokud se jedná o závažný čin nespádající do bodu prvního, (3) na dobu 2 až 6 let, jestliže se ředitel dopustil méně závažného jednání. Za závažné jednání bude soud zpravidla považovat, dopustil-li se ředitel fraudulent trading, zpronevěry majetku, lehkomyšlné bezohlednosti vůči zájmům věřitelů, neustále porušoval zákonné povinnosti (např. nevedení účetnictví), působil v phoenix korporacích.²¹⁷ Osoba, která je vyloučená z funkce ředitele, nemůže působit ve vedení žádné korporace, a to počínaje 21. dnem ode dne vydání soudního rozhodnutí nebo přijetí závazku (*undertaking*), ledaže by k působení ve vedení korporace obdržela souhlas soudu. Tento může být udělen, neohrozí-li působení vyloučené osoby ve vedení jiné korporace veřejnosti, přičemž soud je oprávněn stanovit v rozhodnutí rovněž podmínky udělení tohoto souhlasu.²¹⁸ Diskvalifikovaná osoba, která bez souhlasu soudu působí ve vedení korporace, se dopouští trestného činu (§ 13 CDDA), nadto je s korporací společně a nerozdílně odpovědná za splnění všech vzniklých závazků. Osoby vyloučené z výkonu funkce ředitele jsou evidovány v registru diskvalifikovaných osob, kdy tento obsahuje jméno vyloučeného ředitele, jeho národnost, datum narození, počátek a konec doby, po kterou je osoba diskvalifikovaná, korporace ve které vyloučený ředitel působil, skutečnost, zda se jedná o rozhodnutí soudu nebo disqualification undertaking, úřad, který ve věci rozhodoval, důvod vyloučení.²¹⁹

Současně se soud ve svých rozhodnutích o diskvalifikaci ředitele opětovaně zabýval kolizí mezi svobodou jednotlivce a ochranou veřejnosti. V rozhodnutí *Re Lo-Line Electric Motors Ltd*²²⁰ uvedl, že primárním účelem diskvalifikace není potrestání ředitele, ale ochrana veřejnosti před budoucím jednáním osob, které v minulosti svým působením ve funkci ředitelů ukázaly, že jsou rizikem pro věřitele a ostatní. Jestliže je soudem rozhodnuto o diskvalifikaci ředitele, tato způsobuje značný zásah do svobody jednotlivce. Soudy dále řešily kritéria pro vymezení nezpůsobilosti. V již citovaném rozhodnutí *Lo-Line Electric Motors Ltd* soud dovodil, že běžné nesprávné obchodní posouzení neodůvodňuje vyloučení ředitele. Aby

²¹⁶ *Feld Robert Philip v Secretary of State for Business, Innovation & Skills Re. Aerospace & Technical Engineering Limited* [2014] EWHC 1383 (Ch): Ředitel Feld byl v roce 1997 vyloučen z výkonu funkce na období 10 let, když spáchal trestný čin podvodu a způsobil velkou škodu věřitelům. V roce 2004 vyloučený ředitel požádal soud o udělení souhlasu se svým působením ve vedení jiné korporace. Soud souhlas udělil s podmínkou, že vyloučený ředitel nebude mít přístup k financím korporace. Korporace následně vstoupila do insolvence. Řízení o diskvalifikaci bylo proti panu Feldovi znovu zahájeno. Soud rozhodl, že by měl být pan Feld vyloučen na období 12 let, s ohledem na jeho jednání u soudu byla zkrácena doba vyloučení na 10 let a 10 měsíců.

²¹⁷ GOODE, Roy. *Principles of corporate insolvency law*. Londýn: Sweet & Maxwell, 2011, s. 700.

²¹⁸ V rozhodnutí *Lo-Line Electric Motors Ltd, Re* [1988] Ch. 477 soud souhlasil s působením vyloučeného ředitele ve vedení korporace za podmínky, že v korporaci bude působit další ředitel s převažujícím hlasovacím právem.

²¹⁹ Registr je dostupný na internetové stránce: <https://beta.companieshouse.gov.uk/>. Výpis z registru diskvalifikovaných osob je přílohou č. 7.

²²⁰ *Lo-Line Electric Motors Ltd, Re* [1988] Ch. 477.

mohl být ředitel z výkonu funkce vyloučen, musí jednat nedostatečně poctivě, případně s hrubou nedbalostí nebo s naprostou neschopností. Ředitel by měl být vyloučen také, pokud poruší zásady poctivého obchodního styku.²²¹ Soud tedy v řízení o vyloučení posuzuje všechny okolnosti a o době vyloučení rozhoduje na základě konkrétních skutečností. Například na období 6 let byl vyloučen z funkce ředitel, který pokračoval v podnikání až do ledna roku 2015, ačkoliv věděl, že se korporace nachází v úpadku minimálně od října 2010, v důsledku čehož byla věřitelům způsobena škoda minimálně ve výši cca £ 26.000.²²² Na období 3 let byl diskvalifikován ředitel, který nejednal v zájmu svého největšího věřitele a neučinil žádné kroky směřující ke zmenšení dlužné částky.²²³ Na období 7 let byl vyloučen ředitel, který nevedl účetnictví a zároveň mezi lety 2010 a 2013 převedl na svůj bankovní účet částku ve výši £ 205.520 a vybral z bankovního účtu korporace £ 86.000 v hotovosti.²²⁴

3.2.3.2 Diskvalifikace ředitele korporace z důvodu wrongful a fraudulent trading

Je-li řediteli soudem uložena povinnost přispět do majetkové podstaty korporace nějakou částkou z důvodu, že se ředitel dopustil wrongful trading, je soud oprávněn vyloučit ředitele z výkonu funkce, a to i bez návrhu (§ 10 CDDA). Soud je zmocněn diskvalifikovat ředitele také v případě, že byl shledán odpovědným z fraudulent trading (§ 4 CDDA). Vzhledem k tomu, že diskvalifikace ředitele z důvodu wrongful a fraudulent trading je fakultativní, soud ředitele z výkonu funkce vyloučit nemusí. Ve věci R. v Holmes²²⁵ soud uvedl, že nelze vyloučit ředitele z výkonu funkce, pokud je mu rozhodnutím soudu uložena povinnost hradit peněžitou částku, když jeho případná diskvalifikace by mu znemožnila vykonávat výdělečnou činnost k uhrazení peněžité částky. Nicméně dle názoru odborné

²²¹ Dawson Print Group, Re (1987) 3 B.C.C. 322; [1987] B.C.L.C. 601, CH D.

²²² V dané věci byl dne 4. 2. 2016 přijat závazek (undertaking) ředitele Christophera Johna Etheridge korporace D and R Pike Crane Hire Ltd, že nebude působit jako ředitel po stanovenou dobu.

Companies house register for disqualified company directors. [online] [cit. 25. ledna 2017]. Dostupné z:

<https://beta.companieshouse.gov.uk/disqualified-officers/natural/pNSPiSZLLNjolyzHfzFTAknPAC8>

The Insolvency service: Press release, Lid lifted on crane hire director's insolvent trading, březen 2016. [online] [cit. 25. ledna 2017]. Dostupné z:

<https://www.gov.uk/government/news/lid-lifted-on-crane-hire-directors-insolvent-trading>

²²³ The Official Receiver v Roger Charles Gawn [2014] EWHC J0122-2. Ředitel korporace byl současně ředitelem ve spol. Loco (Norfolk) Ltd a ve stavební spol. Tamarix Investments Ltd. Tamarix se účastnila projektu na výstavbu bytových komplexů. Projekt měl být splacen z peněžních prostředků třetích osob, které si koupí byty. Velkým zásahem do projektu byla finanční krize, kdy Tamarix neměl na zaplacení pracovní síly, kterou mu poskytovala spol. Loco. S ohledem na skutečnost, že Tamarix nehradil dlužnou částku Lopo, spol. Lopo nehradila sociální, zdravotní pojištění a daně za své zaměstnance. Následně Lopo vstoupila do insolvence. Soud uvedl, že ředitel měl svou situaci řešit s příslušným orgánem veřejné správy.

²²⁴ V dané věci byl dne 2. 6. 2016 přijat závazek (undertaking) ředitele Gazmenda Liky korporace Blue Universal limited, že nebude působit jako ředitel po stanovenou dobu.

Companies house register for disqualified company directors. [online] [cit. 25. ledna 2017]. Dostupné z:

<https://beta.companieshouse.gov.uk/disqualified-officers/natural/t6VFJJsTD3jrHSMQGCTFUAo7u-U>

²²⁵ R v Holmes (David Leonard) [1991] B.C.C. 394.

veřejnosti, výše uvedené rozhodnutí spíše zohledňovalo skutkové okolnosti konkrétního případu a nejedná se o obecné pravidlo aplikovatelné na všechny ředitele.²²⁶ Na druhou stranu si lze představit, že soud nerozhodne o vyloučení ředitele, který byl shledán odpovědným z titulu wrongful trading, právě s ohledem na skutečnost, že působení ve vedení korporace je jediným zdrojem jeho příjmů.²²⁷

3.2.4 Komparace některých aspektů diskvalifikace statutárního orgánu v českém právu a ředitele v britském právu

Zatímco do českého práva bylo vyloučení statutárního orgánu na základě rozhodnutí soudu inkorporováno účinností zákona o obchodních korporacích, britský zákon o diskvalifikaci ředitelů pochází z roku 1986. Z tohoto důvodu má britské právo poměrně rozsáhlou judikaturu a ročně dojde k vyloučení okolo 1100 ředitelů z výkonu funkce. V českém právu se mi nepodařilo dohledat žádné rozhodnutí soudu, které by člena statutárního orgánu vyloučilo z výkonu funkce, ani dle mého názoru neexistuje žádná statistika rozhodnutí o diskvalifikaci. Novou českou právní úpravu lze přitom hodnotit pozitivně. Domnívám se, že nízký počet rozhodnutí o vyloučení (případně skutečnost, že nebylo vydáno žádné rozhodnutí dle § 63 ZOK), je způsoben tím, že zákon stanoví, že soud rozhodne o vyloučení i bez návrhu, aniž by specifikoval postup, jak se má soud o důvodech pro vyloučení dozvědět. Soud samozřejmě může vycházet ze zprávy insolvenčního správce o hospodářské situaci dlužníka, ale tato zpravidla obsahuje informace o stavu majetkové podstaty korporace, neúčinných právních úkonech, pohledávkách věřitelů apod. Současně soud nemá kompletní údaje o korporaci ani nemá k dispozici účetnictví. Dokázala bych si představit, že by soud mohl rozhodnout o vyloučení člena statutárního orgánu bez návrhu dle § 63 ZOK, pokud by probíhalo jiné řízení, ve kterém by důvody vyloučení vyšly najevo (obdobně jako v britském právu, kde soud může rozhodnout o diskvalifikaci, je-li ředitel shledán odpovědným z titulu wrongful trading). Nicméně s ohledem na skutečnost, že k projednání řízení dle § 68 a dle § 62 ZOK není věcně příslušný insolvenční soud, bude přicházet v úvahu asi pouze řízení o odpůřčí žalobě, ve kterém se soud zpravidla nezabývá tím, zda výkon funkce statutárního orgánu vedl k úpadku korporace. De lege ferenda bych navrhovala, aby zákon uložil insolvenčnímu správci povinnost informovat insolvenční soud,

²²⁶ GOODE, Roy. Principles of corporate insolvency law. Londýn: Sweet & Maxwell, 2011, s. 688.

²²⁷ Například v rozhodnutích *Grayan Building Services Ltd. (In Liquidation), Re* [1995], Ch. 241; *Secretary of State for Trade and Industry v Baker* [2000] 1 W.L.R. 634 soud uvedl, že lze udělit souhlas vyloučenému řediteli z výkonu funkce s jeho působením ve vedení jiné korporace, je-li toto opodstatněno okolnostmi případu a potřebou ředitele vykonávat výtěžnou činnost.

zda dle jeho názoru existují okolnosti, které by mohly vést k vyloučení člena statutárního orgánu dle § 63 ZOK, nebo neexistují. Případně by insolvenční správce měl možnost prohlásit, že z předložených podkladů není schopen tyto okolnosti zjistit.

Na rozdíl od britského práva, kde má soud ohledně doby vyloučení v mezích zákona diskreční pravomoc, v českém právu bude člen statutárního orgánu dle § 63 ZOK vyloučen na dobu 3 let bez ohledu na závažnost svého jednání. Domnívám se, že by bylo vhodnější i v českém právu umožnit soudu rozhodnout o kratší či delší době vyloučení v závislosti na míře porušení povinností statutárním orgánem. Jak v českém právu, tak v britském právu u diskvalifikace pro nezpůsobilost musí soud o vyloučení rozhodnout, jsou-li splněny podmínky pro vyloučení. V ostatních případech diskvalifikace, např. dopustí-li se ředitel wrongful trading, záleží v britském právu na uvážení soudu, zda ředitele vyloučí nebo ne. Dle mého názoru by měla česká úprava zavést fakultativní pravomoc soudu ve věci vyloučení, když v některých situacích by mohla být stávající úprava vůči statutárním orgánům nepřiměřeně přísná. Nicméně, nedomnívám se, že by se v českém právu uplatnil britský argument pro nevyločení statutárního orgánu spočívající v tvrzení, že pokud bude statutární orgán vyloučen, tak nebude mít tento dostatečné příjmy k uhrazení závazků vzniklých z titulu ručení, náhrady škody apod., a to s ohledem na skutečnost, že statutární orgán může vykonávat i jinou výdělečnou činnost. Podstatný nedostatek v české úpravě spatřuji v neexistenci veřejného rejstříku, který by zpřístupnil údaje o vyloučení statutárních orgánů. Po vzoru britského práva bych navrhovala, aby byl zaveden veřejný rejstřík, který by minimálně obsahoval jméno a příjmení člena statutárního orgánu, datum narození, dobu vyloučení včetně uvedení do kdy je statutární orgán vyloučen a důvod vyloučení.

3.3 Ručení členů statutárního orgánu při úpadku obchodní korporace

Zákon o obchodních korporacích zakotvuje dva nové případy ručení, a to již zmíněný případ ručení v případě porušení zákazu vyloučení z výkonu funkce a ručení pro porušení povinnosti odvracet úpadek obchodní korporace. Nově ručení nevzniká přímo ze zákona, nýbrž vzniká na základě konstitutivního rozhodnutí soudu, čímž se nový institut ručení výrazně odlišuje od právní úpravy obsažené v obchodním zákoníku.

Dle předchozí právní úpravy, která byla obsažena v ust. § 194 odst. 6 ObchZ pro představenstvo akciové společnosti a analogicky se aplikovala i na jednatele ve společnosti s ručením omezeným dle ust. § 135 odst. 2 ObchZ, bylo předpokladem zákonného ručení způsobení škody členem statutárního orgánu korporaci porušením povinnosti při výkonu

funkce,²²⁸ a to tehdy, pokud tato škoda nebyla členem statutárního orgánu uhrazena, a věřitelé nemohli dosáhnout uspokojení své pohledávky z majetku korporace pro její platební neschopnost, nebo z důvodu, že korporace zastavila platby. Věřitel, který se domáhal uspokojení své pohledávky, musel v žalobě uvést, v čem spočívá škoda.²²⁹ Současně dle rozsudku Nejvyššího soudu zákonné ručení statutárního orgánu za závazky korporace na základě ust. § 194 odst. 6 ObchZ nemohlo vzniknout, jestliže nebyly prokázány předpoklady jeho odpovědnosti za škodu způsobenou korporací.²³⁰ Dle výše uvedeného rozhodnutí nebyl jednatel korporace shledán odpovědným z titulu zákonného ručení, ačkoliv do účetnictví korporace nezaúčtoval příjem provize za prodej letenek, když soud dovodil, že samotným nezaúčtováním účetního případu nevzniká korporaci škoda ve výši takto nezúčtovaných finančních prostředků. Další podmínkou pro uplatnění žaloby byla skutečnost, že věřitel nemohl dosáhnout uspokojení své pohledávky pro platební neschopnost korporace nebo z důvodu, že korporace zastavila platby. Z textu zákona nevyplývalo, že by musel být pravomocně zjištěn úpadek korporace. Věřitel tak mohl žalobu uplatnit, i když nebylo zahájeno insolvenční řízení.²³¹ V případě, že probíhalo insolvenční řízení, bylo předpokladem vzniku zákonného ručení neuspokojení pohledávek věřitelů v insolvenčním řízení.²³² Nadto rozsah ručení členů statutárního orgánu za závazky korporace ve vztahu k třetím osobám byl omezen rozsahem jejich odpovědnosti za škodu vzniklou z porušení povinností při výkonu funkce.²³³ Ručení při úpadku obchodní korporace podle ZOK představuje tedy novum v tom ohledu, že se jedná o první případ v českém právním řádu, kdy lze založit neomezené²³⁴ ručení členů statutárního orgánu za dluhy korporace, což představuje pro členy statutárního orgánu hrozbu značného majetkového postihu.²³⁵

Nová právní úprava se částečně inspirovala britským konceptem wrongful trading spočívajícím v povinnosti statutárního orgánu uhradit určitou částku do majetkové podstaty

²²⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. června 2011, sp.zn. 26 Cdo 4849/2008.

²²⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. června 2011, sp.zn. 26 Cdo 4849/2008.

²³⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. června 2012, sp.zn. 29 Cdo 3542/2011. Dále též např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. ledna 2009, sp.zn. 32 Cdo 683/2008, ze dne 27. března 2008 sp. zn. 23 Cdo 4194/2008.

²³¹ Výše uvedené vyvozují např. z rozsudku Nejvyššího soudu v Praze sp.zn. 29 Cdo 2308/2008 ze dne 24. dubna 2010, dle kterého vzniká členům statutárního orgánu povinnost uhradit pohledávky podílníků za společností z titulu svého ručení za tyto závazky podle ustanovení § 194 odst. 6 ObchZ, v případě, že investiční společnost nemůže uhradit podílníkům škodu, kterou jim způsobila porušením povinnosti členy svého statutárního orgánu pro nedostatek majetku.

²³² Vrchní soud v Praze v usnesení ze dne 24. května 2012, sp.zn. 1 VSPH 434/2012-A-45 ve věci MSPH 79 INS 20369/2011 uvedl, že lze na zákonné ručení statutárních orgánů dle § 194 odst. 6 ObchZ analogicky aplikovat rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. dubna 2012, sp.zn. 29 Cdo 4968/2009.

²³³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. května 2012, sp.zn. 23 Cdo 4240/2010.

²³⁴ Viz dále.

²³⁵ BOGUSKÝ, Pavel. Ručení členů statutárního orgánu za dluhy obchodní korporace pro porušení povinnosti usilovat o odvrácení jejího úpadku. *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 11-12, s. 313.

korporace, pokud statutární orgán přes hrozící úpadek korporace pokračuje v podnikání korporace. Smyslem této sankce je kompenzovat věřitelům škodu, která vznikla nezákonným jednáním členů statutárního orgánu při výkonu funkce a jejíž výše by měla odpovídat částce, o niž se majetek korporace v důsledku takového jednání členů statutárního orgánu snížil.²³⁶

3.3.1 Vznik ručitelského vztahu

Soud bude o ručení rozhodovat ve sporném řízení, přičemž příslušným soudem k rozhodnutí bude soud v občanském soudním řízení nikoliv insolvenční soud a to s ohledem na skutečnost, že se spor nedá podřadit pod incidenční spor dle ust. § 159 IZ. Zajímavá je otázka věcné příslušnosti soudu, o které se vedou odborné diskuze, kdy převažuje názor, že věcně příslušným soudem je krajský soud na základě § 9 odst. 2 písm. f) OSŘ.²³⁷ Dle výše uvedeného ustanovení rozhodují krajské soudy jako soudy prvního stupně ve sporech mezi obchodními korporacemi, jejich společníky nebo členy a členy jejich orgánů nebo likvidátory, jde-li o vztahy týkající se výkonu funkce členů orgánů nebo likvidace. Je nesporné, že ručení pro porušení povinnosti odvracet úpadek obchodní korporace se týká výkonu funkce členů statutárního orgánu. Nicméně zákon stanoví, že se má jednat o spory mezi obchodní korporací a členy statutárního orgánu. Aktivně legitimovaní k podání žaloby jsou věřitelé a insolvenční správce. V případě řešení sporu mezi věřitelem a členem statutárního orgánu nemůže být, dle mého názoru, v řízení věcně příslušný krajský soud, když by příslušnost krajského soudu neměla oporu v zákoně. Pokud jde o řízení zahájené insolvenčním správcem, tento má zvláštní procesní aktivní legitimaci (obdobně jako ve sporech zahájených na základě odpůrcí žaloby), když zákon stanoví, že soud může na návrh insolvenčního správce rozhodnout o ručení statutárního orgánu. Naopak dlužník nemůže podat návrh na zahájení řízení. V ostatních sporech (například vymáhání pohledávek dlužníka) je insolvenční správce po prohlášení konkursu osobou oprávněnou k podání žaloby nebo jiného návrhu k vymožení nároku dlužníka týkající se majetkové podstaty (§ 249 IZ). Insolvenční správce tedy jedná jménem dlužníka. Jestliže by na majetek korporace nebyl prohlášen konkurs, korporace by byla oprávněna se daného nároku domáhat sama. Domnívám se, že insolvenční správce ve věci podání návrhu dle ust. § 68 ZOK nejedná za obchodní korporaci ve smyslu ust. § 249 IZ a § 9 odst. 2 písm. f) OSŘ. Z výše uvedených důvodů se tedy přikláním k tomu, že ve

²³⁶ GOODE, Roy. *Principles of Corporate Insolvency Law*. Londýn: Sweet & Maxwell/Thomson Reuters, 2011, s. 640.

²³⁷ LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. I díl. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 582; ZVÁRA, Michael. Ručení členů statutárních orgánů kapitálových společností za dluhy společnosti vůči věřitelům dle § 68 zákona o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 2016, č. 5, s. 135.

sporném řízení budou věcně příslušné okresní soudy.²³⁸ Vzhledem ke složitosti sporu by bylo vhodnější, aby byly v řízení věcně příslušné krajské soudy. De lege ferenda bych uvítala novelizaci občanského soudního řádu, dle které by byla výslovně založena věcná příslušnost krajských soudů ve věci řízení dle § 68 ZOK. Místně příslušným soudem bude obecný soud žalovaného, tj. okresní soud, v jehož obvodu má člen případně bývalý člen statutárního orgánu své bydliště (§ 84 a § 85 odst. 1 OSŘ).

Zajímavá je též otázka, zda je vůbec insolvenční správce aktivně legitimován k podání žaloby a to s ohledem na skutečnost, že pokud by bylo vymoženo plnění dle § 68 ZOK, tak se toto plnění nestává součástí majetkové podstaty. Dle názoru P. Čecha a P. Šuka je insolvenční správce legitimován pouze v případě, kdy je insolvenční správce též věřitelem.²³⁹ Domnívám se, že sice aktivní legitimaci lze dovozovat z § 68 ZOK, které stanoví, že soud může na návrh insolvenčního správce rozhodnout o ručení statutárního orgánu, nicméně nenacházím žádné ustanovení v insolvenčním zákoně, o které lze zahájení soudního řízení opřít. V souladu s ust. § 249 odst. 1 IZ je insolvenční správce oprávněn zahájit řízení ohledně nároků týkajících se majetkové podstaty. Současně plnění, která jsou vymožena v incidenčních sporech, se stávají součástí majetkové podstaty (§ 237 odst. 1 IZ). V praxi si nedovedu představit, že by insolvenční správce návrh podle § 68 ZOK podal. Vzhledem k tomu, že statutární orgán neplní do majetkové podstaty dlužníka (to by bylo i nelogické s ohledem na ručitelský závazek) ale přímo věřitelům, insolvenční správce nebude mít nárok na žádnou odměnu i pokud by byl ve sporu úspěšný a statutární orgán by uhradil všechny pohledávky věřitelů z titulu ručení. Soud by sice teoreticky mohl insolvenčnímu správci přiznat zvláštní odměnu na základě § 5 vyhlášky²⁴⁰ ale tato odměna bude správci uhrazena, pouze pokud bude majetková podstata korporace postačovat k úhradě takové odměny. Nadto je nejisté, že soud odměnu správci přizná. Druhým problémem jsou náklady řízení. V případě, že by insolvenční správce nebyl ve sporu úspěšný, zatíží náklady řízení majetkovou podstatu.²⁴¹ Pohledávky věřitelů nebudou uhrazeny statutárním orgánem a kromě toho se sníží jejich uspokojení.

²³⁸ MARTÍNKOVÁ, Kateřina. Ručení členu orgánu při úpadku obchodní korporace. Epravo.cz. [online] [cit. 17. března 2017]. Dostupné z: http://tablet.epravo.cz/4-2016/30_tema-vydani-ruceni-clenu-organu-pri-upadku-obchodni-korporace; ČECH, Petr, ŠUK, Petr. *Právo obchodních společností. V praxi a pro praxi (nejen soudní)*. 1. Vydání. Praha: Bova Polygon, 2016, s. 182.

²³⁹ ČECH, Petr, ŠUK, Petr. *Právo obchodních společností. V praxi a pro praxi (nejen soudní)*. 1. Vydání. Praha: Bova Polygon, 2016, s. 183.

²⁴⁰ Vyhláška Ministerstva spravedlnosti ČR č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů.

²⁴¹ Insolvenční správce je oprávněn požádat věřitelský výbor o složení zálohy na náklady soudního řízení. Je otázka, zda by věřitelé zálohu složili. Náklady v řízení, které zahájí insolvenční správce budou vyšší než v řízení zahájeném věřitelem a to s ohledem na skutečnost, že insolvenční správce se bude v řízení domáhat založení ručení ohledně všech přihlášených pohledávek do insolvenčního řízení. Naopak věřitel se bude domáhat založení ručení ohledně pouze své pohledávky.

Domnívám se tedy, že i pokud by bylo dovozeno, že insolvenční správce je aktivně legitimován k podání žaloby dle ust. § 68 ZOK, insolvenční správce řízení nezahájí s ohledem na to, že je problematické, zda mu bude přiznána odměna a vzniká riziko hrazení nákladů řízení v případě neúspěchu ve věci. Navíc insolvenční správce nemůže, dle mého názoru, způsobit nepodáním návrhu dle § 68 ZOK věřitelům škodu (na rozdíl například od nepodání žaloby k vymožení pohledávky dlužníka), když zahájí řízení jsou oprávněni také věřitelé.

Ručení může soud nařídit pouze při splnění třech podmínek, (1) *existuje-li pravomocné rozhodnutí o úpadku korporace*, (2) *věděl-li nebo mohl-li a měl-li vědět člen statutárního orgánu o hrozícím úpadku korporace*²⁴² a (3) *neučinil-li v rozporu s péčí řádného hospodáře za účelem odvrácení hrozícího úpadku vše potřebné a rozumně předpokladatelné* (ust. § 68 odst. 1 ZOK). Lze konstatovat, že zákon zakládá zvláštní povinnost členů statutárního orgánu usilovat o odvrácení úpadku korporace, přičemž porušení této povinnosti je možno chápat jako speciální případ porušení povinnosti péče řádného hospodáře.²⁴³ Jaká vhodná opatření by měl statutární orgán učinit, zákon nestanoví. Zpravidla by tato opatření měla zahrnovat alespoň snižování nákladů, zajištění odborného poradenství v oblasti krizového řízení, analýzu výkonnosti jednotlivých částí závodu, omezování ztrátových provozů.²⁴⁴ Činnost statutárního orgánu by tedy měla směřovat k zabránění zhoršování finanční situace korporace. Jako možné řešení se také může nabízet podání insolvenčního návrhu na zahájení insolvenčního řízení z důvodu hrozícího úpadku, popřípadě podání návrhu na moratorium. Rozhodnutí soudu o založení ručení se bude vztahovat jak na stávající, tak i na bývalé členy statutárního orgánu. Jedinou výjimkou zabraňující aplikaci ručení jsou krizoví manažeři, kteří byli do funkce prokazatelně ustanoveni za účelem odvrácení úpadku nebo jiné nepříznivé hospodářské situace korporace za podmínky, že svou funkci vykonávali s péčí řádného hospodáře (§ 68 odst. 2 ZOK).

Člen statutárního orgánu bude muset v řízení prokázat, že jednal s péčí řádného hospodáře a doložit, jakými opatřeními usiloval o odvrácení úpadku, přičemž ručením není sankcionována samotná skutečnost, že se obchodní korporace ocitla v úpadku, nýbrž to, že jeho členové nevyvinuli dostatečnou snahu k odvrácení úpadku. Domnívám se, že člen statutárního orgánu ponese důkazní břemeno pouze ohledně dodržení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře. Naopak věřitel nebo insolvenční správce budou muset prokázat, že bylo

²⁴² Ručení se bude vztahovat i na situace, kdy člen statutárního orgánu poruší povinnost jednat s péčí řádného hospodáře, byla-li korporace již v úpadku.

²⁴³ ČERNÁ, Stanislava. Ještě k ručení vlivné a ovládající osoby za porušení povinnosti odvracet hrozící úpadek. *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 6, s. 169.

²⁴⁴ LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. I díl. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 583.

rozhodnuto o úpadku korporace, a že člen statutárního orgánu věděl nebo mohl vědět o hrozícím úpadku korporace. Rozhodnutí o úpadku korporace, nebude složité prokázat usnesením soudu o zjištění úpadku korporace, který je zveřejňován v insolvenčním rejstříku. Skutečnost, že člen statutárního orgánu věděl nebo mohl vědět o hrozícím úpadku korporace, nebude zpravidla jednoduché osvědčit. Za předpokladu, že dlužník předal insolvenčnímu správci kompletní účetnictví, bude moci jak insolvenční správce tak věřitel zvolený do věřitelského výboru²⁴⁵ vědomost statutárního orgánu o úpadku korporace dovodit z předloženého účetnictví. Nicméně v praxi je velmi časté, že korporace, které se později ocitnou v insolvenční správci účetnictví nepředají, případně účetnictví nevedou a nevedli, ačkoliv jsou k tomu povinny.²⁴⁶ Statutární orgán má též povinnost zakládat účetní závěrky do sbírky listin dle § 66 písm. c) zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.²⁴⁷ Souhlasím s názorem M. Zváry,²⁴⁸ že jestliže do sbírky listin nejsou zakládány účetní závěrky, je porušována statutárním orgánem povinnost jednat s péčí řádného hospodáře, kdy lze dovodit, že statutární orgán měl a mohl vědět, že je korporace v úpadku, neboť pokud by statutární orgán řádně vedl účetnictví, tak by bylo zřejmé, že se korporace nachází v úpadku. Domnívám se však, že k prokázání vědomosti o úpadku nepostačí pouhé konstatování, že nebyly zveřejněny požadované dokumenty ve sbírce listin, nýbrž žalobce by měl také vymezit, kdy nastal úpadek korporace a tvrdit, že tento nastal v okamžiku, kdy nebyly účetní závěrky do sbírky listin statutárním orgánem založeny. Dle mého názoru, mnoho korporací nezakládá do sbírky listin účetní závěrky,²⁴⁹ to ale nutně neznamená, že se nacházejí všechny v úpadku. Zároveň může nastat situace, kdy korporace sice nezakládá dokumenty do sbírky listin ale insolvenční návrh podá v okamžiku, kdy nastal úpadek korporace. Statutární orgán v tomto případě bude odpovídat pouze za porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře ve vztahu k nezakládání dokumentů do sbírky listin. Současně může nastat i situace, kdy korporace zakládá do sbírky listin řádně všechny požadované dokumenty, přičemž poslední účetní závěrku založí do sbírky listin v měsíci

²⁴⁵ Dle § 58 odst. 2 písm. e) IZ.

²⁴⁶ Jednatel společnosti s ručením omezeným má povinnost vést předepsanou evidenci a účetnictví dle § 196 ZOK. Představenstvo akciové společnosti má totožnou povinnost dle § 435 odst. 4 ZOK. Dále má statutární orgán povinnost vést účetnictví v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

²⁴⁷ Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.

²⁴⁸ ZVÁRA, Michael Ručení členů statutárních orgánů kapitálových společností za dluhy společnosti vůči věřitelům dle § 68 zákona o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 2016, č. 5, s. 135.

²⁴⁹ Dle analýzy společnosti CRIF- Czech Credit Bureau splnilo povinnost zveřejnit účetní závěrku pouze 30 % sledovaných společností (vzorek 21.793 společností). Současně z analýzy vyplynulo, že u společností, které účetní závěrku nezveřejňují, je větší riziko, že společnost vstoupí do likvidace nebo je na ně uvalena exekuce. [online] [cit. 20. ledna 2017]. Dostupné z: <http://www.informaceofirmach.cz/analiza-firmy-ktere-nezverejnuji-ucetni-zaverky-konci-temer-6x-casteji-v-exekuci/>.

červnu. Korporace podá insolvenční návrh v měsíci prosinci a následně nepředá insolvenčnímu správci účetnictví s odůvodněním, že účetnictví zmizelo ze skladu nebo ho vzala povodeň. Úpadek korporace mohl nastat jak v měsíci červenci či dříve nebo opravdu v měsíci prosinci, kdy byl podán insolvenční návrh. Lze dovodit z nepředání účetnictví insolvenčnímu správci, že statutární orgán věděl nebo mohl vědět o úpadku? Domnívám se, že bude obtížné tuto skutečnost věřitelem nebo insolvenčním správcem prokázat. Pokud nebude insolvenčnímu správci předáno kompletní účetnictví, tak lze dovodit vznik úpadku z přihlášených pohledávek věřitelů, případně také ze soupisu majetkové podstaty či ze zprávy insolvenčního správce.²⁵⁰ Zajímavá je myšlenka Zváry, že by měl statutární orgán korporace, které hrozí úpadek, informovat věřitele korporace mající vůči korporaci splatné pohledávky nebo mající pohledávky splatné v blízké době, přičemž by měl kontaktovat věřitele nejlépe přímo, ale postačí, pokud jsou alespoň založeny účetní závěrky ve sbírce listin.²⁵¹ Dle mého soudu výše uvedené není tak jednoznačné. Pouhé založení účetní závěrky do sbírky listin nemusí věřitele nutně varovat před (hrozícím) úpadkem korporace, když tento může nastat v období, ve kterém není účetní závěrka zveřejněna. Například v měsíci srpnu přestane odebírat klíčový věřitel dlužníka zakázky a korporace se dostane do úpadku v měsíci listopadu. Pomineme-li povinnost statutárních orgánů podat v měsíci listopadu insolvenční návrh, je korporace povinna účetní závěrku schválit a zveřejnit až do konce měsíce června.²⁵² Současně se domnívám, že jestliže statutární orgán sdělí věřiteli, že se korporace nachází v hrozícím úpadku, hrozí, že věřitel nebude se statutárním orgánem o prodloužení splatnosti pohledávek nebo o splátkovém kalendáři chtít jednat a to s ohledem na skutečnost, že by se věřitel mohl vystavit možné neúčinnosti právních úkonů.²⁵³ Na druhou stranu přímé kontaktování věřitelů by mohlo být úspěšné u malé korporace mající nepatrný počet věřitelů.

²⁵⁰ V přihlášce pohledávky musí být uvedena splatnost závazku. Současně musí být k přihlášce pohledávky přiloženy přílohy prokazující vznik nároku, z těchto bude splatnost také zřejmá. Ze soupisu majetkové podstaty a ze zprávy správce bude možné zjistit, jaký majetek korporace vlastní případně vlastnila.

²⁵¹ ZVÁRA, Michael. Ručení členů statutárních orgánů kapitálových společností za dluhy společnosti vůči věřitelům dle § 68 zákona o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 2016, č. 5, s. 137.

²⁵² Za předpokladu, že by insolvenční návrh nebyl podán, účetní závěrka by byla zveřejněna a věřiteli by bylo plněno (v opačném případě, by věřitel mohl předpokládat finanční problémy korporace), tak by se věřitel dozvěděl o úpadku korporace až po 7 měsících.

²⁵³ Zejména zvýhodňujícím právnímu úkonu dle § 241 odst. 1 IZ, dle kterého zvýhodňujícím právním úkonem se rozumí právní úkon, v jehož důsledku se některému věřiteli dostane na úkor ostatních věřitelů vyššího uspokojení, než jaké by mu jinak náleželo v konkursu.

3.3.2 Rozsah ručení

Soud bude při určení rozsahu ručení vázán návrhem na založení ručení při úpadku, k jehož podání je aktivně legitimován insolvenční správce nebo věřitelé korporace. S ohledem na skutečnost, že zákon nezužuje rozsah aktivně legitimovaných věřitelů, na ty, kteří si přihlásili pohledávku do insolvenčního řízení, a že řízení o ručení není součástí insolvenčního řízení, dovozují, že aktivně legitimován bude každý věřitel bez ohledu na to, zda si přihlásil pohledávku do insolvenčního řízení. Tím je dána možnost domoci se svých pohledávek i těm věřitelům upadnuvší obchodní korporace, kteří z jakéhokoliv důvodu promarnili prekluzivní lhůtu k jejich přihlášení v insolvenčním řízení.²⁵⁴ Na druhou stranu se domnívám, že ručení při úpadku lze chápat spíše jako zajišťovací institut, jehož smyslem je zajistit dluhy korporace.²⁵⁵ Z tohoto důvodu by člen statutárního orgánu - ručitel mohl odepřít plnění věřiteli dle § 2022 NOZ, neboť ten zavínil, že pohledávka nemůže být uspokojena dlužníkem (korporací), když svoji pohledávku nepřihlásil do insolvenčního řízení.

Vzhledem ke skutečnosti, že zákon nestanoví, za splnění jakých povinností a vůči kterým věřitelům by měli členové statutárního orgánu ručit, vystává v souvislosti s úpravou ručení mnoho problematických otázek. Bude-li návrhovátelem insolvenční správce, patrně rozsah ručení stanovený v žalobním petitu bude vycházet ze seznamu přihlášených pohledávek v insolvenčním řízení. Dovolím si nesouhlasit s názorem, že by soud vydal pouze výrok zakládající ručení, od kterého by mohli všichni věřitelé odvodit právo vůči žalovanému členovi statutárního orgánu,²⁵⁶ když by takové rozhodnutí bylo neurčité a nevymahatelné. Pokud podá návrh jeden z věřitelů obchodní korporace, bude se moci domáhat založení ručení v rozsahu pohledávky, kterou má vůči korporaci. Ostatní věřitelé pak mohou ke sporu se souhlasem věřitele (žalobce) přistoupit,²⁵⁷ nebo mohou podat vlastní návrh. Dle mého soudu nelze souhlasit s P. Boguským, že lze založit ručení členů statutárního orgánu za splnění všech povinností obchodní korporace vůči všem jejím věřitelům, byť by návrh měl být podán pouze jedním z nich.²⁵⁸ Svůj názor opírám o skutečnost, že soud bude vždy vázán návrhem na založení ručení při úpadku a nebude možné rozhodnutím založit ručení k pohledávce, která nebude uvedena v žalobním petitu návrhu, a jejíž existence nebude v řízení prokázána.

²⁵⁴ VRBA, Milan, ŘEHÁČEK, Oldřich. Nová úprava obchodních korporací a některé její souvislosti s insolvenčním právem. *Právní rozhledy*. 2012, roč. 20, č. 10, s. 360.

²⁵⁵ V případě, že by bylo ručení při úpadku chápáno jako sankční nástroj, postihující členy statutárního orgánu za jednání v rozporu s péčí řádného hospodáře, by pravidlo v § 2022 NOZ zřejmě nebylo zohledněno.

²⁵⁶ LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1 díl. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 581-582.

²⁵⁷ § 92 odst. 1 OSŘ.

²⁵⁸ BOGUSKÝ, Petr. Ručení členů statutárního orgánu za dluhy obchodní korporace pro porušení povinnosti usilovat o odvrácení jejího úpadku. *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 11-12, s. 313.

3.3.3 Akcesorita ručitelského vztahu

Ručitelský závazek člena statutárního orgánu je vůči závazku mezi obchodní korporací a věřitelem závazkem akcesorickým. Ručení zaniká zánikem dluhu, který zajišťuje. Nicméně ručení nezaniká pro zánik právnické osoby, která je dlužníkem.²⁵⁹ Člen statutárního orgánu bude tedy ručit za dluhy obchodní korporace i po jejím zániku v případě, že ručení bylo založeno před zánikem korporace. S ohledem na skutečnost, že jednou z podmínek vzniku ručení, je rozhodnutí o úpadku korporace, soud bude moci vydat rozhodnutí o založení ručení člena statutárního orgánu nejdříve poté, co rozhodnutí o úpadku nabude právní moci. Na základě ustanovení § 311 IZ stanovujícího, že dojde-li v důsledku zrušení konkursu podle ust. § 308 odst. 1 písm. c) a d) IZ ke zrušení a zániku dlužníka, který je právnickou osobou, neuspokojené pohledávky zanikají, nebudou-li uspokojeny ze zajištění, lze dospět k závěru, že rozhodnutí zakládající ručení může být učiněno nejpozději do nabytí právní moci usnesení rejstříkového soudu o výmazu obchodní korporace z obchodního rejstříku.²⁶⁰

Jestliže rozhodnutí zakládající ručení člena statutárního orgánu nabude právní moci, je tento člen povinen uspokojit pohledávky věřitele, pokud je obchodní korporace nesplní. Ve chvíli, kdy člen statutárního orgánu z titulu svého ručení uspokojí pohledávku věřitele, přebírá tuto pohledávku a stává se věřitelem korporace. V případě, že byla pohledávka věřitelem přihlášena v insolvenčním řízení, člen statutárního orgánu - ručitel může nastoupit do insolvenčního řízení místo uspokojeného věřitele.²⁶¹ Zajímavá by byla situace, kdy by bylo zahájeno řízení insolvenčním správcem, tento by byl úspěšný a statutární orgán by uhradil všechny pohledávky věřitelů přihlášených v insolvenčním řízení. Následně by statutární orgán nevstoupil do insolvenčního řízení místo uspokojených věřitelů. V tomto případě by musel být konkurs zrušen dle § 308 odst. 1 písm. b) IZ.²⁶² Další problém může nastat v situaci, kdy věřitel svou pohledávku do insolvenčního řízení nepřihlásil. Člen statutárního orgánu (ručitel), sice může svou pohledávku za úpadcem přihlásit jako podmíněnou, ale může tak učinit pouze ve lhůtě 2 měsíců od rozhodnutí o úpadku.²⁶³ Je pochybné, zda člen statutárního orgánu (ručitel) může v této lhůtě přihlásit svou podmíněnou pohledávku, když právní skutečností, s níž se pojí její vznik, je až konstitutivní rozhodnutí soudu, které v tomto období zpravidla nikdy vydáno nebude a dotýčný člen statutárního orgánu je tlačěn k tomu, aby

²⁵⁹ § 2026 NOZ.

²⁶⁰ VRBA, Milan, ŘEHÁČEK, Oldřich. Nová úprava obchodních korporací a některé její souvislosti s insolvenčním právem. *Právní rozhledy*. 2012, roč. 20, č. 10, s. 360.

²⁶¹ § 183 odst. 3 IZ.

²⁶² Za předpokladu, že by byly uhrazeny všechny pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim postavené na roveň.

²⁶³ § 136 odst. 2 písm. d) IZ.

přihlašoval neexistující pohledávku, neboť v opačném případě jeho případný nárok nikdy nebude ani zčásti uspokojen.²⁶⁴ Domnívám se, že by takto přihlášená podmíněná pohledávka byla odmítnuta soudem²⁶⁵ či popřena na přezkumném jednání insolvenčním správcem, když nebude existovat právní důvod přihlášené pohledávky a nárok člena statutárního orgánu (ručitele) tak nebude moci být uspokojen. I z tohoto důvodu se přikláním k aplikaci výše uvedeného ustanovení § 2022 NOZ, dle kterého by byla dána možnost členovi statutárního orgánu odepřít plnění věřiteli, který nepřihlásil pohledávku do insolvenčního řízení.

3.3.4 Ručení vlivné a ovládající osoby za porušení povinnosti odvracet hrozící úpadek

Zákon o obchodních korporacích v § 73 odst. 3 stanoví, že se § 68 použije obdobně na vlivnou nebo ovládající osobu.²⁶⁶ Aplikace ust. § 68 ZOK na vlivnou a ovládající osobu není ovšem tak jednoznačná a vedou se o ní odborné diskuze. Základní problém spočívá v tom, že § 68 ZOK předpokládá k založení odpovědnosti z titulu ručení porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře, přičemž s touto péčí má dle § 159 odst. 1 NOZ a § 52 ZOK jednat člen statutárního orgánu. Má se tedy dovozovat, že vlivná a ovládající osoba má povinnost jednat s péčí řádného hospodáře? Vlivná a ovládající osoba by tak musela ze své pozice rozpoznat hrozící úpadek korporace a učinit vše potřebné k jeho odvrácení (např. nerozhodnout o rozdělení zisku či jiných vlastních zdrojů nebo naopak hlasovat pro zvýšení základního kapitálu či uložení příplatkové povinnosti).²⁶⁷

Obchodní zákoník ručení vlivných, ovládajících osob při úpadku neupravoval. Z tohoto důvodu, bych se nejprve zabývala zahraniční, resp. britskou právní úpravou, ve které zákonodárce hledal inspiraci. Britský insolvenční zákon stanoví, že se právní normy zakládající odpovědnost z titulu wrongful trading použijí i na stínové ředitele (§ 214 odst. 7 IA). Institut stínového ředitele²⁶⁸ se dle mého názoru přibližuje nejvíce konceptu ovládací osoby, která uplatňuje svůj rozhodující vliv v korporaci,²⁶⁹ a to vzhledem k tomu, že jak

²⁶⁴ VRBA, Milan, ŘEHÁČEK, Oldřich. Nová úprava obchodních korporací a některé její souvislosti s insolvenčním právem. *Právní rozhledy*. 2012, roč. 20, č. 10, s. 360.

²⁶⁵ § 188 odst. 2 IZ.

²⁶⁶ Vlivnou osobou je každý, kdo pomocí svého vlivu v obchodní korporaci rozhodujícím významným způsobem ovlivní chování obchodní korporace k její újmě (§ 71 ZOK). Ovládající osobou je osoba, která může v obchodní korporaci přímo či nepřímo uplatňovat rozhodující vliv (§ 74 ZOK).

²⁶⁷ ČECH, Petr. Nad několika rekodifikačními nejasnostmi. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 11-12, s. 324.

²⁶⁸ Osoba, dle jejíchž instrukcí nebo pokynů jsou ředitelé korporace zvyklí jednat, přičemž za stínového ředitele nelze považovat osobu, pouze z toho důvodu, že ředitelé jednájí na základě jí poskytnuté rady v rámci její profesní činnosti (§ 251 CA).

²⁶⁹ Koncept ovládající osoby v ZOK je postaven na možnosti ovlivnit korporaci. I když ovládající osoba svůj rozhodující vliv neuplatní, bude považována za ovládající osobu, ledaže by byla vyvrácena domněnka stanovená v § 75 ZOK. Z tohoto důvodu uvádím, ovládaná osoba, která uplatní svůj rozhodující vliv.

stínový ředitel, tak ovládající osoba uplatňující rozhodující vliv jedná aktivně a zpravidla opakovaně. Soudy v Británii se zabývaly otázkou, zda je stínový ředitel vázán fiduciárními povinnostmi. V rozhodnutí *Ultraframe Ltd v Fielding & Ors*²⁷⁰ soud dovodil, že nepřímý vliv stínových ředitelů nebude obvykle postačovat k tomu, aby byli stínoví ředitelé vázáni fiduciárními povinnostmi, stínoví ředitelé jsou však povinni být vůči korporaci loajální. Nicméně v novějším zásadním rozhodnutí *Vivendi SA and Centenary Holdings Ltd v Murray Richards and Stephen Bloch*²⁷¹ soud naopak uvedl, že stínový ředitel je vázán fiduciárními povinnostmi a může být proti němu zahájeno řízení pro porušení těchto povinností, neboť by stínový ředitel měl nést odpovědnost za záležitosti korporace a jeho pozice je stejně významná jako je role de jure ředitele. V citovaném rozhodnutí soud uvedl, že jak stínový ředitel, tak de jure ředitel jednali v daném případě nečestně a v rozporu se svými povinnostmi, když nechránili zájmy věřitelů dlužníka a vyvedli peněžní prostředky z korporace.²⁷² V britském právu je tedy možné za určitých podmínek dovodit, že stínový ředitel je vázán stejnými povinnostmi jako de jure či de facto ředitel.

Názor, který převládá v odborných diskuzích, je, že vlivné a ovládající osobě nelze ukládat povinnost jednat s péčí řádného hospodáře vůči korporaci a povinnost aktivně od korporace odvracet úpadek.²⁷³ Dle mého názoru lze souhlasit s tím, že obvykle nebude ovládající nebo vlivná osoba povinna jednat s péčí řádného hospodáře vůči korporaci. Bylo by v rozporu s majetkovou samostatností kapitálových korporací, aby vlivná osoba či ovládající osoba nevykonávající rozhodující vliv měla povinnost odvracet úpadek korporace. Souhlasím s B. Havlem, že ve specifických případech by mělo být možné přenést fiduciární povinnosti na člena statutárního orgánu vlivné či ovládající osoby judikaturou po vzoru zahraničních právních úprav.²⁷⁴ Domnívám se, že by o ručení ovládající osoby mohlo být rozhodnuto například za situace, kdy ovládající osoba znala majetkové situace korporace dává aktivně instrukce statutárnímu orgánu, který podle těchto pokynů jedná. Takovým postupem

²⁷⁰ *Ultraframe Ltd v Fielding* [2005] EWHC 1638 (Ch).

²⁷¹ *Vivendi SA and Centenary Holdings Ltd v Murray Richards and Stephen Bloch* [2013] EWHC 3006 (Ch).

²⁷² Soudem bylo rozhodnuto, že de jure ředitel pan Bloch a stínový ředitel pan Richards jsou odpovědní za způsobení net deficiency ve výši více než £10 milionů. Pan Richards – akcionář společnosti, konzultant korporace na základě smlouvy, ve které se zavázal loajálně poskytovat konzultantské služby korporaci (dlužníkovi), kdy byla jednak sjednána odměna za poskytování služeb v nepřiměřeně vysoké výši a jednak pan Bloch jednal na základě pokynů, které mu dával pan Richards. Během let 2004 a 2005 tak bylo z korporace vyvedeno £10 milionů prostřednictvím velmi nevýhodných půjček nebo investic korporacím, které byly spřízněné s panem Richardsem, a jejich jediným účelem bylo vyvést peněžní prostředky z korporace.

²⁷³ ČECH, Petr. Nad několika rekodifikačními nejasnostmi. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 11-12, s. 324. ČERNÁ, Stanislava. Ještě k ručení vlivné a ovládající osoby za porušení povinnosti odvracet hrozící úpadek. *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 6, s. 169.

²⁷⁴ HAVEL, Bohumil. O kogentnosti, vypořádání újmy a ručení vlivné osoby ve světle nového soukromého práva. *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 1, s. 13.

statutárního orgánu je přivoděn úpadek korporace a je zřejmé, že statutární orgán věděl nebo měl a mohl vědět, že je korporace v hrozícím úpadku a neučinil za účelem odvrácení vše potřebné a rozumně předpokladatelné. Jako příklad bych mohla uvést, korporaci, jejíž hlavní odběratel ukončil s korporací spolupráci, korporace má několik závazků po splatnosti avšak vlastní majetek, který by pravděpodobně postačil k uhrazení jejich splatných i dosud nesplatných závazků. Nicméně místo toho, aby korporace zpeněžila majetek a uspokojila závazky svých věřitelů, případně hledala nového odběratele či několik menších odběratelů a pokračovala ve své podnikatelské činnosti, statutární orgán na základě pokynů ovládající osoby, akcionáře vlastního 65% akcií, převede majetek korporace na třetí osoby spřízněnými s majoritním akcionářem. Je samozřejmě otázkou, zda majoritní akcionář by byl v tomto případě povinen jednat s péčí řádného hospodáře vůči korporaci, neboť jenom tehdy by byla splněna jedna z podmínek založení ručení dle § 68 ZOK. Jak jsem uvedla výše, dle mého názoru, by tato podmínka mohla být za určitých okolností splněna.

Pokud nebude ovládající či vlivná osoba aktivně uplatňovat svůj rozhodující vliv, tak nebude možné, dle mého soudu, dovodit, že je taková osoba povinna jednat s péčí řádného hospodáře. Souhlasím se S. Černou, že na rozdíl od ustanovení § 68 ve spojení s § 73 odst. 3 ZOK, které nerozlišuje, zda vlivná nebo ovládající osoba jednala aktivně či nejednala, zahraniční právní úpravy stíhají sankčními majetkovými důsledky ovládající osobu, která vystupuje jako faktický nebo stínový vedoucí, nikoli za pasivitu absenci snahy odvrátit úpadek, ale za to, že aktivně ovlivňovala exekutivní osoby, aby prodlužovali k tíži věřitelů zadlužování korporace či za to, že chybami „stínového řízení“ přispěla k úpadku.²⁷⁵ Zároveň souhlasím s tím, že za zvláštních okolností lze ust. § 68 ZOK aplikovat na ty osoby, které v postavení člena statutárního orgánu byly fakticky, za podmínky, že intenzita jejich působení byla obdobná působení statutárního orgánu.²⁷⁶ Domnívám se, že je nutné rozlišovat osobu, která je faktickým statutárním orgánem a ovládající osobu, která uplatňuje svůj rozhodující vliv v korporaci, když tyto osoby nejsou totožné. Zatímco faktický statutární orgán bude zastávat funkci klasického statutárního orgánu, ovládající osoba uplatňující rozhodující vliv bude zpravidla dávat pouze pokyny statutárnímu orgánu a jednat v pozadí korporace. Nicméně jak budou pojmy vykládány, patrně dovedí až judikatura.

²⁷⁵ ČERNÁ, Stanislava. Ještě k ručení vlivné a ovládající osoby za porušení povinnosti odvracet hrozící úpadek. *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 6, s. 169.

²⁷⁶ ČERNÁ, Stanislava. Ještě k ručení vlivné a ovládající osoby za porušení povinnosti odvracet hrozící úpadek. *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 6, s. 169.

3.3.5 Souběh povinnosti k náhradě škody dle § 99 IZ a ručení dle § 68 ZOK

Ustanovení upravující založení ručení při úpadku předchází z časového pohledu přímé deliktní odpovědnosti členů statutárního orgánu za podání pozdního insolvenčního návrhu. Člen statutárního orgánu může porušit povinnost vyplývající z obou ustanovení, a to v situaci, kdy neučiní v rozporu s péčí hospodáře za účelem odvrácení úpadku korporace vše potřebné a rozumně předpokladatelné, ačkoliv věděl nebo měl a mohl vědět, že je korporace v hrozícím úpadku, a následně se v důsledku takového jednání korporace ocitne v úpadku, přičemž člen statutárního orgánu nepodá insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl o úpadku korporace. Logicky věřitelé mohou uplatňovat nároky vůči statutárnímu orgánu z titulu jejich odpovědnosti vyplývající z obou právních předpisů. Dle mého soudu, bude pro věřitele výhodnější domáhat se úhrady pohledávek z titulu ručení, když nárok budou moci uplatnit již po zjištění úpadku korporace. Náhrady škody nebo jiné újmy způsobené pozdním podáním insolvenčního návrhu (popř. jeho nepodáním) se bude moci věřitel domáhat zpravidla až po skončení insolvenčního řízení, neboť dříve nebude vědět, v jaké míře bude uspokojen z majetkové podstaty dlužníka. Domnívám se, že pokud by pohledávka věřitele byla uhrazena členem statutárního orgánu z titulu ručení v průběhu insolvenčního řízení, tak je věřitel povinen vzít svou přihlášku pohledávky zpět.²⁷⁷ V důsledku zpětvzetí přihlášky pohledávky účast věřitele v insolvenčním řízení končí, tedy nepochybně takový věřitel nebude aktivně legitimován k podání žaloby o náhradu škody dle § 99 IZ. V situaci, kdy se věřitel bude nejprve žalobou domáhat náhrady škody nebo jiné újmy způsobené pozdním podáním insolvenčního návrhu, kterou bude moci podat ve většině případů až po skončení insolvenčního řízení, nebude dle mého názoru mít smysl podávat současně návrh na založení ručení.²⁷⁸ Na základě výše uvedeného lze konstatovat, že ačkoliv členem statutárního orgánu mohou být porušeny (a zpravidla, dle mého soudu, budou porušeny) obě povinnosti vyplývající jak z ust. § 99 IZ, tak z ust. § 68 ZOK, bude věřitelem uplatněn nárok pouze na základě jednoho právního předpisu.

Pokud bychom se na souběh odpovědnosti za škodu dle § 99 IZ a ručení dle § 68 ZOK podívali z pohledu statutárního orgánu, zjistíme, že právní úprava nestaví statutární orgán do snadné situace. Riziko odpovědnosti podle § 68 ZOK se spouští v okamžiku hrozícího úpadku, přičemž zároveň platí, že pro účely povinnosti podat insolvenční návrh podle § 98 IZ

²⁷⁷ Případně insolvenční soud ukončí účast věřitele dle § 186 IZ.

²⁷⁸ Navíc pokud by došlo v důsledku zrušení konkursu podle § 308 odst. 1 písm. c) a d) ke zrušení a zániku dlužníka, který je právnickou osobou, neuspokojené pohledávky zanikají, nebudou-li uspokojeny ze zajištění, tak by věřitel musel podat návrh na založení ručení nejpozději do nabytí právní moci usnesení rejstříkového soudu o výmazu obchodní korporace z obchodního rejstříku.

je úpadek definován nejen testem likvidity, ale i testem předlužení.²⁷⁹ Pravidla § 68 ZOK a tak i § 98 a § 99 IZ mohou začít působit prakticky současně, což statutární orgán dostává do obtížné situace, kdy odpovědností za protiprávní postup hrozí jak postup A (nepodání insolvenčního návrhu a snaha o odvrácení hrozícího úpadku), tak postup non A (podání insolvenčního návrhu a rezignace na snahu o odvrácení hrozícího úpadku).²⁸⁰ Jestliže bude mít statutární orgán za to, že se korporace nachází v hrozícím úpadku, měl by učinit vše potřebné a rozumně předpokladatelné za účelem jeho odvrácení a nejpozději v momentě předlužení korporace podat insolvenční návrh. Ačkoliv insolvenční zákon připouští, aby statutární orgán podal insolvenční návrh, jde-li o hrozící úpadek (§ 97 odst. 5 IZ), může být statutární orgán s ohledem na znění § 68 ZOK, které ukládá statutárnímu orgánu učinit vše potřebné a rozumně předpokladatelné za účelem jeho odvrácení, shledán odpovědným dle ust. § 68 ZOK.

3.3.6 Ručení dle § 68 ZOK a wrongful trading

Ručení při úpadku dle § 68 ZOK bylo inspirováno britským konceptem wrongful trading. Aby mohl být reprezentant kapitálové společnosti shledán odpovědným z titulu ručení nebo wrongful trading, musí být v českém i britském právu zjištěn úpadek korporace. V britském právu musí být dále splněna podmínka, že se korporace nachází ve winding up nebo administration. V českém právu může být ručení založeno bez ohledu na způsob řešení úpadku. Řízení může v obou případech zahájit insolvenční správce, v českém právu je dále aktivně legitimován i věřitel dlužníka. Zatímco ředitel v britském právu je postihován za to, že pokračoval v provozování závodu korporace, i když věděl nebo musel vědět, že úpadek nelze odvrátit, v českém právu je statutární orgán odpovědný za to, že ač věděl nebo mohl vědět, že je korporace v hrozícím úpadku, neučinil v rozporu s péčí řádného hospodáře za účelem jeho odvrácení vše potřebné a rozumně předpokladatelné. Ustanovení obou právních úprav umožňují, aby se reprezentanti kapitálové společnosti zprostili své odpovědnosti. Ředitel v britském právu se zproští odpovědnosti z titulu wrongful trading prokáže-li, že učinil všechny kroky k minimalizování hrozící újmy věřitelům, přičemž pokud nevznikne věřitelům škoda, není možné shledat ředitele odpovědným z titulu wrongful trading a insolvenční správce nebude v případném soudním řízení úspěšný. V českém právu musí statutární orgán prokázat, že jednal s péčí řádného hospodáře a učinil vše potřebné a rozumně předpokladatelné za účelem odvrácení úpadku. Zatímco § 214 IA vede ředitele k minimalizaci

²⁷⁹ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2017, s. 145.

²⁸⁰ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2017, s. 145.

ztrát věřitelů (a snaží se tak protipůsobit oproti přirozené motivaci managementu úpadkem ohrožené korporace k přeinvestování), § 68 ZOK vede statutární orgán k odvrácení hrozícího úpadku (a v konečném důsledku tak jeho motivaci k přeinvestování může posilovat).²⁸¹ Současně na rozdíl od britského práva nevyžaduje zákon o obchodních korporacích k založení ručení při úpadku vznik škody. Soud tedy rozhodne o ručení člena statutárního orgánu, jsou-li splněny zákonné podmínky, a to bez ohledu, zda věřitelům vznikla škoda nebo nevznikla. Statutární orgán je sankciován za to, že nejednal s péčí řádného hospodáře, přičemž soud může statutárnímu orgánu uložit, že tento ručí za splnění všech povinností obchodní korporace. Naopak řediteli může soud uložit povinnost uhradit částku do majetkové podstaty korporace, a to maximálně ve výši rovnající se škodě způsobené věřitelům. Dle mého názoru se odpovědnost z titulu *wrongful trading* spíše přibližuje konceptu odpovědnosti dle § 99 IZ vzhledem k tomu, že je postihována skutečnost, že reprezentanti kapitálové společnosti jednají v rozporu se zákonem po určitém okamžiku, ačkoliv měli konat jinak²⁸² a odpovědnost je závislá na vzniku škody způsobené věřitelům.²⁸³

Novou právní úpravu zakotvující ručení lze však hodnotit pozitivně, pokud jde o posílení postavení věřitelů, kteří se mohou při splnění zákonných podmínek žalobou u soudu domáhat založení vzniku ručení u členů statutárního orgánu, kteří budou odpovídat za všechny závazky korporace. Nebude tak docházet k problematické situaci, která nastávala za účinnosti obchodního zákoníku vězící v tom, že věřitelé neměli mnohdy možnost se dozvědět o škodě způsobené členem statutárního orgánu a nemohli se splnění závazku z titulu ručení členů statutárního orgánu domáhat. Na druhou stranu právní úprava může být věřiteli i zneužívána (patrně z tohoto důvodu není dána aktivní legitimace věřitelům v britském právu). Management korporace může tak čelit bezpočtu žalob, potencionálně podávaných z taktických důvodů s cílem získat plnění oproti dohodě o smíru.²⁸⁴ Současně zákonná ustanovení upravující ručení členů při úpadku vyvolávají řadu aplikačních nejasností, které jsem rozebrala výše. Osobně se domnívám, že by bylo vhodnější inspirovat se britskou úpravou a dát přednost před ručením vůči věřitelům při úpadku korporace sankci spočívající

²⁸¹ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2017, s. 146.

²⁸² V českém právu, je statutární orgán povinen podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se statutární orgán dozvěděl nebo při náležité pečlivosti měl dozvědět o úpadku korporace, přičemž odpovídá věřitelům za škodu nebo jinou újmu, kterou způsobí porušením této povinnosti (§ 98, 99 IZ)

V britském právu, může být ředitel odpovědný z titulu *wrongful trading*, pokračuje-li v provozování podniku, ačkoliv věděl nebo musel vědět, že úpadek korporace nelze odvrátit a tímto jednáním způsobí věřitelům škodu.

²⁸³ Nicméně samozřejmě nalezneme mnoho rozdílů i mezi těmito instituty, zejména řízení z titulu *wrongful trading* zahajuje insolvenční správce v průběhu insolvenčního řízení, kdy částka je hrazena řediteli do majetkové podstaty, řízení z titulu náhrady škody dle § 99 IZ zahajuje věřitel a to zpravidla až po skončení insolvenčního řízení. Statutární orgán hradí vzniklou škodu přímo věřiteli.

²⁸⁴ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2017, s. 145.

v uložení povinnosti členovi statutárního orgánu poskytnout plnění ve prospěch majetkové podstaty korporace, na jejíž majetek byl prohlášen konkurs, když toto řešení spatřuji méně komplikovaným. Zároveň by pohledávky věřitelů byly (z části) uspokojeny v průběhu konkursu a věřitelé by tak nemuseli vymáhat své pohledávky z titulu ručení v občanském soudním řízení. Nadto by byl k podání žaloby motivován insolvenční správce, mající nejvíce informací o korporaci, když by mu z vymoženého plnění náležela odměna. Po skončení insolvenčního řízení by se věřitelé dále mohli domáhat při splnění zákonných podmínek náhrady škody nebo jiné újmy dle § 99 IZ. Dle mého názoru by měl být při výše nastíněném řešení aktivně legitimován k podání žaloby pouze insolvenční správce, když by se jednalo o řízení týkající se majetkové podstaty korporace.

3.4 Novela zákona o obchodních korporacích

Na závěr bych se ráda zmínila ohledně připravovaného návrhu novely ZOK.²⁸⁵ Novela formuluje zvláštní povinnosti při úpadku obchodní korporace v ust. § 66.²⁸⁶ Sankce za porušení povinností při úpadku jsou nově obsaženy pouze v jednom ustanovení. Současně se sjednocují podmínky pro jejich aplikaci, kdy se tyto použijí, přispěl-li člen statutárního orgánu porušením svých povinností k úpadku korporace a bylo-li v insolvenčním řízení již rozhodnuto o způsobu řešení úpadku obchodní korporace. Porušením povinnosti je třeba rozumět především porušení povinnosti spravovat záležitosti korporace, případně povinnosti k obchodnímu vedení závodu, přitom je třeba vycházet ze standardu výkonu funkce kladeného na členy volených orgánů – péče řádného hospodáře.²⁸⁷

K zahájení řízení dle § 66 bude aktivně legitimovaný pouze insolvenční správce a řízení bude incidenčním sporem dle § 159 IZ. Pasivně legitimovaným bude člen statutárního orgánu, dále se § 66 aplikuje na bývalého člena statutárního orgánu, na osobu v obdobném postavení člena statutárního orgánu a na každou další osobu, která se na základě dohody, účasti či jiné skutečnosti v takovém postavení nachází, přestože není členem statutárního orgánu.²⁸⁸ Novela vymezuje tři sankce za porušení povinností při úpadku. (1) *Vyloučení statutárního orgánu z výkonu funkce*, kdy bude nově soud moci určit s ohledem na specifické okolnosti daného případu dobu vyloučení člena statutárního orgánu, maximálně však na 3

²⁸⁵ Návrh novely zákona o obchodních korporacích byl zaslán meziresortního připomínkového řízení. Zda bude novela zákona schválena, je prozatím nejasné.

²⁸⁶ Návrh znění novelizovaného ustanovení zákona o obchodních korporacích § 66 je obsažen v příloze č. 8.

²⁸⁷ Důvodová zpráva k připravované novele ZOK, str. 26.

²⁸⁸ § 69 novely. Dle důvodové zprávy je cílem vztáhnout působnost § 66 na tzv. faktické a stínové vedoucí, tedy na osoby, které ač právně nejsou v řídicím postavení člena orgánu, fakticky tak jednají, resp. podle jejich pokynů skuteční členové orgánu jednají. (Důvodová zpráva k připravované novele str. 27).

roky. (2) *Vydání prospěchu získaného ze smlouvy o výkonu funkce do majetkové podstaty korporace*, kdy oproti stávající úpravě, se lhůta k vydání prospěchu získaného ze smlouvy o výkonu funkce počítá za období 2 let zpět před zahájením insolvenčního řízení. (3) *Novela nahrazuje ručení statutárního orgánu při úpadku korporace novým institutem, dle kterého je člen statutárního orgánu korporace, na jejíž majetek byl prohlášen konkurs, povinen poskytnout na základě rozhodnutí soudu do majetkové podstaty plnění až do výše rozdílu mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku obchodní korporace, přičemž při určení výše plnění insolvenční soud přihlédne zejména k tomu, jakou měrou přispělo porušení povinnosti k nedostatečné výši majetkové podstaty.*

Je otázkou, zda připravovaná novela bude přijata a v jakém znění. Novelu týkající se povinností při úpadku korporace hodnotím pozitivně a to zejména s ohledem na odstranění procesních problémů vymezením, že řízení dle § 66 je incidenčním sporem, a na zavedení nového institutu spočívajícím v úhradě škody, která byla způsobena věřitelům porušením povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře, do majetkové podstaty korporace po vzoru britské a francouzské právní úpravy.

Závěr

Cílem rigorózní práce byl podrobný rozbor odpovědnosti statutárních orgánů v případě porušení povinností ze zákona o úpadku a zhodnocení právní úpravy odpovědnosti statutárních orgánů, která je obsažena v zákoně o obchodních korporacích a v insolvenčním zákoně. Nedílnou součástí práce bylo poukázání na změny, ke kterým došlo s přijetím zákona o obchodních korporacích. Současně jsem se ve své práci věnovala britské právní úpravě odpovědnosti ředitelů korporace obsažené v britském insolvenčním zákoně, v zákoně o obchodních společnostech a v zákoně o diskvalifikaci ředitelů, přičemž sekundárním cílem práce bylo srovnat jednotlivé instituty a odpovědět na otázku, která právní úprava je efektivnější.

Právní úprava odpovědnosti by měla motivovat reprezentanty obchodní korporace k řádnému dodržování povinností a odradit je od nezákonného jednání. Každý reprezentant obchodní korporace je povinen jednat při výkonu své funkce s nezbytnou loajalitou a péčí. Reprezentanti obchodní korporace v české i britské úpravě neodpovídají za výsledek svého jednání, ale za to, že nejednali v souladu s povinnostmi, kterými jsou vůči korporaci vázáni, přičemž hlavním důsledkem porušení těchto povinností je náhrada škody způsobené korporaci. České právo dále zakládá členovi statutárního orgánu zákonné ručení vůči věřiteli, nenahradí-li tento způsobenou škodu korporaci a věřitel se svého plnění nemůže na korporaci domoci. Britské právo sice zákonné ručení ředitelů neupravuje, ale umožňuje věřitelům podat vůči ředitelům žalobu z titulu misfeasance. Věřitelé jsou tak chráněni v obou právních úpravách. Reprezentant obchodní korporace je povinen při výkonu své funkce jednat tak, aby nepřivedl korporaci do úpadku. Domnívám se, že pokud reprezentant obchodní korporace přivede svým jednáním korporaci k úpadku, bude jednat nepochybně vždy v rozporu s péčí řádného hospodáře, resp. nebude jednat s řádnou péčí, schopnostmi a svědomitě.

Nachází-li se korporace v hrozícím úpadku, musí reprezentant obchodní korporace její hrozící úpadek začít řešit. Postup reprezentantů obchodní korporace nacházející se v hrozícím úpadku se však v jednotlivých právních úpravách bude lišit. V českém právu je statutární orgán povinen v době, kdy je korporace v hrozícím úpadku, učinit za účelem jeho odvrácení vše potřebné a rozumně předpokladatelné. Pokud by tak neučinil a korporace by se ocitla v úpadku, hrozí mu sankce vyplývající z ust. § 68 ZOK spočívající v založení ručení za splnění všech závazků korporace. V britském právu je ředitel korporace nacházející se v hrozícím úpadku povinen jednat na místo v zájmu korporace v zájmu věřitelů a před tím, než přijme

rozhodnutí, tak by měl zvážit finanční situaci korporace a rozhodnutí přijmout, jen pokud korporace zůstane následně solventní.

Je logické, že ne vždy se podaří hrozící úpadek reprezentantovi obchodní korporace odvrátit a korporace se ocitne v úpadku. Rovněž v této fázi je česká a britská právní úprava odlišná. V českém právu insolvenční zákon v § 98 IZ zakládá povinnost statutárnímu orgánu podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležité pečlivosti měl dozvědět o úpadku korporace, a to při zjištění úpadku jak ve formě platební neschopnosti, tak předlužení. Zhodnotila jsem, že změna spočívající v povinnosti podat insolvenční návrh, je-li korporace předlužena, je přínosná, neboť se rozšířil okruh skutečností, ze kterých vyplývá povinnost pro statutární orgán podat insolvenční návrh, a tím dochází k větší ochraně věřitelů. Jestliže statutární orgán (včas) nepodá insolvenční návrh, odpovídá věřiteli za škodu nebo jinou újmu dle § 99 IZ, přičemž věřitel se náhrady škody může domáhat žalobou o náhradu škody, kterou zpravidla bude moci podat až po skončení insolvenčního řízení, nebo je-li škoda zřejmá, návrhem na nařízení předběžného opatření dle § 100 IZ již v průběhu insolvenčního řízení. Na základě analýzy judikatury jsem dospěla k názoru, že předběžné opatření, kterým by bylo uloženo statutárnímu orgánu, aby složil do úschovy u soudu přiměřenou peněžitou částku, bylo dříve nařizováno soudy spíše výjimečně. Nicméně v nedávné době došlo k posunu v judikatuře, kdy se dá očekávat ze strany soudů častější nařízení předběžných opatření. Vývoj judikatury lze jenom uvítat. Domnívám se, že nařizování předběžných opatření přispěje ke zvýšení motivace statutárního orgánu, aby byl podán včasný insolvenční návrh. Věřitel může také nepochybně po skončení insolvenčního řízení podat žalobu o náhradu škody dle § 99 IZ. Dle mého názoru věřitel však nebude po skončení insolvenčního řízení, které může trvat i několik let, k podání žaloby o náhradu škody motivován, když by mu vznikly v souvislosti s podáním žaloby další náklady s nejistou pravděpodobností žaloby na úspěch. Britské právo sice ředitelům nezakládá v okamžiku úpadku korporace povinnost k podání insolvenčního návrhu, ale ukládá jim, aby jednali v zájmu věřitelů. Pokud nelze očekávat, že by byla korporace schopna odvrátit úpadek, je ředitel povinen přestat provozovat závod, jinak by se vystavil odpovědnosti vyplývající z titulu *wrongful trading*. Současně může ředitel shledán odpovědným z titulu *misfeasance*, *fraudulent trading* a *phoenix provisions*. Dovodila jsem, že by bylo vhodné do české právní úpravy včlenit ustanovení o zákazu působení statutárního orgánu, který jednal za korporaci nacházející se v úpadku, v korporaci se stejnou nebo obdobnou obchodní firmou.

Úpadek korporace bude jak v českém tak britském právu zjištěn insolvenčním soudem na základě podaného dlužnického či věřitelského insolvenčního návrhu. K podání

insolvenčního návrhu v českém právu by mělo motivovat statutární orgán rovněž ust. § 62 ZOK, dle kterého je statutární orgán povinen, je-li insolvenční řízení zahájeno na návrh věřitele, pokud jej k tomu vyzve správce, vydat prospěch získaný ze smlouvy o výkonu funkce za období 2 let zpět před právní mocí rozhodnutí o úpadku. Statutární orgán tedy nebude povinen insolvenčnímu správci vydat prospěch, podá-li dlužnický insolvenční návrh, a to i v případě, pokud by ho podal opožděně. Dospěla jsem k závěru, že vzhledem k tomu, že statutární orgán odpovídá za opožděné podání insolvenčního návrhu, zejména dle ust. 99 IZ, by bylo nepřiměřeně přísné stanovit další sankci spočívající ve vydání prospěchu. V britském právu sice obdobné ustanovení nenalezneme, ale dle mého názoru, pokud by ředitel korporace nacházející se v úpadku získal od korporace nějaký prospěch, bude jednat v rozporu se svými povinnostmi a se zájmem věřitelů a bude shledán odpovědným z titulu misfeasance, případně z titulu wrongful trading.

V českém i britském právu bez ohledu na skutečnost, zda reprezentant obchodní korporace podal nebo nepodal insolvenční návrh, insolvenční soud rozhodne o jeho vyloučení z výkonu funkce, vedl-li jeho výkon funkce k úpadku korporace. Domnívám se, že sankce v podobě diskvalifikace by mohla odradit reprezentanty obchodních korporací od neuvážlivého řízení korporace. Porovnála jsem koncepci vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce dle obchodního zákoníku a zákona o obchodních korporacích, přičemž jsem došla k závěru, že nová právní úprava je efektivnější. Lze uvítat rozhodování o diskvalifikaci a o výjimkách z vyloučení výkonu funkce výlučně soudem. Současně jsem srovnala diskvalifikaci reprezentantů obchodních korporací v českém a britském právu. Dovodila jsem, že britská právní úprava je účinnější a to zejména s ohledem na veřejně dostupný rejstřík diskvalifikací, diskreční pravomoc soudu při rozhodování o době vyloučení a stanovení zákonného postupu pro insolvenčního správce ve vztahu k diskvalifikaci ředitele.

V ručení členů statutárních orgánů za splnění všech závazků korporace spatřuji vůbec nejtvrděší sankci dopadající na odpovědnost statutárních orgánů, neboť je s ní spojena značná hrozba majetkového postihu. Ustanovení zcela jistě posiluje postavení věřitelů. Na druhou stranu právní úprava ručení při úpadku vyvolává příliš mnoho aplikačních nejasností, které, dle mého názoru, bude nutné odstranit novelou zákona. Zároveň se domnívám, že by bylo méně komplikovaným řešením dát přednost před ručením vůči věřitelům při úpadku korporace sankci spočívající v uložení povinnosti členovi statutárního orgánu poskytnout plnění ve prospěch majetkové podstaty korporace, na jejíž majetek byl prohlášen konkurs, po vzoru britské úpravy. Také jsem nastínila řešení situace, kdy statutární orgán poruší povinnost vyplývající jak z ust. 99 IZ, tak z ust. § 68 ZOK, přičemž jsem dospěla k závěru, že ačkoliv

členem statutárního orgánu mohou být porušeny obě povinnosti, bude věřitelem uplatněn nárok pouze na základě jednoho právního předpisu.

Seznam použité literatury, právních předpisů a jiných zdrojů

Použitá literatura

- BĚLOHLÁVEK, J. Alexandr a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 2733 s. ISBN 978-80-7380-451-0.
- ČÁP, Zdeněk, JAHELKA, Petr, JOSKOVÁ, Lucie, HEJDA, Jan, VANĚČKOVÁ, Veronika. *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. 1. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2013, 784 s. ISBN 978-80-7201917-5.
- ČECH, Petr, ŠUK, Petr. *Právo obchodních společností. V praxi a pro praxi (nejen soudní)*. 1. vydání. Praha: Bova Polygon, 2016, 373 s. ISBN 978-80-7273-177-0.
- ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo. Akciová společnost*. 3 díl. Praha: ASPI, 2006, 360 s. ISBN 80-7357-164-1.
- ČERNÁ, Stanislava., PLÍVA, Stanislav a kol. *Podnikatel a jeho právní vztahy*. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, (Scripta iuridica; no. 13). Nakladatelství Eva Rozkotová, Beroun. 2013. 156 s. ISBN 978-80-87146-76-7.
- DAVIES, Paul. *Principles of modern company law*. 8. vydání. Londýn: Sweet & Maxwell/Thomson Reuters, 2008, 1343 s. ISBN 9780421949003.
- DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 696 s. ISBN 978-80-7478-633-4.
- FINCH, Vanessa. *Corporate insolvency law: perspectives and principles*. 2. vyd. Cambridge: Cambridge University Press, 2009, 867 s., ISBN 978-0-521-87810-4.
- GOODE, Roy. *Principles of Corporate Insolvency Law*. Londýn: Sweet & Maxwell/Thomson Reuters, 2011, 835 s. ISBN 978-0-414-04787-7.
- GRIFFIN, Stephen. *Personal Liability and Disqualification of company directors*. Oxford: Hart Publishing, 1999, 450 s. ISBN 978-1841130750.
- HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1504 s. ISBN 978-80-7400-555-8.
- HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční řízení*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 280 s. ISBN 978-80-7400-459-9.
- HAVEL, Bohumil. *Obchodní korporace ve světle proměn: Variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*. Praha: Auditorium s.r.o., 2010, 196 s. ISBN 978-80-87284-11-7.
- HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, 287 s. ISBN 978-80-7208-923-9.
- KEAY, Andrew. *Company directors' responsibilities to creditors*. Abingdon, Oxon: Routledge-Cavendish, 2007, 393 s. ISBN 1-84568-008-1.
- HEJDA, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. 1. Vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2013, 784 s. ISBN 978-80-7201-917-5.
- HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 2072 s. ISBN 978-80-7552-135-4.

- HURYCHOVÁ, Klára, BORSÍK, Daniel. *Corporate governance*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, 280 s. ISBN 978-80-7478-654-9.
- KOZÁK, Jan, DADAM, Alexandr, PACHL, Lukáš. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2016, 1668 s. ISBN 978-80-7357-243-3.
- KOZÁK, Jan, BUDÍN, Petr, DADAM, Alexandr, PACHL, Lukáš. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2013, 1272 s. ISBN 978-80-7357-243-3.
- KNAPPOVÁ, Marta. *Povinnost a odpovědnost v občanském právu*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, 255 s. ISBN 80-86432-55-6.
- LASÁK, Jan, HAVEL, Bohumil. *Kompendium korporálního práva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, 237 s. ISBN 978-80-7400-018-8.
- LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. I díl. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 1608 s. ISBN 978-80-7478-537-5.
- LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s. ISBN 978-80-7400-529-9.
- MANCELOVÁ, Silvia. *Lojalita a péče řádného hospodáře v akciové společnosti*. Praha: C. H. Beck, 2015, 132 s. ISBN 978-80-7400-584-8.
- MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, 864 s. ISBN 978-80-87576-80-9.
- PACHL, Lukáš. *Insolvenční zákon s judikaturou*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2011, 484 s. ISBN 978-80-7357-675-2.
- PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo. 5 díl. Odpovědnost (s přihlédnutím k návrhu nového občanského zákoníku)*. Praha: Wolters Kluwer, a.s. 2012. 356 s. ISBN 978-80-7357-714-8.
- RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: ASPI, 2008, 471 s. ISBN 978-807-3573-294.
- RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2017, 624 s. ISBN 978-80-7552-444-7
- RICHTER, Ondřej. *Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 307 s. ISBN 978-80-7400-549-7.
- ŘEHÁČEK, Oldřich. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 199 s. ISBN 978-80-7400-346-2.
- SHEIKH, Saleem. *A guide to the Companies Act 2006*. Abingdon, Oxon: Routledge-Cavendish, 2008, 1293 s. ISBN 0-203-88587-2.
- SIGMUNDOVÁ, Michaela a kol. *Péče řádného hospodáře v širším kontextu českého soukromého práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 149 s. ISBN 9788073804114.
- SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, DEVEROVÁ, Lenka a kol. *Právnícké osoby v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 540 s. ISBN 978-80-7400-445-2.
- ŠILHÁN, Josef. *Náhrada škody v obchodních vztazích a možnosti její smluvní limitace*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, 170 s. ISBN 978-80-7400-393-6.
- ŠTENGLOVÁ, Ivana., HAVEL, Bohumil., CILEČEK, Filip., KUHN, Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1008 s. ISBN 978-80-7400-480-3.

- VÍTEK, Jindřich. *Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností*. Praha: Wolters Kluwer, a.s. 2012. 388 s. ISBN 978-80-7357-862-6.
- VRBA, Milan. (ed.) *Odpovědnost a ručení v právu obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2013, 186 s. ISBN 978-80-87146-78-1.
- ZELENKA, Jaroslav a kol. *Insolvenční zákon. Poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2008, 796 s. ISBN 978-80-7201-707-2.

Odborné články

- BALÝOVÁ, Lucie. Péče řádného hospodáře ve volených orgánech obchodních korporací ve světle rekodifikace. *Obchodněprávní revue*. 2014, č. 7-8, s. 212. ISSN 1213-5313.
- BEJČEK, Josef. Principy odpovědnosti statutárních a dozorčích orgánů kapitálových společností. *Právní rozhledy*. 2007, č. 17, s. 613. ISSN 1210-6348.
- BOGUSKÝ, Petr. Ručení členů statutárního orgánu za dluhy obchodní korporace pro porušení povinnosti usilovat o odvrácení jejího úpadku. *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 11-12, s. 313. ISSN 1213-5313.
- BROULÍK, Jan. Pravidlo podnikatelského úsudku a riziko. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 6, s. 161. ISSN 1213-5313.
- ČECH, Petr. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. *Právní rádce*. 2007, č. 3, s. 4-16.
- ČECH, Petr. Nad několika rekodifikačními nejasnostmi. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 11-12, s. 324. ISSN 1213-5313.
- ČECH, Petr a kol. Právní jednání podnikatele. *Metodické aktuality*. 2013, č. 6, 64 s. ISSN 1211-4138
- ČERNÁ, Stanislava. Ještě k ručení vlivné a ovládající osoby za porušení povinnosti odvracet hrozící úpadek. *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 6, s. 169. ISSN 1213-5313.
- DOČKAL, Tomáš. Odpovědnost členů orgánu společnosti za porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře a povinností loajality. In VRBA Milan. (ed.) *Odpovědnost a ručení v právu obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2013, 44-55. ISBN 978-80-87146-78-1.
- ELIÁŠ, Karel. Variabilita života a právní schémata (K souběhu pracovního poměru s členstvím ve statutárním orgánu obchodní korporace). *Obchodněprávní revue*. 2009, č.10 s. 271. ISSN 1213-5313.
- HÁMORSKÁ, Andrea. Povinnost členů orgánů obchodních korporací jednat s péčí řádného hospodáře po rekodifikaci. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 9, s. 250. ISSN 1213-5313.
- HAMPEL, Petr. Statutární orgán a jeho základní povinnosti. *Rekodifikace & Praxe*. 2014, č. 11, s. 15-18. ISSN 1805-6822.
- HAVEL, Bohumil. O kogentnosti, vypořádání újmy a ručení vlivné osoby ve světle nového soukromého práva. *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 1, s. 13. ISSN 1213-5313.
- HAVEL, Bohumil. Postavení členů statutárních orgánů a jejich odpovědnost po 1. 1. 2014. *Právní rádce*. 2013, č. 5, s. 9. [online] [cit. 4. února 2015]. Dostupné z: <http://pravnicaradce.ihned.cz/c1-59952940-postaveni-clenu-statutarnich-organu-a-jejich-odpovednost-po-1-1-2014>.

- HAVEL, Bohumil. Společnost s ručením omezeným na úsvitu rekonstrukce. *Obchodněprávní revue*. 2011, č. 12, s. 351. ISSN 1213-5313.
- HAVEL, Bohumil. Synergie péče řádného hospodáře a podnikatelského úsudku. *Právní rozhledy*. 2007, č. 11, s. 413. ISSN 1210-6348.
- HURYCHOVÁ, (KULHÁNKOVÁ), Klára. Diskvalifikace z výkonu funkce v komparativním pohledu. *Obchodní právo*. 2014, č. 8, s. 324-331. ISSN 1210-8278.
- JOSKOVÁ, Lucie. Jednatelé jako kolektivní orgán. *Rekonstrukce & Praxe*. 2013, č. 10, s. 2-5.
- JOSKOVÁ, Lucie. Rozdělení působnosti v rámci kolektivního orgánu a jeho dopad na odpovědnost. *Bulletin advokacie*. 2014, č. 7-8, s. 46-50. ISSN 1210-6348. [online] [cit. 6. února 2015],
Dostupné z: http://www.bulletin-advokacie.cz/assets/zdroje/casopis/2014/BA_7-8_web.pdf
- KOLESÁR, Pavel., HAVEL, Bohumil. Něco málo k hysterii okolo (staro)nové návrhové povinnosti pro předlužení. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 2, s. 42. ISSN 1213-5313.
- KOŽIAK, Jaromír. Pravidlo podnikatelského úsudku v návrhu zákona o obchodních korporacích (a zahraničních právních úpravách), *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 4, s. 108. ISSN 1213-5313.
- LASÁK, Jan. Akciová společnost na prahu rekonstrukce: základní novinky. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 2, s. 46. ISSN 1213-5313.
- LASÁK, Jan. Ve jménu korporace: derivativní žaloby vůči členům statutárního orgánu. *Obchodněprávní revue*. 2010, č. 3, s. 74. ISSN 1213-5313.
- MORAVEC, Tomáš. Povinnost dlužníka podat insolvenční návrh v české a německé právní úpravě. *Právo, časopis pro právní teorii a praxi*. 2010, č. 4. [online] [cit. 15. února 2015].
Dostupné z: <http://www.ustavprava.cz/cz/sekce/casopis-pravo-2010-4-povinnost-dluznika-podat-insolvenzni-navrh-v-ceskem-a-nemeckem-pravni-uprave-178/>
- PAVLŮ, Robert., BAIER, Jaroslav. Odpovědnost za škodu způsobenou informací nebo radou dle § 2950 NOZ. *Rekonstrukce & Praxe*. 2014, č. 5, s. 6-9. ISSN 1805-6822.
- POHL, Tomáš. Odpovědnost za škodu podle insolvenčního zákona. *Bulletin advokacie*. 2010, č. 7-8, s. 33-42. ISSN 1210-6348. [online] [cit. 15. února 2015]. Dostupné z: http://www.bulletin-advokacie.cz/assets/zdroje/casopis/2010/ba_7-8_2010_web.pdf.
- POKORNÁ, Jarmila. K některým otázkám právního postavení členů představenstva akciové společnosti. In LASÁK, Jan., HAVEL, Bohumil. *Kompendium korporálního práva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s.69-72, ISBN 978-80-7400-018-8.
- PRAŽÁK, Pavel. Má institut právní odpovědnosti v návrhu nového občanského zákoníku jasnou koncepci? *Právní rozhledy*. 2012, roč. 20, č. 3, s. 101-105. ISSN 1210-6348.
- PRIELOŽNÝ, Milan. Diskvalifikace (nejen) člena statutárního orgánu po rekonstrukci. *Právní rádce*. 2012, č. 10, s. 24-27.
- ŘEHÁČEK, Oldřich. Jednání členů představenstva akciové společnosti a obchodní vedení akciové společnosti. *Bulletin advokacie*. 2008, č. 5, s. 22 - 27. ISSN 1210-6348. [online] [cit. 9. února 2015].
Dostupné z: http://www.bulletin-advokacie.cz/assets/zdroje/casopis/2008/BA_08_05.pdf
- SPRINZ, Petr. Nelegitimní zahájení insolvenčního řízení: problémy, možnosti obrany a legislativní reakce. *Obchodní právo*. 2013, č. 3, s. 90-97. ISSN 1210-8278
- SZABO, Vladimír. K překážce výkonu funkce dle § 381 obchodního zákoníku. *Bulletin advokacie*. 2008, č. 5, s. 45-47. ISSN 1210-6348. [online] [cit. 1. března 2015]. Dostupné z: http://www.bulletin-advokacie.cz/assets/zdroje/casopis/2010/ba_10_web.pdf

- TOMSA, Miloš. Náhrada škody a nemajetkové újmy v novém občanském zákoníku. *Obchodní právo*. 2013, č. 11, s. 386-393. ISSN 1210-8278
- VLASÁK, Michal. Vybrané otázky práva civilních deliktů v novém občanském zákoníku na pozadí PETL. *Právní rozhledy*. 2012, roč. 20, č. 15-16, s. 561-567. ISSN 1210-6348.
- VRBA, Milan. Sankční ručení členů orgánů při způsobení škody obchodní společností. In VRBA, Milan. (ed.) *Odpovědnost a ručení v právu obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2013, 105-120. ISBN 978-80-87146-78-1.
- VRBA, Milan. Test úpadku při výplatě zisku v kapitálové společnosti. *Obchodněprávní revue*. 2014, č. 2, s. 41. ISSN 1213-5313.
- VRBA, Milan, ŘEHÁČEK, Oldřich. Nová úprava obchodních korporací a některé její souvislosti s insolvenčním právem. *Právní rozhledy*. 2012, roč. 20, č. 10, s. 360. ISSN 1210-6410.
- ZVÁRA, Michael. Ručení členů statutárních orgánů kapitálových společností za dluhy společnosti vůči věřitelům dle § 68 zákona o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 2016, č. 5, s. 135. ISSN 1213-5313.
- ŽIŽLAVSKÝ, Michal. Odpovědnost manažerů za opožděné podání insolvenčního návrhu po 1. lednu 2012. *Bulletin advokacie*. 2011, č. 11, s. 36 - 40. ISSN 1210-6348.
- ŽIŽLAVSKÝ, Michal. Protržení firemního závoje – odpovědnost společníků za protahování krizové situace a opožděné podání insolvenčního návrhu. *Ad Notam*. 2012, č. 2, s. 3.

Použité právní předpisy

- Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 334/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 120/2001 Sb., exekuční řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 292/2013 Sb., zákona o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti ČR č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů.

Právní předpisy Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku

- Zákon o diskvalifikaci ředitelů z roku 1986 - Company Directors Disqualification Act 1986.
- Zákon o obchodních společnostech z roku 2006 – Companies Act 2006
- Insolvenční zákon z roku 1986- Insolvency Act 1986
- Zákon o malých podnicích, podnikání a zaměstnanosti - The Small Business, Enterprise and Employment Act 2015
- Zákon o podnikání – Enterprise Act 2002

Použitá soudní judikatura

Ústavní soud České republiky

- Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 5. května 2011, sp.zn. III.ÚS 973/11

Nejvyšší soud České republiky

- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. února 2003, sp. zn. 25 Cdo 986/2001; 25 Cdo 987/2001
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. dubna 2006, sp. zn. 5 Tdo 94/2006
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. srpna 2004, sp. zn. 29 Odo 479/2003
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. července 2004, sp. zn. 21 Cdo 328/2004
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. září 2007, sp.zn. 29 Odo 1220/2005
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. října 2009, sp. zn. 29 Cdo 4824/2007
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. dubna 2012, sp.zn. 29 Cdo 4968/2009
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. června 2014, sp.zn. 29 Cdo 4150/2013
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. března 2011, sp.zn. 29 Cdo 4276/2009
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. června 2011, sp.zn. 26 Cdo 4849/2008
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. května 2012, sp.zn. 23 Cdo 4240/2010
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. srpna 2013, sp. zn. 29 Cdo 3688/2011
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 2. září 2009, sp.zn. 29 Cdo 3526/2007
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. ledna 2012, sp.zn. 29 Cdo 134/2011
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. září 2010, sp.zn. 29 Cdo 1657/2009
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. září 2010, sp. zn. 29 Cdo 2308/2009
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. června 2014, sp.zn. 29 Cdo 2735/2012
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. června 2012, sp.zn. 29 Cdo 3542/2011
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. ledna 2009, sp.zn. 32 Cdo 683/2008
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. března 2008 sp. zn. 23 Cdo 4194/2008
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. dubna 2010 sp.zn. 29 Cdo 2308/2008
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. listopadu 2004, sp. zn. 21 Cdo 1634/2004
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. října 2005, sp.zn. 26 Cdo 781/2005
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. října 2005, sp.zn. 5 Tdo 1208/2005
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. ledna 2012, sp. zn. 29 Cdo 4462/2011
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 1. března 2012, sp. zn. 29 NSČR 38/2010

- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. června 2009, sp.zn. 29 Cdo 3663/2008
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. července 2014, sp.zn. 29 Cdo 1839/2014
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. prosince 2011, sp.zn. 29 NSČR 14/2011-A-20 (ve věci sp.zn. MSPH 88 INS 14537/2010, 2 VSPH 1243/2010-A-11)
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. února 2009, sp.zn. 29 NSČR 7/2008-A-16 (ve věci sp.zn. KSBR 31 INS 1583/2008, 2 VSOL 67/2008-A-9)
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. ledna 2012, sp.zn. 29 Cdo 4462/2011 (ve věci sp.zn. 80 K 10/2003, 1 Ko 75/2007-243)
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. července 2012, sp. zn. 29 NSČR 15/2010 (ve věci sp.zn. KSBR 40 INS 5261/2008, 2 VSOL 345/2009-A-79)
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. dubna 2010, sp. zn. 29 NSČR 30/2009 (ve věci sp.zn. KSPH 37 INS 4935/2008, 2 VSPH 169/2009-A-52)
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. září 2013, sp. zn. 29 NSCR 53/2011 (ve věci sp.zn. KSLB 76 INS 5809/2010, 3 VSPH 973/2011-P14-7)

Vrchní soud v Praze

- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. července 2009, sp.zn. 1 VSPH 329/2009-A-13 ve věci sp.zn. KSLB 76 INS 2738/2009. [online] [cit. 13. února 2015]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/1VSPH329/2009>
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. července 2009, sp. zn. 1 VSPH 364/2009-A ve věci sp.zn. KSUL 45 INS 3601/2009. [online] [cit. 15. února 2015]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/1VSPH364/2009>
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. října 2011, sp.zn. 3 VSPH 491/2011-A-30 ve věci sp.zn. MSPH 95 INS 1776/2011. [online] [cit. 17. února 2015]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/3VSPH491/2011>
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. prosince 2010, sp.zn. 1 VSPH 1010/2010-A-24 ve věci sp.zn. MSPH 98 INS 9006/2010. [online] [cit. 17. února 2015]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/1VSPH1010/2010>
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. února 2013, sp.zn. 3 VSPH 136/2013-B-51, ve věci sp.zn. MSPH 78 INS 8880/2012. [online] [cit. 17. února 2015]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/3VSPH136/2013>
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. září 2014, sp.zn. 4 VSPH 1725/2014-B-31, ve věci sp.zn. MSPH 76 INS 17598/2013. [online] [cit. 17. února 2015]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/4VSPH1725/2014>
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. května 2009, sp.zn. 1 VSPH 190/2009-B-62 ve věci sp.zn. KSUL 69 INS 2058/2008. [online] [cit. 17. února 2015]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/1VSPH190/2009>
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. března 2008, sp.zn. 1VSPH 7/2008-A ve věci sp.zn. KSUL 43 INS 384/2008. [online] [cit. 19. února 2015]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/1VSPH7/2008>
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. prosince 2013, sp.zn. 2 VSPH 901/2013-A-20 ve věci sp.zn. MSPH 99 INS 10443/2013. [online] [cit. 19. února 2015]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/2VSPH901/2013>

- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. prosince 2013, sp.zn. 2 VSPH 901/2013-A-20 ve věci sp.zn. MSPH 99 INS 10443/2013. [online] [cit. 19. února 2015]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/2VSPH901/2013>
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. listopadu 2014, sp.zn. 1 VSPH 1853/2014-A-54 ve věci sp.zn. MSPH 94 INS 16566/2013. [online] [cit. 21. února 2015]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/1VSPH1853/2014>
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. října 2010, sp.zn. 1 VSPH 892/2010-P14-7 ve věci sp.zn. KSUL 69 INS 2401/2010. [online] [cit. 21. února 2015]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/1VSPH892/2010>
- Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 4. září 2014, sp.zn. 101 VSPH 308/2014-80, (sp.zn. 36 ICm 3492/2013) ve věci sp.zn. KSPH 36 INS 14001/2013. [online] [cit. 17. března 2015]. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=14851287>
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. května 2012, sp.zn. 1 VSPH 434/2012-A-45 ve věci MSPH 79 INS 20369/2011. [online] [cit. 17. března 2017]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/1VSPH434/2012>
- Usnesení Vrchního soudu v Praze č.j. 4 VSPH 53/2017-B-59 ze dne 19. ledna 2017 ve věci KSLB 86 INS 15150/2014. [online] [cit. 17. března 2017]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/4VSPH53/2017>
- Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 21. dubna 1993, sp. zn. 6 Cdo 108/92.

Vrchní soud v Olomouci

- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. prosince 2008, sp.zn. 1 VSOL 157/2008-A-30 ve věci sp.zn. KSBR 44 INS 639/2008. [online] [cit. 15. února 2015]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/1VSOL157/2008>
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. března 2012, sp.zn. 3 VSOL 94/2012-A-9 ve věci sp.zn. KSOS 38 INS 576/2012. [online] [cit. 15. února 2015]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/3VSOL94/2012>
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 15. května 2012, sp.zn. 2 VSOL 311/2012-B-95 ve věci sp.zn. KSBR 24 INS 2680/2009. [online] [cit. 17. února 2015]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/2VSOL311/2012>
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. listopadu 2010, sp.zn. 3 VSOL 421/2010-B-22, ve věci sp.zn. KSOS 14 INS 8315/2009. [online] [cit. 17. února 2015]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/3VSOL421/2010>
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. března 2011, sp.zn. 2 VSOL 43/2011-B-85, ve věci sp.zn. KSBR 24 INS 7483/2009. [online] [cit. 17. února 2015]. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=1946067>
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 12. ledna 2015, sp.zn. 2 VSOL 1295/2014-B-83, ve věci sp.zn. KSOS 14 INS 35225/2013. [online] [cit. 17. února 2015]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/2VSOL1295/2014>
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. dubna 2013 sp.zn. 3 VSOL 267/2013-A-19 ve věci sp.zn. KSOS 36 INS 4470/2013. [online] [cit. 21. února 2015]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/3VSOL267/2013>
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 4. listopadu 2004, sp.zn. 8 Cmo 439/2004. [online] [cit. 7. března 2015]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/VSOL8Cmo439/2004>

- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 4. března 2015, sp.zn. 2 VSOL 115/2015-B-96, ve věci sp.zn. KSOS 14 INS 35225/2013. [online] [cit. 17. března 2017]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/2VSOL115/2015>

Krajské soudy

- Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 9. července 2014, sp.zn. KSPL 54 INS 17840/2014 – A - 15
- Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. listopadu 2014, sp.zn. MSPH 96 INS 26398/2014 – A – 20, [online] [cit. 21. února 2015]. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=15405276>

Použitá soudní judikatura Spojeného království Velké Británie a Severního Irska

- Abou-Rahmah v Abacha [2006] EWCA Civ 1492; [2007] Bus. L.R. 220; [2007] 1 ALL E.R. (Comm) 827; [2007] 1 Lloyd's rep. 115; [2007] W.T.L.R. 1; (2006-07) 9 I.T.E.L.R. 401
- Ambrose Lake Tin & Copper Mining Co Ex p. Moss, Re [1880] L.R.14 Ch.D. 390 CA.
- Barlow Clowes International Ltd (In Liquidation) v Eurotrust International Ltd [2005] UKPC 37; [2006] 1 W.L.R. 1476.
- Barnett (Augustus) & Sons Ltd, Re (1986) 2 BCC 98904.
- Bath Glass Ltd, Re [1988] BCLC 329.
- Brooks and another (Joint Liquidators of Robin Hood Centre plc in liquidation) v Armstrong and another [2016] EWHC 2893 (Ch), [2016] All ER (D) 117.
- Carecraft Construction Co Ltd, Re [1994] 1 W.L.R. 172; [1993] 4 All E.R.499; [1993], B.C.C. 336; [1993] B.C.L.C. 1259, CH D.
- Colin Gwyer & Associates Ltd v London Wharf (Limehouse) Ltd [2003] 2 BCLC 153.
- Continental Assurance, Re [2001] BPIR 733.
- Cooper (Gerald) Chemicals Ltd, Re [1978] Ch 262.
- Cornhill Insurance Plc v Improvement Services Ltd. [1986], 1.W.L.R. 114; [1986] 2 B.C.C. 98942; [1986] P.C.C. 204, Ch D.
- Dawson Print Group, Re (1987) 3 B.C.C. 322; [1987] B.C.L.C. 601, CH D.
- Dorchester Finance Co. Ltd v. Stebbing [1989] B.C.L.C. 498, CH D.
- Douglas Construction Services Ltd, Re [1988] BCLC 397.
- ESS Production Ltd v. Sully [2005] BCC 435.
- Extrasure Travel Insurances Ltd and another v Scattergood and another [2002], All ER (D) 307.
- Facia Footwear Ltd (in administration) v. Hinchliffe [1998] 1 BCLC 218.
- Feld Robert Philip v Secretary of State for Business, Innovation & Skills Re. Aerospace & Technical Engineering Limited [2014] EWHC 1383 (Ch).
- Frederick Inns Ltd, Re [1991] ILRM 582; [1994] ILRM 387.
- Grayan Building Services Ltd. (In Liquidation), Re [1995], Ch. 241; [1995] 3 W.L.R. 1 [1995] B.C.C. 554; [1995] 1. B.C.L.C. 276; (1995) 92 (1) L.S. G. 36; (1994) 138 S.J.L.B. 227 CA.

- Gwyer v London Wharf (Limehouse) Ltd [2003] 2 BCLC 153; [2002] EWHC 2748.
- Hooker Investments Pty Ltd. v Email Ltd [1986], 10 ACLR 443.
- Hitco 2000 Ltd, Re [1995] 2 BCLC 63.
- Hutton v West Cork Railway Co [1883], 23 LR CH D 654.
- Jetivia SA v Bilta (UK) Ltd (In Liquidation) and others [2015] UKSC 23. [online] [cit. 30. 12. 2016]. Dostupné z <http://www.bailii.org/uk/cases/UKSC/2015/23.html>.
- Kinsela v. Russell Kinsela Pty Ltd [1986] 4 ACLC 215.
- Kuwait Asia Bank EC v National Mutual Life Nominees Ltd [1990] BCC 567, [1991] 1 AC 187.
- Linton v. Telnet Pty Ltd (1999) 30 ACSR 465.
- Liquidator of Marini Ltd v Dickens [2004] BCC 172; [2003] EWHC 334.
- Lo-Line Electric Motors Ltd, Re [1988] Ch. 477; [1988] 3 W.L.R. 26 [1988] 2 All E.R. 692.
- Longmeade Ltd (In Administration), Re [2016] EWHC 356 (Ch). [online] [cit. 28. prosince 2016]. Dostupné z: <http://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/Ch/2016/356.html>.
- Macplant Services v Contract Lifting Services Ltd. [2008], CSOH 158, 2009 S.C. 125; 2008 G.W.D.
- Morphitis v Bernasconi [2003] EWCA Civ 289; [2003] Ch 552; [2003] BCC 540.
- Morris v State Bank of India [2003] BCC 735; [2004] 2 BCLC 236; [2004] BCC 404; [2005] EWCA Civ 693; [2005] 2 BCLC 328; [2005] BPIR 1067.
- Multinational Gas and Petrochemical Co v Multinational Gas and Petrochemical Services Ltd [1983] Ch 258.
- Nicholson v Permakraft (NZ) Ltd [1985] 3 ACLC 453.
- Oasis Merchandising Services Ltd, Re [1995] BCC 911; [1997] 1 All ER 1009.
- Pantone 485 Ltd, Re [2002] 1 BCLC 266.
- Pierson (Brian D.) (Contractors) Ltd, Re [1999] BCC 26; [2001] BCLC 275.
- Produce Marketing Consortium Ltd, Re (1989) 5 BCC 569.
- Purpoint Ltd, Re [1991] BCC 121; [1991] BCLC 491.
- R v Grantham [1984] 1 QB 675; [1984] 2 WLR 815; [1984] BCLC 270 .
- R v Holmes (David Leonard) [1991] B.C.C. 394; (1992) 13 Cr. App. R. (S.) 29, [1991] Crim. L.R. 790 CA.
- Rubin v Gunner [2004] EWHC 316; [2004] BCC 684; [2004] 2 BCLC 110.
- Ralls Builders Limited (in liquidation) [2016] EWHC 243 (Ch); [2016] EWHC 1812 (Ch). [online] [cit. 10. ledna 2017]. Dostupné z: <http://www.radcliffechambers.com/wp-content/uploads/2016/07/Ralls-Stage-2-Judgment.pdf>
- Sarflax Ltd, Re [1979] 1 Ch 592.
- Secretary of State for Trade and Industry v Baker [2000] 1 W.L.R. 634, [1999] 1 All E.R. 1017; [1999] B.C.C. 960; [1999] 1 B.C.L.C. 262; (1998) 95 (45) L.S.G. 38; (1998) 148 N.L.J. 1474, Ch D.
- Secretary of State for Trade and Industry v Hollier [2006] EWHC 1804 (Ch); [2007] Bus. L.R. 352; [2007] B.C.C. 11.
- Secretary of State for Trade and Industry v Langridge [1991] Ch. 402; [1991] 2 W. L.R. 1343; [1991] 3 All E.R. 591; [1991] B.C.L.C. 543, CA.
- Sevenoaks Stationers (Retail) Ltd, Re [1991] CH. 164; [1990] 3 W.L.R. 1165; [1991] 3 All E.R. 578; [1990] B.C.C. 765; [1991] B.C.L.C 325; (1990) 134. S.J. 1367 CA.

- Stonegate Securities Ltd v Gregory [1980] Ch. 576, 3 W.L.R. 168; [1980] 1 All E.R. 241; (1980) 124 S.J. 495, CA.
- Stone & Rolls Ltd v Moore Stephens [2009] UKHL 39, [2009] 1 AC 1391. [online] [cit. 30. 12. 2016]. Dostupné z: <http://www.bailii.org/uk/cases/UKHL/2009/39.html>.
- The Official Receiver v Roger Charles Gawn [2014] EWHC J0122-2.
- Ultraframe Ltd v Fielding [2005] EWHC 1638 (Ch); [2006] F. S. R. 17 [2007] W.T.L.R. 835; (2005) 28 (9) I.P.D. 28069.
- Vivendi SA and Centenary Holdings Ltd v Murray Richards and Stephen Bloch [2013] EWHC 3006 (Ch). [online] [cit. 30. 12. 2016]. Dostupné z: <http://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/Ch/2013/3006.html>.
- West Mercia Safetywear Ltd v. Dodd [1988] 4 BCC 30, [1988] BCLC 250.
- Winkworth v Edward Baron Development Co. Ltd [1986] 1 W.L.R. 1512; [1987] 1 All E.R. 114, (1987) 1 F.T.L.R. 176, (1987) 53 P & C.R. 378; [1987] Fam. Law 166; (1987) 84 L.S.G. 340; (1986) 130 S.J. 954, HL.
- Yukong Lines Ltd of Korea v Rendsburg Investments Corporation [1998] BCC 870.

Jiné zdroje

- Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. [online] [cit. 4. února 2015]. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/OZ_Duvodova_zprava_11042011.pdf
- ČECH, Petr. Náhrada škody dle nového občanského zákoníku, Rekodifikace soukromého práva, Legal news: Prosinec 2013. [online] [cit. 4. února 2015]. Dostupné z: <http://www.glatzova.com/files/download/glatzova-newsletter-legal-news-nahrada-skody-dle-noveho-obcanskeho-zakoniku.pdf>
- ČERNÁ, Stanislava. K postavení likvidátora. *Právní rádce*. [online] [cit. 14. února 2015]. Dostupné z: <http://pravniciradce.ihned.cz/c1-51924580-k-postaveni-likvidatora>
- DAVIES, John. A guide to directors' responsibilities under the Companies Act 2006, The Association of Chartered Certified Accountants, 2007. [online] [cit. 9. 11. 2016]. Dostupné z: <http://www.accaglobal.com/content/dam/acca/global/PDF-technical/business-law/tech-tp-cdd.pdf>
- DVOŘÁK, Dušan, BEZDĚK, Adam, RADA, Tomáš, VANÍČEK, David. Věřitelský insolvenční návrh. [online] [cit. 18. února 2015]. Dostupné z: http://www.drivlegal.cz/media/newsletters/dsb_newsletter_3-2012.pdf
- HIGGS, Derek. Review of the role and effectiveness of non-executive directors („Higgs report“), Londýn 2003, [online] [cit. 25. ledna 2017]. Dostupné z: <http://www.ecgi.org/codes/documents/higgsreport.pdf>
- HIMMATOVÁ, Hana. Odmítnutí insolvenčního návrhu – jak tomu zabránit? *Bulletin advokacie* [online] [cit. 18. února 2015]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/odmitnuti-insolvencniho-navrhu-jak-tomu-zabranit?browser=full>
- JINDRA, Václav. Nová právní úprava úpadkového práva - Moratorium versus ochranná lhůta. *Epravo.cz*. [online] [cit. 18. února 2015]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/nova-pravni-uprava-upadkoveho-prava-moratorium-versus-ochranna-lhuta-51212.html>

- KEAY, Andrew. Wrongful trading : problems and proposals. *Northern Ireland Legal Quarterly*, 2014. ISSN 0029-3105. [online] [cit. 18. února 2017]. Dostupné z: http://eprints.whiterose.ac.uk/78501/2/Wrongful%20trading%20article%2013%20NILQ_with_coversheet.pdf
- KOMÁREK, Lukáš. Odpovědnost za škodu způsobenou opožděným podáním insolvenčního návrhu dle insolvenčního zákona. *Epravo.cz*. [online] [cit. 15. února 2015]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/odpovednost-za-skodu-zpusobenou-opozdenym-podanim-insolvencniho-navrhu-dle-insolvencniho-zakona-91415.html>
- KOZÁK, Jan. Poradna konkursních novin - moratorium. *Konkursní noviny*. [online] [cit. 18. února 2015]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek/poradna-konkursnich-novin-136>
- LANSKÝ, Lubomír, BARTŮŇKOVÁ, Anna. Odpovědnost za škodu a jiné následky porušení povinností v insolvenčním řízení. *Epravo.cz*. [online] [cit. 19. února 2015]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/odpovednost-za-skodu-a-jine-nasledky-poruseni-povinnosti-v-insolvencnim-rizeni-52874.html>
- LASÁK, Jan. Pár poznámek péči řádného hospodáře členů statutárního orgánu na prahu rekonstrukce. *Epravo.cz*. [online] [cit. 17. března 2015]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/par-poznamek-k-peci-radneho-hospodare-clenu-statutarniho-organu-na-prahu-rekodifikace-76933.html>
- MARTÍNKOVÁ, Kateřina. Ručení členu orgánu při úpadku obchodní korporace. *Epravo.cz*. [online] [cit. 17. března 2017]. Dostupné z: http://tablet.epravo.cz/4-2016/30_tema-vydani-ruceni-clenu-organu-pri-upadku-obchodni-korporace
- PACHL, Lukáš. Podat insolvenční návrh pro předlužení je již povinnost. *Konkursní noviny*. [online] [cit. 13. února 2015]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek/podat-insolvencni-navrh-pro-predluzeni-je-jiz-povinnost>
- RICHTER, Ondřej. K náležitostem insolvenčního návrhu. *Epravo.cz*. [online] [cit. 19. února 2015]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-nalezitostem-insolvencniho-navrhu-86809.html>
- RŮŽIČKA, Michal. K možnému způsobu zhojení vad insolvenčního návrhu. *Epravo.cz*. [online] [cit. 18. února 2015]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-moznemu-zpusobu-zhojeni-vad-insolvencniho-navrhu-83684.html>
- SOKOL, Tomáš. Budoucí legislativa upravující obchodní korporace. *Parlamentní magazín*. [online] [cit. 28. února 2015]. Dostupné z: <http://www.parlamentnimagazin.cz/tomas-sokol-budouci-legislativa-upravujici-obchodni-korporace/>
- ŠVÉDA, Martin., HODAČOVÁ, Helena. Přichází konec možnosti šikany v insolvenčním řízení? *Epravo.cz*. [online] [cit. 18. února 2015]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/prichazi-konec-moznosti-sikany-v-insolvencnim-rizeni-84832.html>
- THEOBALD, Hans-Ulrich., BUDÍKOVÁ, Petra. Povinnost k podání insolvenčního návrhu po novele v praxi. *Epravo.cz*. [online] [cit. 15. února 2015]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/povinnost-k-podani-insolvencniho-navrhu-po-novele-v-praxi-84833.html>
- TLUČHOŘOVÁ, Martina. Šikanózní insolvenční návrh. *Epravo.cz*. [online] [cit. 19. února 2015]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/sikanozni-insolvencni-navrh-94594.html>

- VLKOVÁ, Jana. Náhrada škody vzniklé porušením povinnosti podat insolvenční návrh. *Epravo.cz*. [online] [cit. 15. února 2015]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/nahrada-skody-vznikle-porusenim-povinnosti-podat-insolvenčni-navrh-88303.html>
- VODIČKA, Karel. Věřitelský insolvenční návrh. *Bulletin advokacie*. [online] [cit. 18. února 2015]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/veritelsky-insolvenčni-navrh>
- VRAJÍK Michal., HUML, Ondřej. Je povinností řádného hospodáře vymáhat dluhy společnosti? *Epravo.cz*. [online] [cit. 21. února 2015]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/je-povinnosti-radneho-hospodare-vymahat-dluhy-spolecnosti-75636.html>
- Stanovisko občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 18. listopadu 1970, Cpj 87/70, publikované pod č. 55 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1971. [online] [cit. 4. února 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptcojxgfpexzvvgvpwg2lw>
- Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne ze 17. 6. 1998, Cpj 19/98, publikované pod č. 52 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1998. [online] [cit. 10. února 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptcojzhbpxexzvvgjpwg2lw&groupIndex=0&rowIndex=0>
- *Study on Directors' Duties and Liability*, vytvořeno pro Evropskou komisi DG Markt: Gerner-Beuerle Carsten, Paech Philipp a Schuster Philipp Edmund, Department of Law, London School of Economics, LSE Enterprise, Londýn 2013. [online] [cit. 2. ledna 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/board/2013-study-analysis_en.pdf
- Oficiální webové stránky k insolvenčnímu řízení, sekce expertní skupina- Statistika. [online] [cit. 18. února 2015] Dostupné z: <http://insolvenčni-zakon.justice.cz/expertni-skupina-s22/statistiky.html>
http://insolvenčni-zakon.justice.cz/downloads/statistiky/Statisticke_udaje_za_rok_2013.pdf
http://insolvenčni-zakon.justice.cz/downloads/statistiky/Statisticke_udaje_za_1_ctvrtleti_roku_2014.pdf
http://insolvenčni-zakon.justice.cz/downloads/statistiky/Statisticke_udaje_za_2_ctvrtleti_roku_2014.pdf
- Výzkum insolvence, prezentace výzkumného projektu registrovaného u Technologické agentury České republiky pod evidenčními čísly TD010093, TD020190. [online] [cit. 18. února 2015] Dostupné z: http://www.creditreform.cz/fileadmin/user_upload/CR-International/local_documents/cz/Presseartikel/Insolvence_2014.pdf
- Insolvence 2016. Insolvenční řízení, očekávání, realita a budoucnost insolvenčního řízení – Výsledky výzkumu VŠE, SCHÖNFELD Jaroslav. 26. 4. 2016. [online] [cit. 18. února 2017] Dostupné z: <http://vyzkuminsolvence.cz/data/files/2016-cnb/3-insolvenčni-rizeni-ocekavani-realita-a-budoucnost-insolvenčního-rizeni-vysledky-vyzkumu-vse.pdf>
- Insolvenční rejstřík. [online] [cit. 21. února 2015]. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=15847202>
<https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=15568373>
<https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=15568702>
<https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=15090973>
<https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=13969025>

- Linklaters.com: How effective is wrongful trading legislation in holding rogue directors to account? Londýn, květen 2016, s. 1. [online] [cit. 28.12.2016]. Dostupné z: http://www.linklaters.com/pdfs/mkt/london/GC6805_Rogue_Directors_BAFS_FINAL_A_SC REEN.PDF
- The Law Commission. The illegality defence. Londýn: The Stationery Office. Březen 2010. ISBN: 9780102964554. [online] [cit. 30. prosince 2016]. Dostupné z: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/229171/0412.pdf.
- The Insolvency service: Enforcement outcomes, experimental statistics, duben 2015 – březen 2016. [online] [cit. 30. prosince 2016]. Dostupné z: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/522527/disqwork-april15-to-march16-1.pdf
- The Insolvency service: Press release, Lid lifted on crane hire director's insolvent trading, březen 2016. [online] [cit. 25. ledna 2017]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/news/lid-lifted-on-crane-hire-directors-insolvent-trading>
- Howes Percival, Case studies, září 2014, [online] [cit. 28. 12. 2016]. Dostupné z: <http://www.howespercival.com/resources-and-events/case-studies/insolvency-recent-directors-disqualification-cases>
- Companies house register for disqualified company directors. [online] [cit. 25. ledna 2017]. Dostupné z: <https://beta.companieshouse.gov.uk/disqualified-officers/natural/pNSPiSZLLNjolyzHfzFTAknPAC8>
<https://beta.companieshouse.gov.uk/disqualified-officers/natural/t6VFJJsTD3jrHSMQGCTFUa07u-U>
https://beta.companieshouse.gov.uk/disqualified-officers/natural/FchYz7DqWc6f4_iLGK019yVKqbo
- Analýza společnosti CRIF - Czech Credit Bureau. [online] [cit. 20. ledna 2017]. Dostupné z: <http://www.informaceofirmach.cz/analyza-firmy-ktere-nezverejnuji-ucetni-zaverky-konci-temer-6x-casteji-v-exekuci/>
- Study Guide: Corporate governance: the board of directors and standing committees. The Association of Chartered Certified Accountants, 2007. [online] [cit. 20. 12. 2016]. Dostupné z: http://www.accaglobal.com/content/dam/acca/global/PDF-students/2012s/sa_oct12-flfab_governance.pdf
- Department for Business Innovation & Skills, Transparency & Trust: Enhancing the transparency of UK Company Ownership and increasing trust in UK business. Discussion paper, Londýn, červenec 2013. [online] [cit. 26. 6. 2016]. Dostupné z: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/212079/bis-13-959-transparency-and-trust-enhancing-the-transparency-of-uk-company-ownership-and-increasing-trust-in-uk-business.pdf
- Department for Business Innovation & Skills. Corporate directors: Scope of exceptions to the prohibition of corporate directors. Londýn, listopad 2014. [online] [cit. 26. 6. 2016]. Dostupné z: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/378197/bis-14-1017-scope-of-exceptions-to-prohibition-of-corporate-directors.pdf
- Department for Business Innovation & Skills, Transparency & Trust: Enhancing the transparency of UK Company Ownership and increasing trust in UK business. Government response, Londýn, duben 2014. [online] [cit. 26. 6. 2016]. Dostupné z: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/304297/bis-14-672-transparency-and-trust-consultation-response.pdf

- LexisNexis: Wrongful trading claims under section 214 of the Insolvency Act 1986 and the process for bringing the claim. [online] [cit. 26. 6. 2016]. Dostupné z:
http://www.halsburyslawexchange.co.uk/wp-content/uploads/sites/8/2015/09/0815-032-Practice-Note_Wrongful-Trading-Claims.pdf
- The official home of UK legislation. [online] [cit. 26. 6. 2016]. Dostupné z:
<http://www.legislation.gov.uk/>
<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/contents>
<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1986/45/contents>
<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1986/46/contents>
<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2015/26/contents/enacted>
<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2002/40/contents>

Abstrakt práce

Rigorózní práce se zabývá odpovědností reprezentantů obchodních korporací (statutárních orgánů a ředitelů) v případě porušení povinností ze zákona o úpadku. Hlavním cílem práce je analyzovat odpovědnost statutárních orgánů, která je obsažena v insolvenčním zákoně a v zákoně o obchodních korporacích. Současně se práce věnuje odpovědnosti ředitelů v britském právu a srovnává jednotlivé aspekty odpovědnosti reprezentantů obchodních korporací.

V českém právu je statutární orgán povinen podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl, nebo při náležitě pečlivosti měl dozvědět o svém úpadku. Pokud statutární orgán povinnost podat včas insolvenční návrh nesplní, bude odpovídat věřitelům za škodu nebo jinou újmu, kterou jim tímto způsobí. Ředitelé v britském právu sice nemusejí, ocitne-li se korporace v úpadku, podat insolvenční návrh, ale musí jednat v zájmu věřitelů, jakmile se korporace ocitne v hrozícím úpadku. Jestliže ředitel nepřestane provozovat závod, ačkoliv je zřejmé, že korporace nebude schopna svůj úpadek odvrátit, vystaví se odpovědnosti vyplývající z titulu wrongful trading. Současně mohou ředitelé odpovídat za fraudulent trading nebo misfeasance.

Reprezentanti obchodních korporací musí vykonávat svou funkci s nezbytnou loajalitou a péčí, přičemž svým jednáním zejména nesmí způsobit úpadek korporace. Statutární orgán může být povinen, v souladu se zákonem o obchodních korporacích, vydat prospěch získaný od korporace za poslední dva roky, ručit za splnění všech povinností korporace nebo být diskvalifikován z výkonu funkce. Ředitel může být z výkonu funkce vyloučen dle zákona o diskvalifikaci ředitelů.

Abstract

The thesis deals with the liability of representatives of commercial corporations (statutory bodies and directors) in case of breaching obligations that are established in the event of the insolvency of the company. The main aim of the thesis is to analyze the responsibilities of statutory bodies arising from the insolvency act and the commercial corporation act. The thesis also focuses on the British law and compares the particular liabilities of representatives of commercial corporations.

In the Czech law statutory body is obligated to file an insolvency petition without undue delay after he learnt or with due diligence ought to have learnt about the insolvency of

the company. In case the statutory body fails to file an insolvency petition, he shall be liable for the damages or other loss to the creditor which he caused by the violation of such obligation. The British law does not regulate the duty to file but imposes on the directors the duty to act in the interests of creditors in case of company becomes (nearly) insolvent. If director allows that company continues trading although he knew or ought to have concluded there was no reasonable prospect that the company would avoid going into insolvent liquidation, the court may find the director liable for wrongful trading. The directors might also be found liable for fraudulent trading and misfeasance.

Representatives of commercial corporations must exercise their powers with reasonable duty of care, skill and diligence. They, especially, have duty to manage the company with the aim not to cause the insolvency of the company. The statutory body might be under the commercial corporation act obligated to provide the benefits obtained from the company in last two years, be responsible for all debts of the company or be disqualified from being a company statutory body by court decision. The directors might be disqualified from being a director of the company under Company Directors Disqualification Act.

Klíčová slova

Reprezentanti obchodní korporace (statutární orgán a ředitel), insolvenční řízení, úpadek, odpovědnost reprezentantů obchodních korporací, povinnost jednat s nezbytnou loajalitou a péčí, povinnost podat insolvenční návrh, povinnost jednat v zájmu věřitelů, škoda nebo jiná újma, ručení při úpadku korporace, povinnost vydat prospěch získaný od korporace, wrongful trading, fraudulent trading, misfeasance, phoenix korporace, diskvalifikace reprezentantů obchodních korporací z výkonu funkce.

Key words

Representatives of commercial corporations (statutory body and director), insolvency of the company, winding up of the company, liabilities of representatives of commercial corporations, duty to act with reasonable duty of care, skill and diligence, duty to file an insolvency petition, duty to act in the interests of creditors, damage or other loss, responsibility for all debts of the company, obligation to provide the benefits obtained from the company, wrongful trading, fraudulent trading, misfeasance, phoenix company, disqualifications of representatives of commercial corporations.

Přílohy

Seznam příloh:

- Příloha č. 1 - Hypotetický případ: srovnání odpovědnosti reprezentantů obchodní korporace za škodu v souvislosti s úpadkem obchodní korporace
- Příloha č. 2 - Schéma zemí EU: povinnost podat insolvenční návrh, povinnost jednat v zájmu věřitelů
- Příloha č. 3 - Návrh na nařízení předběžného opatření podle § 100 IZ
- Příloha č. 4 - Žaloba o náhradu škody vůči statutárnímu orgánu korporace podle § 99 IZ
- Příloha č. 5 - Srovnání základních rozdílů jednotlivých institutů britského insolvenčního práva
- Příloha č. 6 - Výzva insolvenčního správce k vydání prospěchu získaného ze smlouvy o výkonu funkce dle § 62 ZOK
- Příloha č. 7 - Výpis z registru diskvalifikovaných osob
- Příloha č. 8 - Návrh znění novelizovaného ustanovení § 66 zákona o obchodních korporacích

Příloha č. 1 - Hypotetický případ

Hypotetický případ srovnání odpovědnosti reprezentantů obchodní korporace za škodu v souvislosti s úpadkem obchodní korporace

Korporace Alfa podnikala v oblasti výroby šroubů a matic, měla stálé odběratele a vykazovala v posledních účetních obdobích vždy zisk. Vzhledem k tomu, že v sousedním městě vznikla nová společnost zabývající se také výrobou šroubů, která prodávala šrouby a matice levněji než korporace Alfa, odešli klíčoví zákazníci ke konkurenční společnosti.

Za účelem zlevnění výroby koupil pan Novotný reprezentant obchodní korporace Alfa nový stroj na výrobu šroubů a matic. S ohledem na vyšší ceny musel pan Novotný koupit stroj na úvěr. Zpočátku měl pan Novotný dostatek peněžních prostředků na úhradu mezd zaměstnanců, své odměny dle smlouvy o výkonu funkce, nově vzniklého úvěru, a dalších závazků. Nicméně bývalí klíčoví odběratelé odebírali výrobky dále od konkurenční společnosti a noví zákazníci přestali brzy výrobky Alfy odebírat. Tato skutečnost byla způsobena tím, že vzhledem k tomu, že pan Novotný chtěl urychlit proces výroby, tak zaměstnanci neabsolvovali potřebná školení, aby mohli nový stroj plně využít a dále byl kupován méně kvalitní materiál k výrobě, což vedlo k výrobě méně kvalitních šroubků a matic než u konkurenční společnosti. Novotný vyčerpal všechny peněžní prostředky v hotovosti a začal hradit mzdy zaměstnanců se zpožděním, svoji odměnu na základě smlouvy o výkonu funkce si však vyplácel, závazky ostatních věřitelů platil se zpožděním. Po 3 měsících v měsíci červnu došlo k poklesu další výroby, neboť někteří ze zaměstnanců ukončili pracovní poměr, když jejich mzdy nebyly hrazeny v řádných termínech. Kromě toho Pan Novotný v měsíci červnu převedl část peněžních prostředků z bankovního účtu korporace Alfa na svůj účet. Od měsíce července neměla korporace žádné zakázky, a tudíž neměla příjmy, ze kterých by alespoň částečně byla schopna hradit své závazky. Přesto pan Novotný pokračoval v podnikání a v měsíci září si vzal nový krátkodobý úvěr, aby uhradil částečně dlužné mzdy zaměstnanců a část úvěru na stroj, který se stal splatným v měsíci srpnu. V měsíci prosinci podal insolvenční návrh. Následně byl prohlášen konkurs, resp. winding up na majetek korporace.

Odpovědnost dle českého práva:

1) Koupení nového stroje na výrobu šroubů a matic

Je otázkou, zda jednal pan Novotný s péčí řádného hospodáře, když stroj zakoupil. Pokud bychom došli k názoru, že nákup stroje byl nevyhnutelný a mohl opravdu pomoci rozvoji společnosti, aby získala nové zakázky, tak bychom mohli dovodit, že pan Novotný jednal s péčí řádného hospodáře. Nepříznivý vývoj spočívající v tom, že se nepodařilo spol. Alfa získat nové zákazníky, nemohl pan Novotný předpokládat a v případném sporu by se mohl bránit pravidlem podnikatelského úsudku.

Jestliže by však bylo od počátku zřejmé, že nákup nového stroje, přivede korporaci do úpadku, jednal by pan Novotný v rozporu s péčí řádného hospodáře.

2) Vyčerpání peněžních prostředků v hotovosti, hrazení mezd a ostatních závazků se zpožděním, vyplácení si odměny

Nejpozději v tomto momentě začal hrozit korporaci Alfa úpadek a pan Novotný měl učinit vše potřebné a rozumně předpokladatelné za účelem jeho odvrácení. Současně je možné, že už v tomto momentě byla korporace předložena a pan Novotný měl povinnost podat insolvenční návrh.

Co se týká vyplácení si mzdy, česká právní úprava nestanoví, že by pan Novotný jednal protiprávně. Vzhledem ke skutečnosti, že byl následně insolvenční návrh podán panem Novotným a nikoliv jeho věřitelem, tak se neaplikuje ust. § 62 ZOK.

3) Převedení peněžních prostředků z účtu korporace Alfa

Pan Novotný nebyl oprávněn za žádných okolností převést peněžní prostředky korporace na svůj bankovní účet. Pan Novotný jednal v rozporu s péčí řádného hospodáře. (Dále bod 5).

4) Nový krátkodobý úvěr v měsíci září

V měsíci září korporace již 6 měsíců řádně nehradila své závazky. V měsíci srpnu se stal splatným závazek z titulu neuhrazeného úvěru, který byl poskytnut na úhradu stroje. Kromě toho korporace nehradila mzdy svým zaměstnancům a další závazky. Nejpozději v měsíci srpnu se korporace ocitla v úpadku ve formě předložení i platební neschopnosti a pan Novotný měl podat insolvenční návrh. Vzetí si nového úvěru bylo učiněno v rozporu s péčí řádného hospodáře.

5) Prohlášení konkursu na majetek korporace Alfa

a) *Odpovědnost dle insolvenčního zákona*

S ohledem na skutečnost, že nebyl panem Novotným podán insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl o úpadku, který nastal nejpozději v měsíci srpnu, bude pan Novotný odpovídat věřitelům za škodu nebo jinou újmu, kterou jim svým jednáním způsobil.

Dotčený věřitel by mohl podat návrh na nařízení předběžného opatření dle § 100 IZ. Nejspíše až po skončení insolvenčního řízení bude moci věřitel uplatnit proti panu Novotnému žalobu o náhradu škody dle § 99 IZ, kdy pan Novotný bude odpovídat za škodu spočívající v rozdílu mezi v insolvenčním řízení zjištěnou pohledávkou věřitele a částkou, kterou věřitel k uspokojení této pohledávky obdržel. Je otázkou, zda by bylo možné žalobu podat i dříve. Vzhledem k tomu, že bude zpeněžován majetek korporace zejména stroj a materiál na skladě, budou věřitelé alespoň z části uspokojeni z majetkové podstaty a výši škody tedy budou vědět až na konci insolvenčního řízení. Nicméně výše uvedené by neplatilo, pokud by výtěžek zpeněžení postačoval pouze k úhradě odměny insolvenčního správce a pohledávek zaměstnanců a bylo by zřejmé, že nebude možné ani z části uspokojit pohledávky přihlášených věřitelů. V této situaci by věřitel mohl v souladu s judikaturou podat žalobu i dříve.

Vzhledem k tomu, že pan Novotný převedl peněžní prostředky na svůj bankovní účet, mohl by se insolvenční správce vůči panu Novotnému domáhat náhrady způsobené škody nebo vrácení plnění z neúčinného právního úkonu, pokud by byly splněny podmínky dle insolvenčního zákona.

b) *Odpovědnost dle ZOK*

- Soud by mohl na návrh insolvenčního správce nebo věřitele rozhodnout, že pan Novotný ručí za splnění všech povinností korporace, když by byly splněny podmínky stanovené v § 68 ZOK. (1) bylo rozhodnuto o úpadku korporace Alfa. (2) Pan Novotný věděl o hrozícím úpadku korporace, a neučinil v rozporu s péčí řádného hospodáře za účelem jeho odvrácení vše potřebné a rozumně předpokladatelné.
- Panu Novotnému by také hrozilo vyloučení z výkonu funkce dle § 63 ZOK. Aby byl pan Novotný vyloučen z výkonu funkce, bude muset být u soudu prokázáno, že jeho jednání vedlo k úpadku korporace. Za předpokladu, že by bylo dovozeno, že nákup nového stroje přivedl korporaci bez dalšího do úpadku, bude pan Novotný vyloučen z výkonu funkce na období 3 let. Je otázkou, zda by soud pana Novotného vyloučil z funkce pouze z toho důvodu, že podal opožděně insolvenční návrh a vzal si v době, kdy již byla korporace v úpadku nový krátkodobý úvěr. Domnívám se, že by toto jednání nemělo být dostačující k vyloučení statutárního orgánu z výkonu funkce.

Odpovědnost dle britského práva:

1) Koupení nového stroje na výrobu šroubů a matic

Nejprve budeme posuzovat, zda v momentě, kdy byl uskutečněn nákup nového stroje, měl pan Novotný jednat v zájmu věřitelů místo v zájmu korporace. Pokud bychom dospěli k závěru, že ano, tak budeme obdobně jako v českém právu řešit situaci, zda byla nebo nebyla panem Novotným porušena povinnost jednat s řádnou péčí, schopnostmi a svědomitě. Tedy zda bylo v zájmu věřitelů koupit nový stroj.

Bez ohledu na to, zda dovodíme, že pan Novotný měl jednat v zájmu věřitelů, pokud bude zřejmé, že pan Novotný svým jednáním způsobil úpadek korporace, bude jednat v rozporu se zákonem a judikaturou stanovenými povinnostmi.

2) Vyčerpání peněžních prostředků v hotovosti, hrazení mezd a ostatních závazků se zpožděním, vyplácení si odměny

Nejpozději v tomto momentě začal hrozit korporaci Alfa úpadek a pan Novotný byl povinen jednat v zájmu věřitelů místo v zájmu korporace. Pan Novotný měl tedy mimo jiné zvážit, zda je vhodné si vyplácet odměny a tyto si měl vyplácet jen v odůvodněné výši. Je otázkou, zda již v tomto momentě nešlo očekávat, že korporace Alfa bude schopna svůj úpadek odvrátit. Pokud bychom dovodili, že úpadek byl neodvratitelný, měl pan Novotný přestat pokračovat v podnikání a podat insolvenční návrh.

3) Nový krátkodobý úvěr v měsíci září

V měsíci září korporace již 6 měsíců řádně nehradila své závazky. V měsíci srpnu se stal splatným závazek z titulu neuhrazeného úvěru, který byl poskytnut na úhradu stroje. Kromě toho korporace nehradila mzdy svým zaměstnancům a další závazky.

Nejpozději v měsíci srpnu bylo zřejmé, že korporace Alfa nebude schopna odvrátit svůj úpadek. Pan Novotný měl přestat provozovat závod a měl zahájit insolvenční řízení. Panem Novotným byla porušena povinnost jednat s řádnou péčí, schopnostmi a

svědomitě, když si vzal nový úvěr v měsíci září. Nadto se vystavil odpovědnosti z titulu wrongful trading (dále bod 5).

4) Převedení peněžních prostředků z účtu korporace Alfa

Pan Novotný nebyl oprávněn za žádných okolností převést peněžní prostředky korporace na svůj bankovní účet a porušil tímto jednáním povinnost jednat s řádnou péčí, schopnosti a svědomitě (dále bod 5).

5) Prohlášení winding up na majetek korporace Alfa

a) *Odpovědnost dle insolvenčního zákona*

Pan Novotný bude odpovědný z titulu wrongful trading dle § 214 IA. Přestože pan Novotný musel vědět, že již v měsíci srpnu nebylo možné odvrátit úpadek korporace, pokračoval v podnikání a svým jednáním způsobil věřitelům škodu. Škoda se bude posuzovat od měsíce srpna a bude se rovnat minimálně výši vzatého úvěru v měsíci září. Současně je splněna podmínka, že se korporace nachází ve winding up a insolvenční správce, je tedy oprávněn proti panu Novotnému zahájit řízení.

Insolvenční správce může zahájit řízení i z titulu misfeasance dle § 212 IA, když pan Novotný v rozporu s právními předpisy předvedl peněžní prostředky korporace Alfa na svůj účet. S ohledem na skutečnost, že k porušení povinnosti došlo před tím, než vznikla odpovědnost z titulu wrongful trading, bude oprávněn insolvenční správce vymáhat obě částky v plné výši.

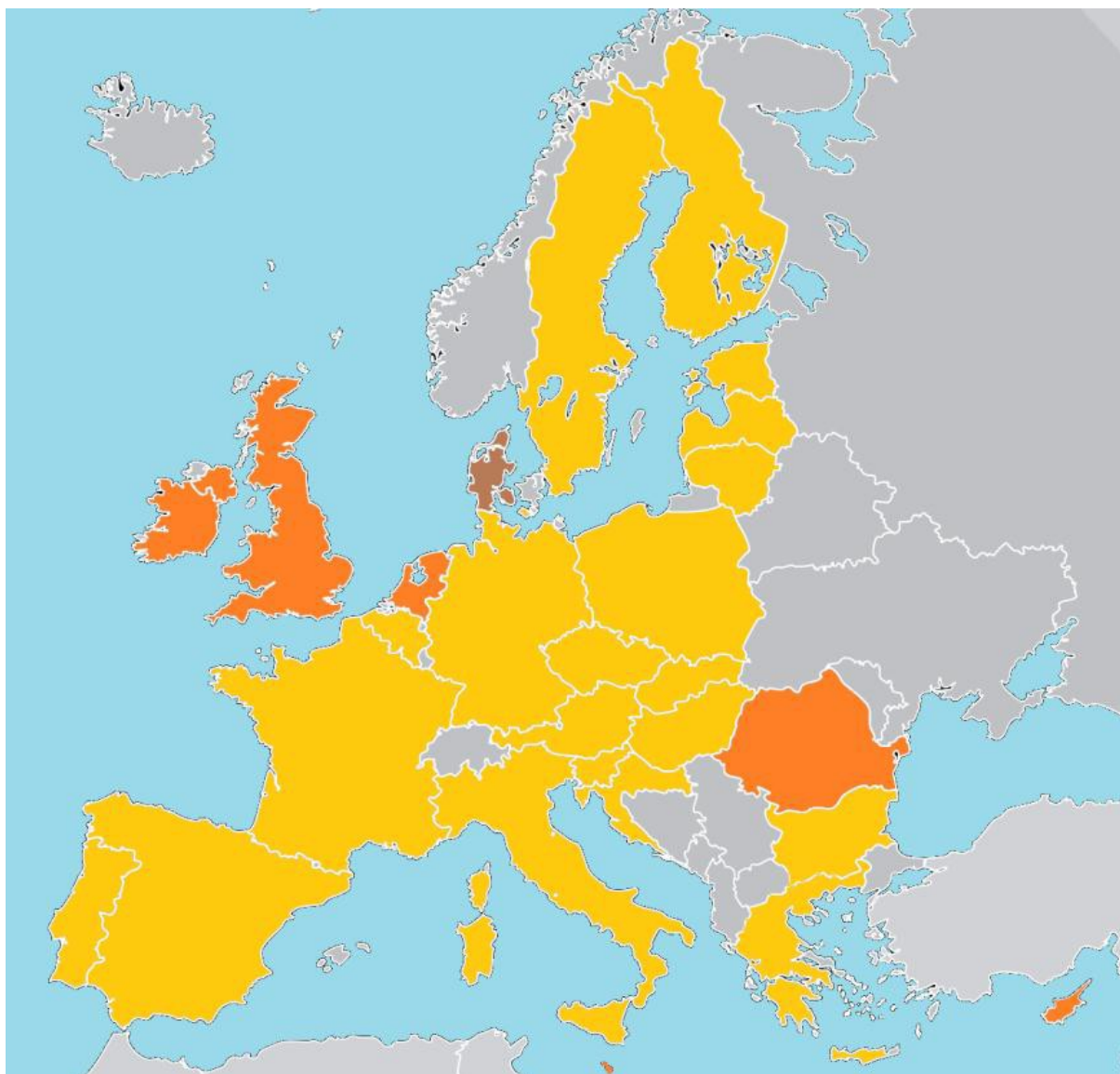
Pan Novotný nebude shledán odpovědným z titulu fraudulent trading, když nejednal podvodně s úmyslem zkrátit své věřitele.

b) *Odpovědnost dle zákona o diskvalifikaci ředitelů*

Pan Novotný může být soudem vyloučen z výkonu funkce, když se dopustil wrongful trading a to i bez návrhu. Pokud by soud o vyloučení rozhodl, bude pan Novotný diskvalifikován na dobu 2 až 6 let.

Současně by mohl být pan Novotný vyloučen i pro nezpůsobilost výkonu funkce. Pokud by soud dovodil, že podmínky pro diskvalifikaci z důvodu nezpůsobilosti jsou splněny, je soud o vyloučení pana Novotného povinen rozhodnout vždy.

**Příloha č. 2 – schéma zemí EU
povinnost podat insolvenční návrh, povinnost jednat v zájmu věřitelů**

LEGEND / legenda	COUNTRIES / státy
 Duty to file / povinnost podat insolvenční návrh	AT, BE, BG, CZ , DE, EE, EL, ES, FR, FI, HR, HU, IT, LV, LT, LU, MT, PL, PT, SE, SI, SK
 Wrongful trading / povinnost jednat v zájmu věřitelů, v případě porušení povinnosti - odpovědnost z titulu wrongful trading	CY, IE, NL, RO, UK
 Both / Oba	DK

Zdroj: *Study on Directors' Duties and Liability*, vytvořeno pro Evropskou komisi DG Markt: Gerner-Beuerle Carsten, Paech Philipp a Schuster Philipp Edmund, Department of Law, London School of Economics, LSE Enterprise, Londýn 2013. [online] [cit. 2. ledna 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/board/2013-study-analysis_en.pdf

Příloha č. 3 - návrh na nařízení předběžného opatření podle § 100 IZ

Krajský soud v Ostravě
pobočka v Olomouci
Studentská 7, 771 11
Olomouc

V Olomouci dne.....

Ke sp.zn.

Žalobce: (věřitel)

Žalovaný:(statutární orgán)

Návrh na nařízení předběžného opatření podle § 100 insolvenčního zákona

dvojmo

Soudní poplatek vylepen v kolkových známkách

*Jistota ve výši 10.000,- Kč zaplacená dne
převodem na účet*

I.

Žalobce podal řádně a včas svou přihlášku pohledávky pro výše uvedené insolvenční řízení a to v celkové výši ,- Kč. Přihlášená pohledávka byla na základě přezkoumání účetních podkladů dlužníka insolvenčním správcem zjištěna a to jak do pravosti tak i plné výše uplatňované přihláškou pohledávky a není tedy sporná.

Důkaz: insolvenčním spisem

II.

V rámci insolvenčního řízení získal insolvenční soud od dlužníka dokumenty dokládající skutečnost, že již ke dni..... se nacházel dlužník v úpadku, tj. dlužník měl více věřitelů, peněžité závazky po lhůtě splatnosti více než 30 dnů a tyto závazky nebyl schopen plnit. Ze seznamu závazků dlužníka a ze seznamu přihlášených pohledávek vyplývá, že k datu.....dlužník evidoval 6 závazků více jak 3 měsíce po splatnosti. Žalovaný, jakožto jediný jednatel dlužníka byl mimo jiné odpovědný za vedení účetnictví dlužníka a měl tak přehled o jeho finanční situaci.

Žalobce je přesvědčen, že dlužníkovi vznikla nejpozději ke dni..... povinnost podat dle § 98 odst. 1 IZ insolvenční návrh, neboť dlužník k datu..... splňoval znaky platební neschopnosti. Dlužník tedy nesplnil svou povinnost podat insolvenční návrh podle § 98 odst. 1 IZ.

Důkaz: Seznam přihlášených pohledávek, Seznam závazků dlužníka

III.

Vzhledem k tomu, že dlužník nepodal insolvenční návrh dne, ačkoliv se již nacházel v úpadku a povinnost podat insolvenční návrh mu tak vznikla, se žalobce o úpadku nedozvěděl a dále s ním obchodoval.

Je nepochybné, že kdyby byl insolvenční návrh podán včas a na jeho základě by byl včas zjištěn úpadek dlužníka, žalobce by přerušil dodávky zboží a takové zboží by dlužníkovi dodal, jen tehdy, pokud by měl jistotu, že dostane zapláceno.

Protože však dlužník porušil povinnost podat insolvenční návrh včas, a tuto povinnost porušil i žalovaný jako jeho statutární orgán, žalobci vznikly za dlužníkem pohledávky v celkové výši- Kč. Všechny pohledávky byly přihlášeny přihláškou do insolvenčního řízení a přihláška pohledávky byla evidovaná pod č.

Vzhledem k dosavadnímu průběhu insolvenčního řízení, je zřejmé, že pohledávky věřitelů budou uspokojeny jen v minimálním rozsahu. Lze očekávat, že poměr uspokojení pohledávek věřitelů bude cca.... % jejich zjištěné výše.

Vzhledem k tomu, že žalobcem přihlášené pohledávky byly v insolvenčním řízení zjištěny ve výši.....-Kč, lze předpokládat, že žalobce obdrží na uspokojení svých pohledávek.....-Kč. Výše škody, která tak vznikne věřiteli, bude přinejmenším- Kč.

Důkaz: soupis majetkové podstaty, zpráva insolvenčního správce

IV.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem žalobce navrhuje, aby Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci vydal následující

usnesení:

Narizuje se toto předběžné opatření:

- I. **Žalovaný je povinen složit do úschovy u soudu částku ve výši ,- Kč na náhradu škody způsobené žalobci, a to do tří dnů ode dne doručení tohoto usnesení.**
- II. **Žalobce je povinen podat ve lhůtě 30 dnů ode dne skončení insolvenčního řízení vedeného s dlužníkem....., žalobu ve věci samé.**

.....
(věřitel)

Příloha č. 4 - Žaloba o náhradu škody vůči statutárnímu orgánu podle § 99 IZ

Krajský soud v Ostravě
pobočka v Olomouci
Studentská 7, 771 11
Olomouc

V Olomouci dne.....

Související se sp.zn.

Žalobce:(věřitel)

Právně zastoupen:(právní zástupce věřitele)

Žalovaný:(statutární orgán)

Žaloba o náhradu škody vůči.....(statutárnímu orgánu)

dvojmo

Soudní poplatek vylepen v kolkových známkách

I.

Usnesením insolvenčního soudu č.j. ze dne byl zjištěn úpadek dlužníka a zároveň byl soudem prohlášen konkurs na majetek dlužníka.

Žalobce podal řádně a včas v insolvenčním řízení sp.zn..... svou přihlášku pohledávky, která byla evidovaná pod č., a to v celkové výši ,- Kč. Přihlášená pohledávka byla na základě přezkoumání účetních podkladů dlužníka insolvenčním správcem zjištěna a to jak do pravosti tak i plné výše uplatňované přihláškou pohledávky a nebyla tedy sporná.

Důkaz: insolvenčním spisem

II.

Do výše uvedeného insolvenčního řízení se přihlásilo celkem 10 věřitelů s pohledávkami v celkové výši ,- Kč. Všechny přihlášené pohledávky věřitelů byly zjištěny insolvenčním správcem a to jak do pravosti tak i plné výše. Všechny přihlášky pohledávek byly přihlášeny jako nezajištěné majetkem dlužníka. Věřitel č. 2 Úřad práce ČR přihlásil pohledávku postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou.

Insolvenční správce zahrnul do soupisu majetkové podstaty pod položku č. 1 zůstatek na bankovním účtu dlužníka ve výši ,-Kč, pod položku č. 2 vymoženou pohledávku exekutorem ve výši ,- Kč. Celkové příjmy majetkové podstaty činily částku ,- Kč. Z příjmů majetkové podstaty byla uhrazena v plné výši odměna a hotové výdaje insolvenčního správce v celkové výši,- Kč. Ze zbylé částky výtěžku zpeněžení ve výši ,- Kč byla částečně uspokojena pohledávka za podstatou věřitele č. 2 Úřadu práce ČR ve výši ,- Kč (k vyplacení aktuálně ,- Kč). K uspokojení věřitelů, tak nezbyly žádné finanční prostředky, když majetková podstata je pro uspokojení věřitelů zcela nepostačující.

Konkurs na majetek dlužníka byl usnesením insolvenčního soudu č.j.ze dne..... zrušen z důvodu, že majetek dlužníka je pro uspokojení věřitelů zcela nepostačující.

Důkaz: seznam přihlášených pohledávek, soupis majetkové podstaty, usnesení insolvenčního soudu č.j..... o zrušení konkursu na majetek dlužníka

III.

Žalovaný je jediným jednatelem dlužníka, přičemž ve funkci je již od roku, zároveň je žalovaný jediným společníkem dlužníka. Žalobce s žalovaným uzavřel dne..... smlouvu o dodání zboží, dle které žalobce žalovanému dodával zboží. V období od do..... bylo celkem žalovanému dodáno zboží v celkové hodnotě ,- Kč, kdy žalobce uhradil pouze faktury č v celkové částce..... ,- Kč.

Důkaz: smlouva o dodání zboží ze dne, faktury č., výpis z obchodního rejstříku

IV.

V rámci insolvenčního řízení získal insolvenční soud od dlužníka dokumenty dokládající skutečnost, že již ke dni..... se nacházel dlužník v úpadku, tj. dlužník měl více věřitelů, peněžité závazky po lhůtě splatnosti více než 30 dnů a tyto závazky nebyl schopen plnit. Ze seznamu závazků dlužníka a ze seznamu přihlášených pohledávek vyplývá, že k datu..... dlužník evidoval 8 závazků více jak 3 měsíce po splatnosti. Žalovaný, jakožto jediný jednatel dlužníka byl mimo jiné odpovědný za vedení účetnictví dlužníka a měl tak přehled o jeho finanční situaci.

Žalobce je přesvědčen, že dlužníkovi vznikla nejpozději ke dni..... povinnost podat dle ust. § 98 odst. 1 IZ insolvenční návrh, neboť dlužník k datu..... splňoval znaky platební neschopnosti. Dlužník tedy nesplnil svou povinnost podat insolvenční návrh podle § 98 odst. 1 IZ.

Vzhledem k tomu, že dlužník nepodal insolvenční návrh dne, ačkoliv se již nacházel v úpadku a povinnost podat insolvenční návrh mu tak vznikla, se žalobce o úpadku nedozvěděl a dále s ním obchodoval.

V.

Je nepochybné, že kdyby byl insolvenční návrh podán včas a na jeho základě by byl včas zjištěn úpadek dlužníka, žalobce by přerušil dodávky zboží a takové zboží by dlužníkovi dodal, jen tehdy, pokud by měl jistotu, že dostane zaplacen.

Protože však dlužník porušil povinnost podat insolvenční návrh včas, a tuto povinnost porušil i žalovaný jako jeho statutární orgán, žalobci vznikly za dlužníkem pohledávky v celkové výši.....,- Kč, které byly přihlášeny do insolvenčního řízení.

V rámci insolvenčního řízení byla uspokojena z části pouze pohledávka za podstatou věřitele č. 2 Úřadu práce ČR. K uspokojení věřitelů nezbyly žádné finanční prostředky a konkurs na majetek dlužníka zrušen z důvodu, že majetek dlužníka je pro uspokojení věřitelů zcela nepostačující.

Je zřejmé, že žalovaný porušil povinnost podat včas insolvenční návrh, neboť o tom, že se nachází korporace v úpadku, musel vědět, vzhledem k povinnosti vést účetnictví, již ke dni..... Žalovaný rovněž kontaktoval svého právníka, aby s ním projednal úpadek dlužníka. Ačkoliv z emailové korespondence s právníkem vyplývá, že tento mu radil podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu, žalovaný podal insolvenční návrh až o 11 měsíců později. Dle § 99 odst. 2 IZ je škoda nebo jiná újma, způsobená věřiteli pozdně opožděným insolvenčním návrhem, definována jako rozdíl mezi v insolvenčním řízení zjištěnou výší pohledávky přihlášené věřitelem k uspokojení a částkou, kterou věřitel v insolvenčním řízení

na uspokojení pohledávky obdržel. **Vzhledem ke skutečnosti, že věřitel – žalobce neobdržel v insolvenčním řízení dlužníka na uspokojení přihlášené pohledávky žádnou částku, vznikla žalobci škoda ve výši zjištěné pohledávky, tj. škoda ve výši, -Kč.**

Důkaz: emailová komunikace s právníkem, konečná zpráva správce, usnesení soudu, usnesení soudu č.j..... o zrušení konkursu

VI.

Ze skutečností a důkazů předložených výše je nepochybné, že škoda ve výši, - Kč by žalobci nevznikla, kdyby žalovaný podal včas ke dni..... insolvenční návrh. Vznik škody je tedy přímým důsledkem podání opožděného insolvenčního návrhu a příčinná souvislost je tak dána.

VI.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem žalobce navrhuje, aby Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci vydal následující

rozsudek:

- I. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci částku ve výši ,-Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.**
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení v zákonné výši, včetně zaplaceného soudního poplatku, k rukám právního zástupce žalobce, a to do tří dnů od právní moci rozsudku.**

.....
advokát

Příloha č. 5 – Srovnání rozdílů institutů britského insolvenčního práva

	Misfeasance	Wrongful trading	Fraudulent trading	Phoenix syndrom	Diskvalifikace ředitele
Právní úprava	§ 212 IA	§ 214 IA	§ 213 IA, (§ 993 CA)	§ 216 a 217 IA	Zákon o diskvalifikaci ředitelů
Aktivní legitimace	Insolvenční správce Věřitelé	Insolvenční správce	Insolvenční správce	Insolvenční správce věřitel	soud na návrh, ve věci wrongful či fraudulent trading i bez návrhu
Pasivní legitimace	Kterýkoliv vedoucí zaměstnanec	Ředitel (de jure, de facto, stínový ředitel)	Kterákoliv osoba, která byla účastna podvodného jednání	Ředitel korporace (de jure, de facto, stínový ředitel), která vstoupila do insolvence, ředitel, který vykonával funkci v posledních 12 měsících před vstupem korporace do insolvence	Ředitel (de jure, de facto, v některých případech stínový ředitel)
Porušení povinnosti	Porušení fiduciární případně jiné povinnosti	Ředitel věděl nebo musel vědět v určité době před zahájením insolvenčního řízení, že nelze očekávat, že by korporace byla schopna odvrátit úpadek a přesto pokračoval v provozování závodu a způsobil věřitelům tímto jednáním škodu	Korporace podniká s úmyslem zkráti své věřitele; osoba, která má být sledována odpovědnou byla účastna podvodného podnikání korporace; osoba jednala s vědomím, že kráti věřitele nebo způsobuje podvodné jednání	Ředitel, korporace, která vstoupila do insolvence, působil jako ředitel v korporaci se stejnou nebo obdobnou obchodní firmou (max. 5 let)	Odsouzení ředitele za méně závažný trestný čin související s podnikáním korporace, neustále porušování povinnosti týkající se zveřejňování dokumentace v obchodním rejstříku, ředitel se dopustil wrongful či fraudulent trading, ředitel je nezpůsobilý k výkonu funkce
Postih	Soud může uložit, aby odpovědná osoba uhradila korporaci odpovídající kompenzaci	Soud může uložit, aby ředitel uhradil do majetkové podstaty korporace kompenzaci a to v maximální výši rovnající se způsobené škodě tzv. net deficiency	Soud může uložit, aby ředitel uhradil do majetkové podstaty korporace kompenzaci (v trestním řízení až 10 let odnětí svobody)	Civilní odpovědnost, (trestní odpovědnost), odpovídá za dluhy, které vznikly korporaci se stejnou nebo obdobnou obchodní firmou	Vyloučení z výkonu funkce na dobu v období od 2 let do 15 let
Úpadek	Nemá vliv	Winding up, administration	Winding up, administration	Jestliže korporace vstoupí do winding up, administration v době, kdy jsou aktiva korporace nedostatečující k uhrazení dluhů a dalších závazků a nákladů insolvenčního řízení	Pro nezpůsobilost ředitele k výkonu funkce se úpadek rozumí, jestliže korporace vstoupí do winding up v době, kdy jsou aktiva korporace nedostatečující k uhrazení dluhů a dalších závazků a nákladů insolvenčního řízení; vstoupí do administration, je jmenován administrative receiver

Příloha č. 6 - Výzva insolvenčního správce k vydání prospěchu dle § 62 ZOK

Doporučeně

Vážený pan.....(statutární orgán)

.....(adresa)

.....

V Olomouci dne.....

Sp.zn.....

Věc: Výzva insolvenčního správce jednatelem společnosti..... panu k vydání prospěchu ve výši,- Kč získaného ze smlouvy o výkonu funkce, která byla uzavřena dne

Usnesením, které vydal Krajský soud v Ostravě, sp. zn.jsem byl ustanoven insolvenčním správcem společnosti.....(dále jen „dlužník“).

V rámci šetření v účetnictví dlužníka a za pomoci součinností jsem zjistil, že dlužník s Vámi jako s jednatelem společnosti uzavřel dne smlouvu o výkonu funkce, která byla schválena společníky na valné hromadě stejného dne. Ve smlouvě o výkonu funkce byla sjednána odměna ve výši,- Kč měsíčně, přičemž smlouva byla uzavřena na dobu výkonu funkce. Zároveň z výpisu z bankovního účtu dlužníka vyplývá, že na Váš bankovní účet byla v období od dozasílána pravidelná měsíční částka ve výši..... ,- Kč odpovídající odměně stanovené ve smlouvě o výkonu funkce. Celkem jste v období od do obdržel od dlužníka částku ve výši ,- Kč.

Insolvenční řízení bylo zahájeno na návrh věřitele....., který eviduje vůči dlužníkovi pohledávku ve výši..... ,- Kč. Z účetnictví dlužníka vyplývá, že již k datu.... se dlužník nacházel v úpadku, neboť dlužník evidoval 5 závazků více jak 3 měsíce po splatnosti. Vzhledem ke skutečnosti, že jste odpovědný za vedení účetnictví dlužníka, tak jste musel mít přehled o finanční situaci dlužníka. Nepochybně jste tedy minimálně měl a mohl vědět o skutečnosti, že se dlužník nachází v hrozícím úpadku a následném úpadku.

Dle § 62 ZOK vydají členové statutárního orgánu, vyzve-li je k tomu insolvenční správce, prospěch získaný ze smlouvy o výkonu funkce, který od obchodní korporace obdrželi, a to za období 2 let zpět před právní mocí rozhodnutí o úpadku, pokud věděli nebo měli a mohli vědět, že je obchodní korporace v hrozícím úpadku a v rozporu s péčí řádného hospodáře neučinili za účelem jeho odvrácení vše potřebné a rozumně předpokládatelné. Dle názoru insolvenčního správce jste nepřijal žádné opatření k odvrácení hrozícího úpadku, a v situaci, kdy se společnost ocitla v úpadku, jste nepodal bez zbytečného odkladu insolvenční návrh, který byl podán věřitelem.

Vzhledem ke skutečnosti, že jste jednal při výkonu své funkce v rozporu s péčí řádného hospodáře, když jste neučil žádná opatření za účelem odvrácení úpadku, přičemž jste minimálně o hrozícím úpadku a úpadku měl a mohl vědět, nesete dle § 52 odst. 2 ZOK důkazní břemeno ohledně prokázání skutečnosti, že jste s péčí řádného hospodáře jednal.

Úpadek dlužníka byl zjištěn usnesením soudu sp.zn..... dne V období 2 let zpět před právní mocí rozhodnutí o úpadku jste obdržel od dlužníka prospěch v celkové výši.....,- Kč.

Insolvenční správce Vás vyzývá k vydání částky v celkové výši ,- Kč na účet majetkové podstaty dlužníka č. ú., a to ve lhůtě 10 dní od doručení této výzvy. V opačném případě po projednání věci se zástupcem věřitelů bude v rámci insolvenčního řízení podána příslušná žaloba.

S pozdravem

.....
Insolvenční správce dlužníka

Příloha č. 7 – Výpis z registru diskvalifikovaných osob

7. 1. 2017

Robert Philip FELD - Disqualification Details (free disqualification information from Companies House)

Companies House

BETA This is a trial service — your [feedback \(https://www.research.net/r/chbeta\)](https://www.research.net/r/chbeta) will help us to improve it.

Search for companies or officers

Robert Philip FELD

Date of birth	Datum narození
3 January 1953	3. ledna 1953
Nationality	Národnost
British	Britská

Disqualifications

Diskvalifikace (Vyloučení)

Court order

Soudní rozhodnutí

Address provided by the disqualifying authority
C/O Suite A, 1 Lindsey Street, London, EC1A 9HP

Adresa soudu

Start date
30 July 2013

Počátek diskvalifikace
30. července 2013

End date
29 May 2024

Konec diskvalifikace
29. května 2024
Spisová značka

Case Reference
166 OF 2011

Court
Companies Court

Soud

Disqualified for conduct while acting for

- AEROSPACE & TECHNICAL ENGINEERING LIMITED

Diskvalifikován za jednání ve společnosti Aerospace & Technical Engineering Limited

Reason

Company Directors Disqualification Act 1986 (Section 6): Duty of court to disqualify unfit directors of insolvent companies

Důvod

Zákon o diskvalifikaci ředitelů 1986 (§ 6): povinnost soudu diskvalifikovat ředitele pro nezpůsobilost výkonu funkce

Zdroj: Companies house register for disqualified company directors. [online] [cit. 7. ledna 2017]. Dostupné z: https://beta.companieshouse.gov.uk/disqualified-officers/natural/FchYz7DqWc6f4_iLGK019yVKqbo

§ 66

Zvláštní povinnosti při úpadku obchodní korporace

(1) Přispěl-li člen statutárního orgánu porušením svých povinností k úpadku obchodní korporace a bylo-li v insolvenčním řízení již rozhodnuto o způsobu řešení úpadku obchodní korporace, insolvenční soud na návrh insolvenčního správce rozhodne

a) o vyloučení tohoto člena a

b) jedná-li se o insolvenční řízení zahájené na návrh jiné osoby než dlužníka, o povinnosti tohoto člena vydat do majetkové podstaty prospěch získaný ze smlouvy o výkonu funkce, jakož i případný jiný prospěch, který od obchodní korporace obdržel, a to až za období 2 let zpět před zahájením insolvenčního řízení; není-li vydání možné, nahradí získaný prospěch v penězích.

(2) Byl-li na majetek obchodní korporace prohlášen konkurs, může insolvenční soud v řízení podle odstavce 1 také rozhodnout, že tento člen je povinen poskytnout do majetkové podstaty plnění až do výše rozdílu mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku obchodní korporace. Při určení výše plnění insolvenční soud přihlédne zejména k tomu, jakou měrou přispělo porušení povinnosti k nedostatečné výši majetkové podstaty.

(3) Insolvenční správce podá návrh podle odstavce 1 také tehdy, rozhodne-li o tom věřitelský výbor. Nejsou-li v majetkové podstatě peněžní prostředky potřebné ke krytí nákladů na podání návrhu a vedení řízení, může insolvenční správce podmínit podání návrhu nebo další pokračování v řízení tím, aby mu věřitelé poskytli na úhradu těchto nákladů přiměřenou zálohu. Skončí-li řízení úspěchem insolvenčního správce, mohou věřitelé, kteří zálohu poskytli, požadovat její náhradu jako pohledávku za majetkovou podstatou.

(4) Řízení podle odstavce 1 je incidenčním sporem podle insolvenčního zákona.